

DIKTARŲ KAPINYNAS

SAULĖ URBANAVIČIENĖ

Senkapis yra Anykščių raj. Diktarų k. apie 200 m į ŠV nuo plento Ukmergė-Utena, prie Bronės Juodzevičienės sodybos. Sodyba ir senkapis yra kalvelėje, kurios V šlaite yra kelias Diktarai-Mačionys, o P ir R nusileidžia į Laimučio (Anykštos) upelį.

Apie 1937 m. statant pastatus, kapų nerasta. Tik vėliau, kasant bulviarūsius, rasdavę ir kaulų, ir metalinių daiktų. Pasakojama, kad čia buvę rasta antkaklių ir kitokių papuošalų, bet į muziejus jie nepatekė. Daug kapų suardyta pokario metais rekonstruojant kelią Diktarai-Mačionys. 1972 m. į Utenos kraštotyros muziejų pateko keletas senojo geležies amžiaus antros pusės bei XIV-XV a. daiktų.

1976 m. vasarą Istorijos instituto ekspedicinė grupė (vadovas V. Urbanavičius) arčiau kalvelės viršūnės iškasė 20 m² bandomąją perkasą, aptiko vieną V a. vaiko kapą. 1977 m. Diktarų senkapio kasinėjimai buvo tęsiami. Iš viso čia ištirtas 1195 m² plotas, rastas 101 nedeginto mirusiojo kapas (Česnys G., Urbanavičius V. 1978. P. 191-202). Kasinėjimai parodė, kad senkapis užima kalvelės viršūnę, ant kurios stovi ūkinis pastatas. Jo V dalis sunaikinta, Š apima nežymų slėnelį, jungiantį senkapį su kita didesne kalva. R jis prieina prie gyvenamojo namo, P apima dalį kalvelės šlaito arčiau viršūnės. Šioje dalyje teaptiktos tik 4 įvairaus dydžio duobės, kurių dugnai užpildyti su degėsiais sumaišyta žeme. Didžiausias jų dydis 200x80 cm, gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus - 110 cm. Duobėse, be degė-

sių, rasta brūkšniuotosios keramikos fragmentų, paukščių kaulų.

ANKSTYVIEJI KAPAI

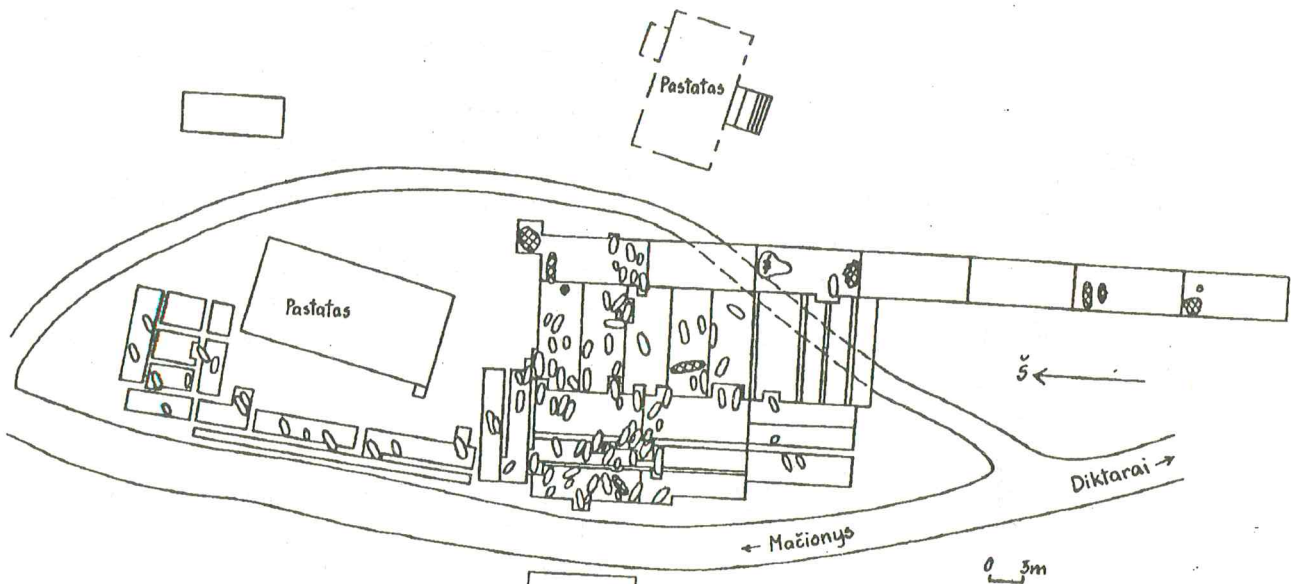
Laidosena. Šiam laikotarpiui priklauso 13 nedegintų mirusiųjų kapų, kuriuose palaidotos 5 moterys (kapai Nr. 2a, 26, 29, 41, 53), 1 vyras (k. Nr.25), 5 vaikai (kartu su paaugliais - k. Nr. 1, 2b, 52, 57, 58). 2 kapai suardyti (k. Nr. 48, 59). Kapas Nr. 2 - dvigubas, jame palaidota 20-25 metų amžiaus moteris su kūdikiu. Ankstyvieji kapai yra P kalvelės dalyje ir sudaro lyg 2 atskiras grupes (k. Nr. 57, 58, 1, 29, 25, 26 bei k. Nr. 41,52,53). Suardytieji kapai yra tarp vėlyvesnių kapų.

Kapų išsidėstymas grupėmis leidžia spėti, kad mirusieji galėjo būti laidojami pilkapiuose. Tiesa, dabar pilkapių nėra nė žymės.

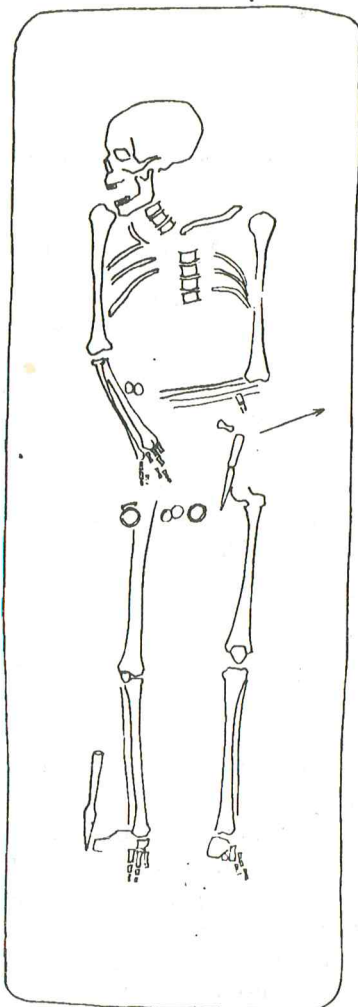
7 kapuose mirusieji palaidoti galvomis į R ar ŠR (tai daugiausia moterys ir vaikai), 3 į V ar ŠV. Likusiųjų kryptis nenustatyta.

Kapų duobės keturkampės. Suaugusių mirusiųjų jos apie 200x60 cm dydžio, vaikų - 100x50 cm dydžio. Duobių gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus - iki 90 cm, dauguma - iki 60 cm. Mirusieji duobėse laidoti aukštiekliniai, ištiestomis kojomis, rankų padėtis įvairi. Karstų pėdsakų nepastebėta.

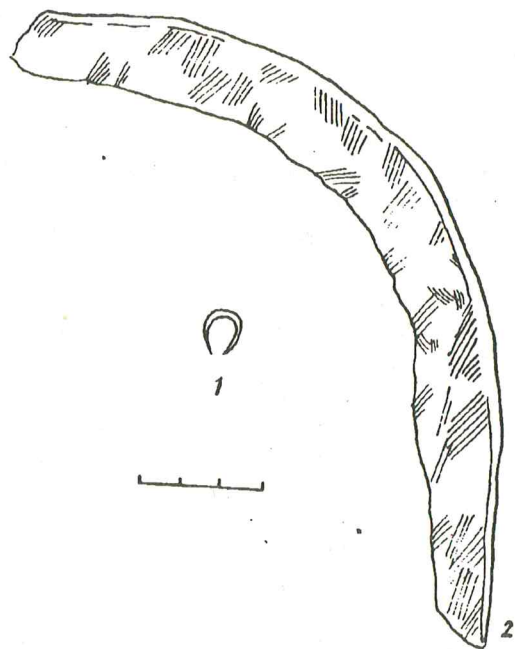
Kapo Nr. 26 sampile rasta degėsių ir anglių, kurie atskiro sluoksnio nesudarė, o buvo paskleisti visame kapo duobės plote.

1 pav. Kapinyno situacijos planas

2 pav. Kapas Nr. 27

4 pav. Radiniai iš kapo Nr. 29: 1 - grandinė, 2 - pjautuvas (1 - žalv., 2 - gelež.).

RADINIAI

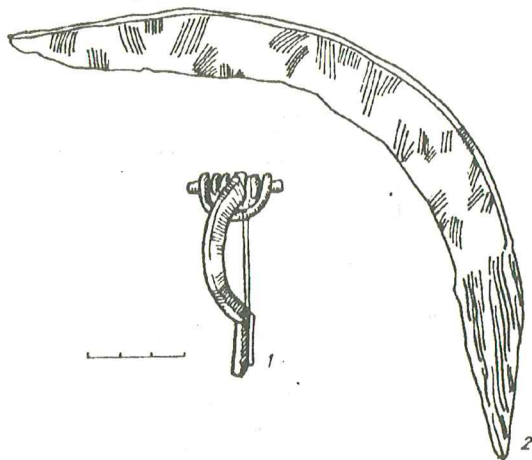
Darbo įrankiai. Beveik visuose moterų ir vaikų kapuose aptikta darbo įrankių: peilių, pjautuvų ir ylių.

Peilis, rastas vaiko kape Nr. 52, geležinis, įtviriamasis (nutrupėjusia viršūne), 12,7 cm ilgio (10:3 pav.). Moters kape Nr. 53 ir vyro kape Nr. 25 rastieji peiliai geležiniai, apnykę, išlikusios tik jų geležtės (7:2 pav.). Visuose kapuose peiliai aptikti skirtingose vietose. Kape Nr. 25 - išorinėje dešiniojo šlaunikaulio pusėje, įsmeigtas į žemę, kape Nr. 52 - dešinėje kaukolės pusėje, kape Nr. 53 - išorinėje dešiniojo alkūnės pusėje.

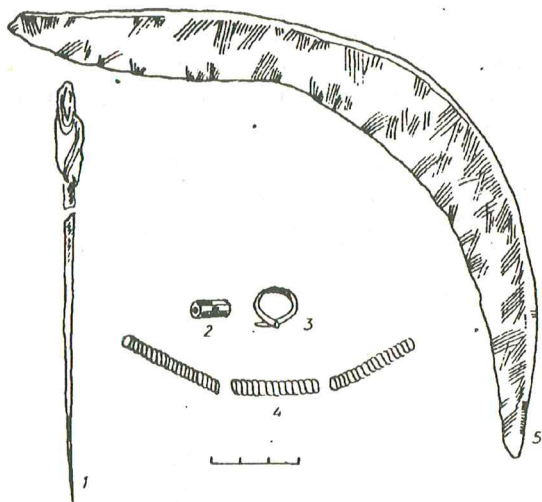
Pjautuvų rasta kapuose Nr. 1, 2, 26, 29. Jie geležiniai, tiesūs, tolygiai smailėjančia viršūne. Pjautuvai aptrupėję, išlikusių dalių ilgiai apie 20 cm, tik kape Nr. 26 rastojo ilgis - 15 cm (9:1 pav.). Kapuose pjautuvai padėti kairėje mirusiųjų pusėje prie galvos, tik kape Nr. 29 - ant dešiniojo šlaunikaulio.

Archeologinėje literatūroje tokios formos pjautuvai vadinami peiliais - pjautuvėliais, skiriami II grupei ir datuojami Va. Diktarai į paskelbtą peilių-pjautuvėlių radimviečių sąrašą neįtraukti (Volkaitė-Kulikauskienė R. 1984. P. 79-90).

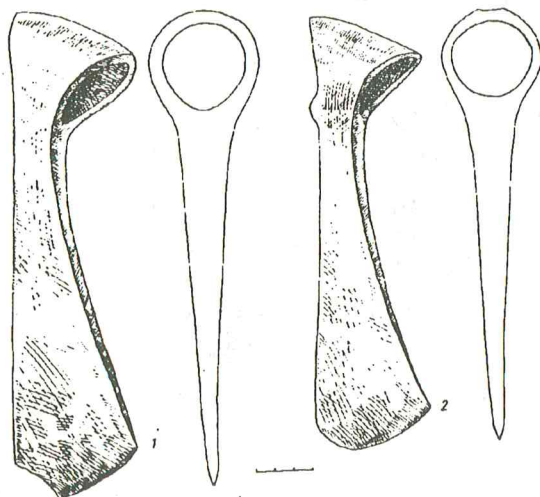
Net septyniuose kapuose rastos ylos (kapai Nr. 2, 26, 41, 52, 53, 57, 58). Jos geležinės, apnykusios, kotai neišlikę. Kapuose ylos rastos prie mirusiųjų galvų (k. Nr. 26, 52), krūtinės vietoje (k. Nr. 41, 53, 57, 58), prie žastikaulio (k. Nr. 2).

3 pav. Radiniai iš kapo Nr. 1: 1 - segė, 2 - pjautuvas (1,2 - gelež.).

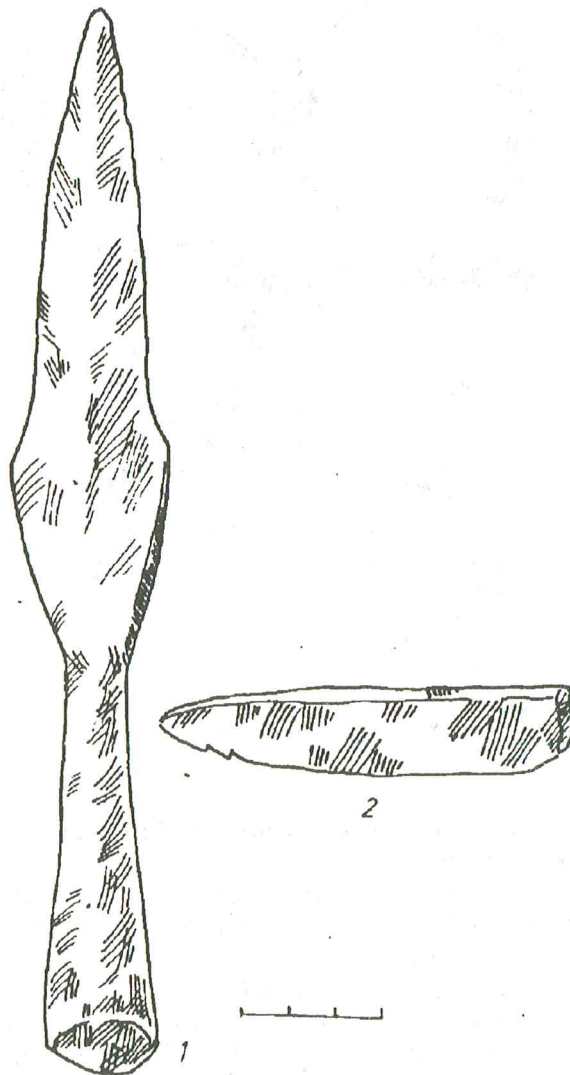
5 pav. Radiniai iš kapo Nr. 2: 1 - yla, 2 - karolis, 3 - grandelė, 4 - įvijos, 5 - pjautuvas (1, 5 - gelež., 2 - stiklas, 3,4 - žalv.).

6 pav. Geležiniai kirviai, atsitiktinai rasti kapinyno teritorijoje

1986 m. į Utenos kraštotyros muziejų pateko du geležiniai kirviai, rasti Diktarų kapinyno vietoje (6 pav.). Abu jie pentiniai, apvalia pentimi, su skyle kotui, ašmenų link siaurėjančiu liemeniu. Abiejų kirvių ašmenys palenkti koto link. Vieno ilgis apie 23 cm, kito - 26 cm, ašmenų plotis apie 6 cm. Siauraašmeniai pentiniai kirviai yra visai Europai būdingas įrankis. Baltų gentys juos ėmė plačiai vartoti jau senajame geležies amžiuje (Michelbertas M. 1986. P. 162). Tikriau datuoti Diktarų kirvius trukdo jų radimo aplinkybės, greičiausiai jie gali priklausyti ankstyviesiems suardytiems kapams.

Ginklai. Vyrų kapuose rasti du profiliuotomis plunksnomis įmoviniai ietigaliai (k. Nr. 25, 48). Tai vadinamojo II tipo ietigaliai, paplitę visoje Lietuvoje nuo V a. iki VII a. pab. (Казакявичюс В. 1988.

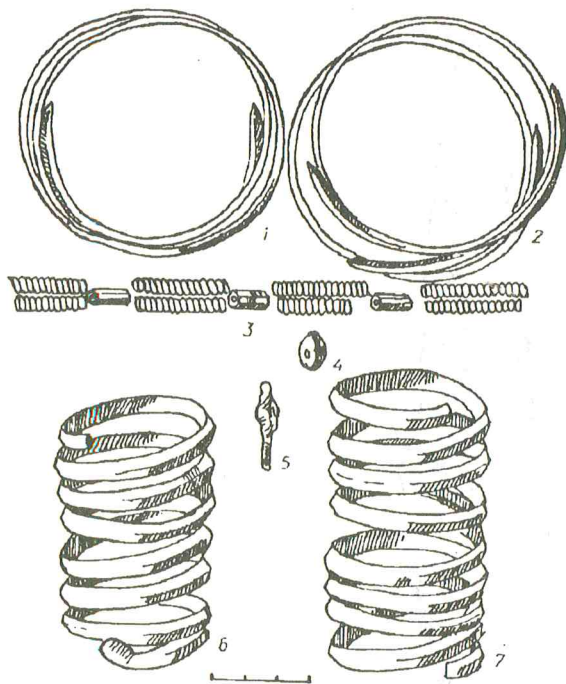

7 pav. Radiniai iš kapo Nr. 25: 1 - ietigalis, 2 - peilis (1,2 - gelež.).

C. 36-41). Kape Nr. 25 ietis mirusiajam buvo padėta prie dešiniojo šono - 22 cm ilgio ietigalis rastas išorinėje dešinės pėdos kaulų pusėje, smaigaliu nukreiptas link kojų. Kape Nr. 48 20 cm ilgio ietigalis rastas tarp suardytų pavienių žmogaus kaulų.

PAPUOŠALAI

Papuošalų rasta tik moterų ir vaikų kapuose. Vaiko kape Nr. 58 rasta žiedinių antsmilkinių, po du iš abiejų kaukolės pusių. Visi jie sulenkti iš žalvarinės apskrito pjūvio vielos, užrietais, nusmailintais galais, 6,2-7,4 cm skersmens. Šio tipo antsmilkiniai paplitę Rytų Lietuvos tipo pilkapių areale (LAA. 1978.P. 7). Pasirodė jie nuo IV a. antrosios pusės, nešioti V a., o, galimas daiktas, dar ir VI a.

8 pav. Radiniai iš kapo Nr. 58: 1,2 - antsmilkiniai, 3 - apvara, 4 - karolis, 5 - ylos fragmentas, 6,7 - apyrankės (1,2,3,6,7 - žalv., 4 - stiklas, 5 - gelež.).

Diktarai - labiausiai į vakarus nutolusi žiedinių antsmilkinių radimo vieta.

Trijuose kapuose mirusieji palaidoti su antkaklėmis (k. Nr. 26, 52, 57.), dviejuose su kaklo apvaramis (k. Nr. 2, 58).

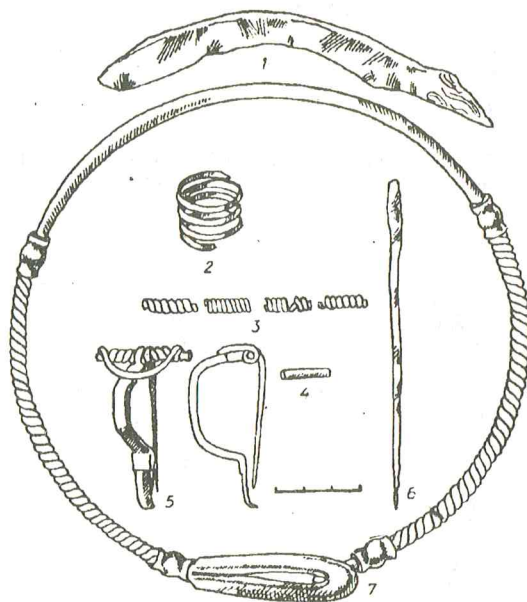
Moters kape Nr. 26 rastosios žalvarinės antkaklės galai apvynioti viela, puošti 4 profiliuotais žiedais (9:7 pav.). Vienas galas baigiasi kabliuku, kitas - šaukšto pavidalo užsegimu. Antkaklės skersmuo 19 cm. "Šaukštelis" neornamentuotas, 6 cm ilgio. Ši antkaklė skirtina šaukštinių antkaklių pirmajai grupei, kuri buvo paplitusi centrinės Lietuvos kapinyuose. Tokios antkaklės nešiotos 250-300 m. po Kr. (Michelbertas M. 1986. P.100).

Vienerių metų vaiko kape Nr. 52 aptikta antkaklė, kurios vienas lankelio galas baigiasi kabliuku, o kitas galas išplotas į pailgą siaurėjančią plokštelę (10:4 pav.). Plokštelė puošta įmuštomis akutėmis (jų 13). Plokštelėje vietoje įprastos "rakto skylutės" yra 2 apskritos skylutės. Šią antkaklę galima priskirti antkaklių su rakto skylutės pavidalo kilpele tipui. Jų aptinkama beveik visoje Lietuvoje IV a. pab. - Va. kapuose (LAA. 1978. P. 106).

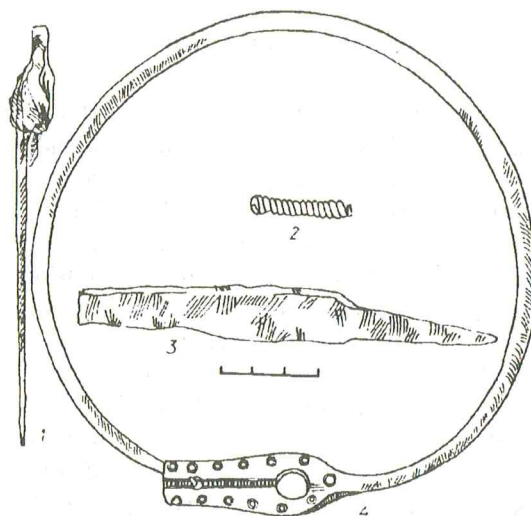
Apie 3 metų amžiaus vaiko kape Nr. 57 rastos dvi 9,5 cm skersmens žalvarinės apskrito skersinio pjūvio lankeliu antkaklės (12:2,4 pav.). Vienos lankelio galai nežymiai smailėja, kitos - plātėja.

Kape Nr. 2 ant mirusios kaklo rastoji apvara suverta iš trijų 3,6-3,8 cm ilgio žalvarinių įvijų, žalio stiklinio šešiabriaunio 1,2 cm ilgio karolio ir 1,8 cm skersmens žalvarinės grandelės (5:2-4 pav.).

Vaiko kape Nr. 58 apvara suverta iš 8 porų apie 3 cm ilgio įvijų, 3 stiklinių cilindro formos bei 1 gintarinio plokščio karolio (2 stikliniai karoliai žali, 1 rausvas) (8:3,4 pav.). Vienos įvijos padarytos iš apskrito skersinio pjūvio vielos, kitos - iš trikampio skersinio

9 pav. Radiniai iš kapo Nr. 26: 1 - pjautuvas, 2 - žiedas, 3 - įvijos, 4 - cilindrukas, 5 - segė, 6 - yla, 7 - antkaklė (1,6 - gelež., 2-5,7 - žalv.).

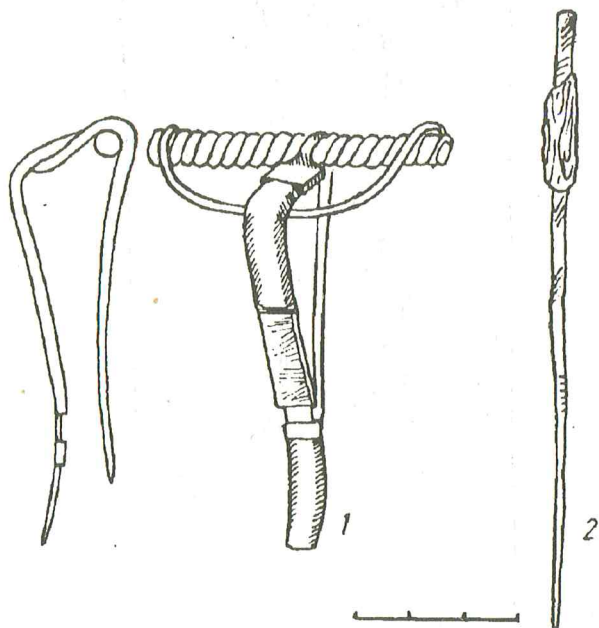
10 pav. Radiniai iš kapo Nr. 52: 1 - yla, 2 - įvija, 3 - peilis, 4 - antkaklė (1,3 - gelež., 2,4 - žalv.).

pjūvio juostelių. Dviejose įvijose yra vos už įviją ilgesni žalvariniai dvigubai susukti strypeliai. Vienspalvių stiklo karolių Lietuvoje daugiausia rasta su III-IV a. medžiaga, pavienių aptinkama taip pat II ir V-VI a. kapuose. Gintaro karolius Lietuvoje pradėjo nešioti jau 70-150 m. po Kr. Daugiau jų pasitaiko vidurinio geležies amžiaus pradžios paminkluose (Michelbertas M. 1986. P. 106).

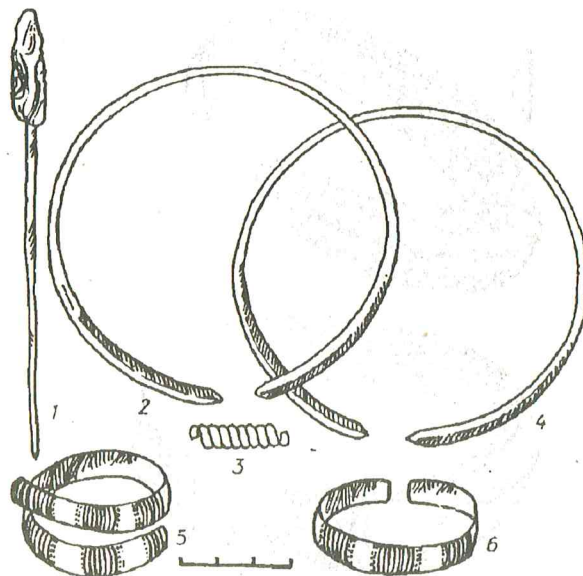
Iš krūtinės papuošalų surastos trys lankinės segės. Vaiko kape Nr. 1 ant krūtinės vidurio iš rastosios geležinės segės po restauravimo teišliko tik įvijos, įvijos lankelio ir liemenėlio dalis. Sprendžiant iš kasinėjimų ataskaitoje esančio piešinio, segė buvusi siauru aukštu liemenėliu ir trumpa kojele. Užkaba neiški (3:1 pav.). (Piešinys saugomas Lietuvos istorijos instituto Archeologijos skyriaus rankraštyne. Byla Nr. 680. L.2).

Panaši žalvarinė segė rasta Riklikų, Anykščių raj. pilkapyje, vyro kape. Ji datuota V a. - VI a. pradžia (Tautavičius A. 1970a. P. 56, 3:4 pav.).

Moterų kapuose Nr. 26 ir Nr. 41 žalvarinės lankinės segės rastos viena prie dešiniojo mirusiojo žastikaulio, kita - juosmens vietoje. Kape Nr. 26 rastosios segės ilgis 6 cm, ji - lenkta kojele (nulūžusi) (9:5 pav.). Segės kojelė prie lankelio prasideda keturkampe 0,6x0,6 cm dydžio išlieta plokštele. Kape Nr. 41 rastos segės ilgis 8 cm, įvijos ilgis 5,8 cm (segė deformuota) (11:1 pav.). Lankelis ties įvija prasideda keturkampe plokštele, baigiasi 2x0,6 cm dydžio plokštele. Ši plokštelė nuo kojelės tarsi atskirta siauresne juostele. Segė buvusi užlenkta kojele (nulūžusi).

11 pav. Radiniai iš kapo Nr. 41 : 1 - segė, 2 - yla (1 - žalv., 2 - gelež.).

12 pav. Radiniai iš kapo Nr. 57 : 1 - yla, 2,4 - antkaklės, 3 - įvija, 5,6 - apyrankės (1 - gelež., 2 - 6 - žalv.).

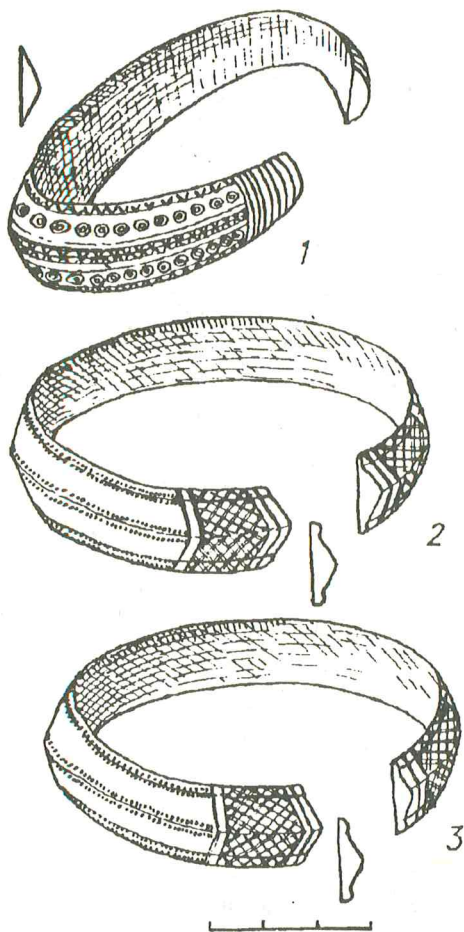
Lankinių segių lenkta kojelė Lietuvoje pasirodė II-III a. ir nešiotos jos iki V a. vidurio.

Diktarų segės nuo kitų Lietuvoje rastų lankinių segių lenkta kojele skiriasi tuo, kad, kaip minėta, jų kojelės neapvyniotos viela.

Apyrankių rasta tik vaikų kapuose. Kape Nr. 57 ant abiejų mirusiojo rankų užmata po žalvarinę juostinę pusiau apskrito pjūvio lankeliais apyrankę (12:5,6 pav.). Ant dešinės rankos rastosios apyrankės galai sukeisti (apyrankė pritaikyta vaikui). Apyrankės puoštos skersinių įrėžtų griovelių, apribotų įkartinųjų linijomis, grupėmis. Apyrankės lengvos, apie 0,8 cm pločio. Jos skirtinos VII tokio tipo apyrankių grupei, nešiotos IV-V a. ir vėliau. Randamos Žemaitijoje ir Šiaurės Lietuvos pilkapiuose bei kapinyuose, Vakarų Lietuvos, Nemuno žemupio ir centrinės Lietuvos kapinyuose (Michelbertas M. 1986. P. 144).

Kape Nr. 58 ant abiejų mirusiojo rankų rasta po žalvarinę įvijinę apyrankę (8:6,7 pav.). Ant dešinėsios rankos rastoji apyrankė masyvesnė, susidedanti iš 7 įvijų, ant kairiosios - iš 6 įvijų. Apyrankės padarytos iš trikampio skersinio pjūvio 0,6 cm pločio juostelių; neornamentuotos. Ant kairės rankos rastosios apyrankės vienas galas išplotas. Šios apyrankės skiriamos II grupei, nešiotos nuo II a. II pusės iki V a. II pusės.

1972 metais į Utenos kraštotyros muziejų pateko trys žalvarinės apyrankės, rastos tiesiant kelią Diktarai-Mačionys. Jos juostinės, trikampio skersinio pjūvio lankeliais. Viena apyrankė puošta išilginiais grioveliais, ranteliais ir akutėmis. Apyrankės galai siaurėjantys (13:1 pav.). Kitos dvi apyrankės puoštos išilgi-

13 pav. Žalvarinės apyrankės, atsitiktinai rastos kapinyno teritorijoje

nių rantelių linijomis, jų galai - sietelinio raštu (13:2,3 pav.). Šios apyrankės buvo vienas mėgstamiausių Lietuvos gyventojų papuošalų, ypač nuo antrosios senojo geležies amžiaus pusės. (Apyrankės saugomos Utenos kraštotyros muziejuje.)

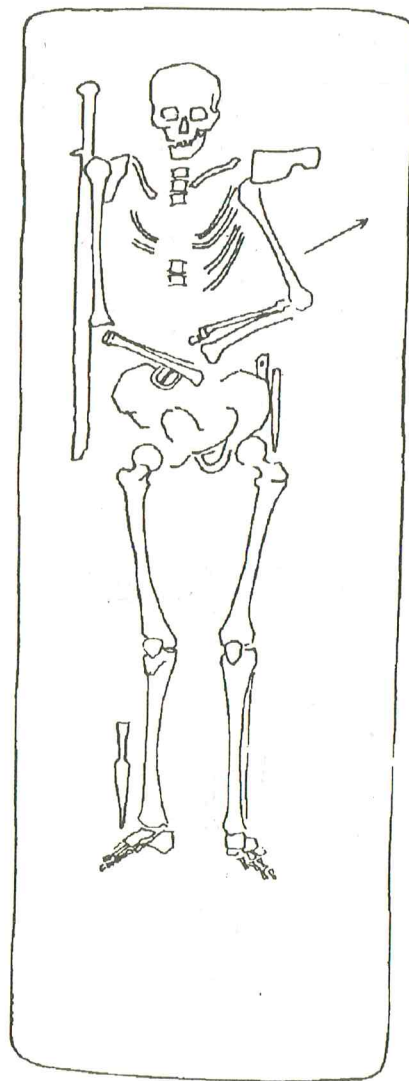
XIV-XV a. kapai

Į šiuos nuo ankstyvųjų kapų, kalvelės viršūnėje aptikti 88 vėlyvieji kapai. Mirusieji laidoti nedeginti, iki 200x80 cm dydžio duobėse. Jų gylis kartais siekia 115-120 cm. Dalis kapų aptikti kelio Diktarai-Mačionys pakelės griovyje ar šalia jo. Čia mirusiųjų kaukolės rastos 30-40 cm, kojų galai - 100 cm gilyje. Kai kurie kapai apardyti kasant šį griovį (k. Nr. 77, 91).

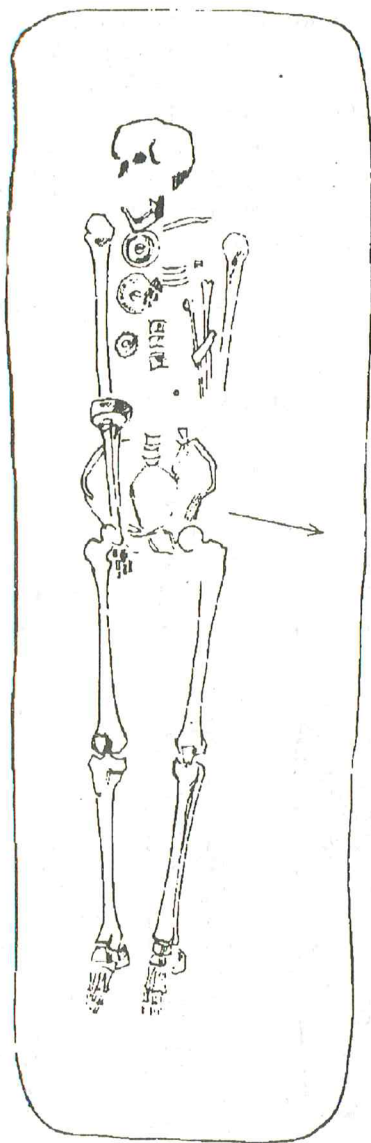
Dalis mirusiųjų laidoti karstuose. 14-oje kapų aptikta jų pėdsakų (k. Nr. 6, 7, 8, 13, 28, 32, 33, 43, 56, 68, 81, 83, 86, 98). Kai kuriuose kapuose rasta degėsių (k. Nr. 80, 85, 94, 95). Jais pabarstytas kapo dugnas (k. Nr. 80), mirusysis (k. Nr. 85), degėsių aptikta ir kapo sampiluose (k. Nr. 94, 95).

Mirusieji laidoti aukštiekninki, ištiestomis kojomis (k. Nr. 15, 68 vaikai paguldyti ant dešinio šono, kojos sukryžiuotos, kape Nr. 71 - pusiau ant dešinio šono, sukryžiuotom kojom), galva V arba artima jiems kryptimi. Rankų padėtis labai įvairi. 16-oje kapų mirusieji palaidoti ištiestomis palei šonus rankomis (kapai Nr. 5, 19, 21, 22, 30, 33, 50, 51, 54, 55, 67, 69, 76, 81, 82, 93), 13-oje kapų sudėtomis ant dubens rankomis (kapai Nr. 3, 8, 11, 18, 28, 43, 64, 65, 66, 70, 74, 78, 94), likusiuose kapuose viena ranka ištiesta, kita padėta ant dubens, juosmens, krūtinės. Kai kuriuose kapuose rankos sukryžiuotos ant juosmens (kapai Nr. 44, 62, 87, 101) ar krūtinės (kapai Nr. 80, 88, 95).

Tiek laidosenos, tiek įkapių atžvilgiu dauguma XIV-XVI a. Diktarų senkapio kapų yra labai artimi

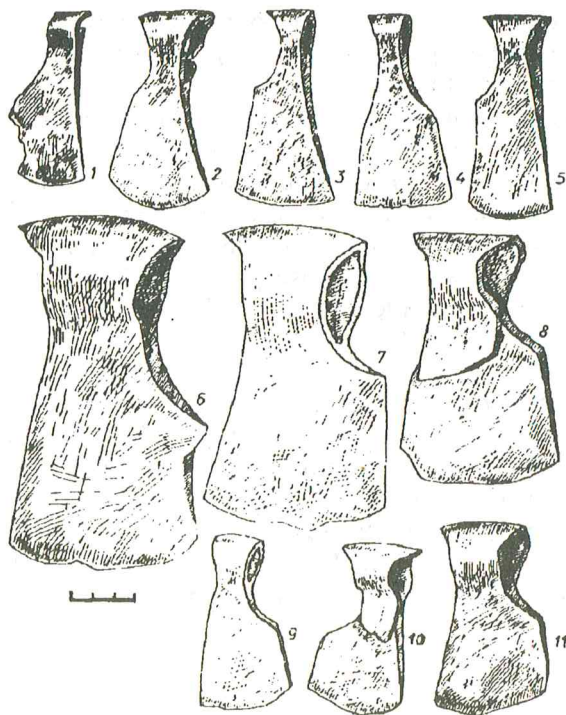
14 pav. Kapas Nr. 62

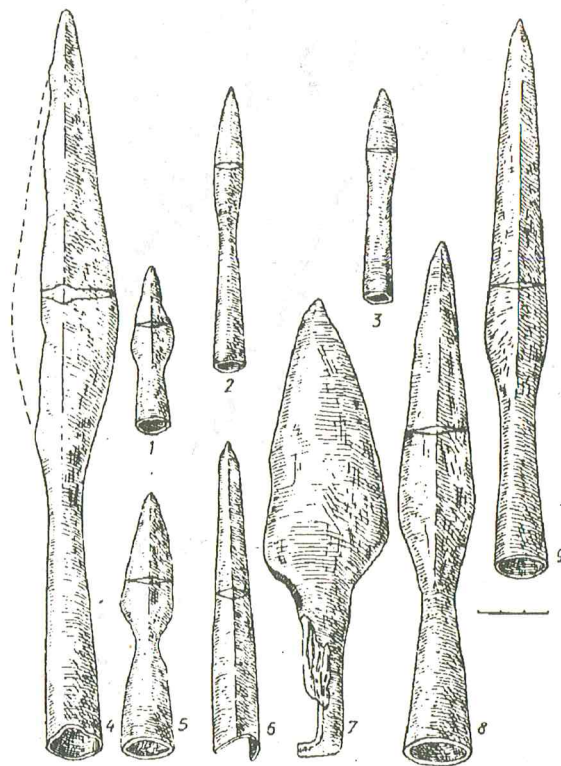
15 pav. Kapas Nr. 79

kitų to paties laikotarpio Lietuvos senkapių kapams. Čia dar išlikę kai kurie pagoniškieji laidojimo papročiai: mirusiųjų drabužių puošimas metaliniais papuošalais, papildomų įkapių dėjimas. Radinių aptikta 67-iose šio laikotarpio kapuose. Iš jų pirmiausia minėtini kirviai, galintys priklausyti tiek ginklams, tiek darbo įrankiams. Jų rasta 12-oje vyrų ir vaikų kapų (Nr. 10, 23, 27, 36, 38, 61, 62, 71, 75, 82, 83, 87) prie galvos ar peties, ties juosmeniu, šlaunikauliu bei pėdos kaulais. Kirvių, padėtų prie galvos ir peties, kotai nukreipti link mirusiojo kojų, o kirvių, gulinčių ties kojomis, kotai nukreipti galvos link.

Visi rastieji kirviai - geležiniai, pentiniai, skliuto formos. 8-iose kapuose rasti miniatiūriniai kirviai (kapai Nr. 23, 36, 61, 71, 75, 82, 87) (16:1-5,9,10 pav.).

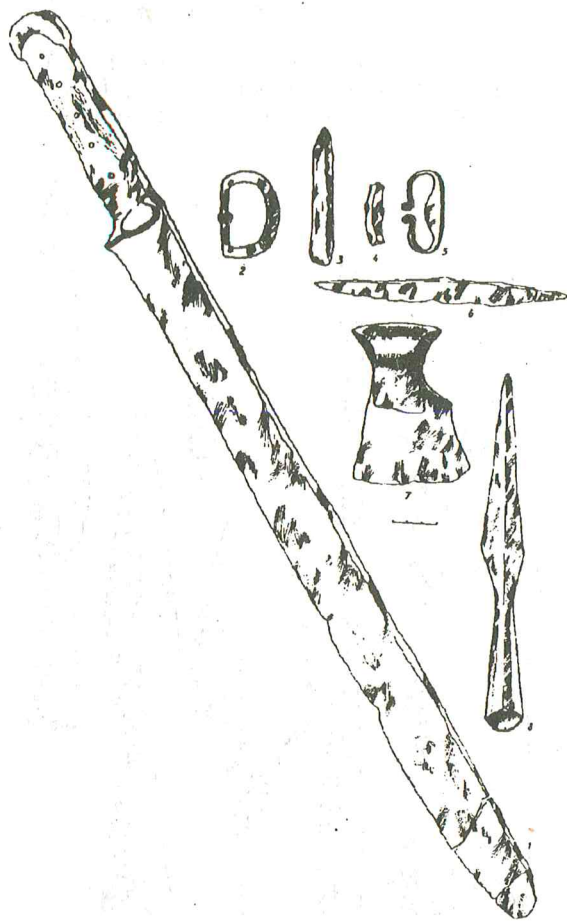
16 pav. Geležiniai kirviai: 1 - iš k. Nr. 36, 2 - iš k. Nr. 61, 3 - iš k. Nr. 71, 4 - iš k. Nr. 75, 5 - iš k. Nr. 82, 6 - iš k. Nr. 83, 7 - iš k. Nr. 10, 8 - iš k. Nr. 27, 9 - iš k. Nr. 87, 10 - iš k. Nr. 23, 11 - iš k. Nr. 38.

17 pav. Geležiniai ietigaliai: 1 - iš k. Nr. 71, 2 - iš k. Nr. 87, 3 - iš k. Nr. 82, 4 - iš k. Nr. 40, 5 - iš k. Nr. 7, 6 - iš k. Nr. 70, 7 - iš k. Nr. 36, 8 - iš k. Nr. 83, 9 - iš k. Nr. 27.

Jų aukštis 8-10 cm; ašmenų plotis nuo 4 cm iki 5,2 cm. Didžiųjų kirvių aukštis siekia iki 15 cm, ašmenų plotis - 9 cm (16:6-8,11 pav., 18:7 pav.).

11-oje vyrų ir vaikų kapų rasta po geležinį įmovinį ietigalį (kapai Nr. 7, 10, 27, 36, 38, 40, 62, 71, 82, 83, 87). Kapuose jie dažniausiai padėti dešinėje mirusiojo pusėje. Kape Nr. 36 ietigalis gulėjo prie žastikaulio, kotu buvo nukreiptas link mirusiojo kojų. Visais kitais atvejais ietigaliai rasti prie kojų (tuomet ietys kotu buvo nukreiptos į galvos pusę). Kape Nr. 62 ietis buvusi padėta iš dešinės mirusiojo pusės taip, kad kotas turėjo gulėti po dešiniuju petimi (14 pav.). Įmovinis 25,5 cm ilgio ietigalis rastas išorinėje dešiniojo blauzdikaulio pusėje, smaigaliu prie pėdos kaulų. Tik kape Nr. 83 ietigalis rastas kairėje kaukolės pusėje - kotu jis buvo nukreiptas į mirusiojo kojas. Vyro kape Nr. 71 ir vaiko kape Nr. 82 rastieji ietigaliai - miniatiūriniai (17:1,3 pav.). Jų ilgis 7,4 ir 9,3 cm. Kitų ietigalių ilgiai nuo 11,5 cm iki 25,6 cm. Įmovinis skersmuo siekia iki 3 cm.

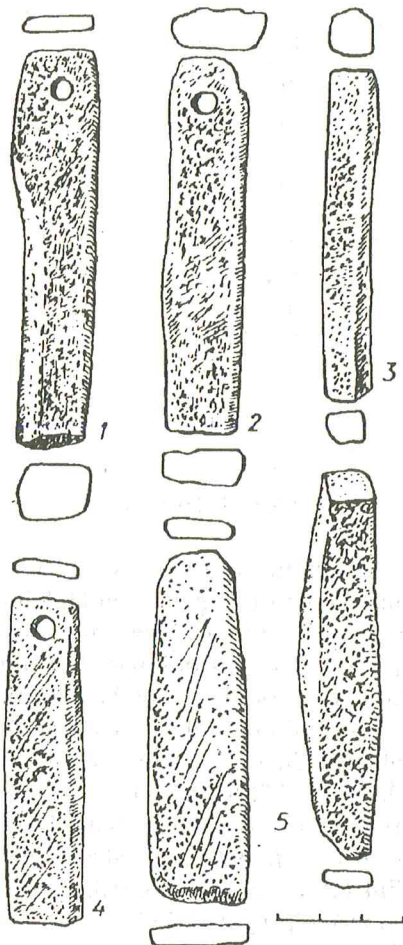
18 pav. Radiniai iš kapo Nr. 62: 1 - kalavijas, 2 - diržo sagtis, 3 - galąstuvai, 4 - titnagas, 5 - skiltuvai, 6 - peilis, 7 - ietigalis (1,5 - 8 - gelež., 2 - žalv.).

Tik viename turtingame įkapėmis vyro kape Nr. 62 rastas geležinis 79 cm ilgio 5 cm pločio vienašmenis kalavijas su skersiniu ir buože (18:1 pav.). Rankenos ilgis nuo buožės iki skersinio 15 cm. Geležtės ilgis 60 cm. Kalavijas gulėjo dešinėje griaučių pusėje, nuo viršugalvio iki dubens kaulų, smaigaliu nukreiptas į mirusiojo kojas, ašmenimis į griaučių pusę.

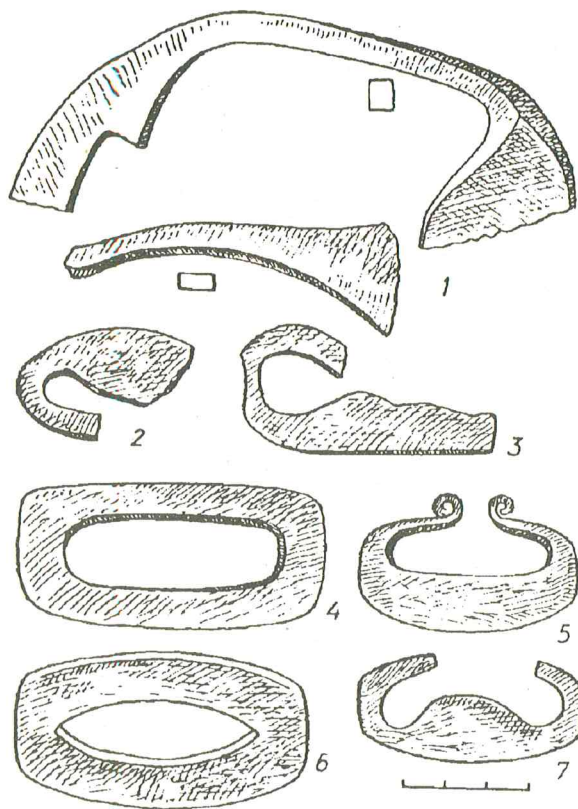
Tik vyrų įkapėmis laikytini galąstuvai, skiltuvai ir skustuvai.

Galąstuvų rasta 8-iose kapuose (Nr. 11, 14, 62, 65, 71, 83, 84, 86)(19 pav.). Beveik visuose kapuose galąstuvai aptikti mirusiųjų dubens srityje, kai kurie piniginėse (kapai Nr. 83, 86). Kape Nr. 71 galąstuvai rasti išorinėje sulenktos kairės rankos alkūnės pusėje. Visi galąstuvai akmeniniai, stačiakampio formos su išgręžta skylute pakabinimui. Jų ilgis siekia iki 10 cm, plotis - apie 2 cm.

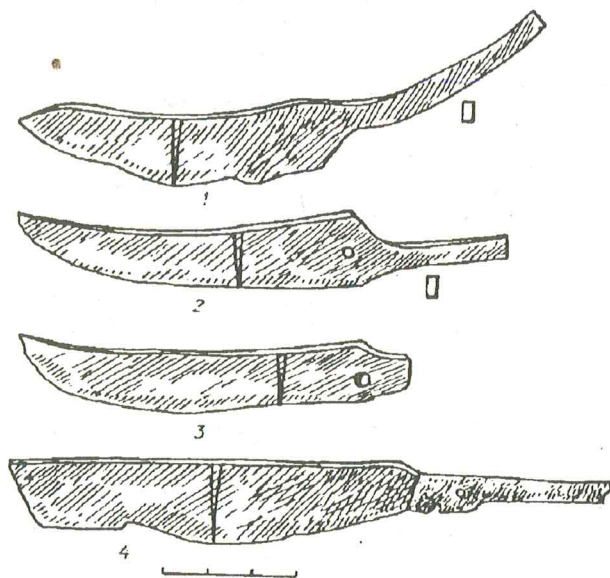
Skiltuvų rasta 8-iose kapuose (Nr. 10, 27, 36, 61, 62, 83, 86, 87), dažniausiai prie juosmens prikabinose piniginėse. Vieni skiltuvai stačiakampio ar ovalo

19 pav. Akmeniniai galąstuvai: 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 65, 3 - iš k. Nr. 71, 4 - iš k. Nr. 84, 5 - iš k. Nr. 86.

20 pav. Neaiškios paskirties dirbiniai (1), skiltuvai (2 - 7) : 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 27, 3 - iš k. Nr. 36, 4 - iš k. Nr. 101, 5 - iš k. Nr. 61, 6 - iš k. Nr. 83, 7 - iš k. Nr. 87 (1 - 7 - gelež.).

21 pav. Geležiniai skiltuvai: 1 - iš k. Nr. 16, 2 - iš k. Nr. 23, 3 - iš k. Nr. 36, 4 - iš k. Nr. 101.

formos, kiauraviduriai, apie 7 cm aukščio ir 3 cm pločio (20:4 pav.), kiti - užriestais galais, iki 5,6 cm aukščio (18:5 pav.).

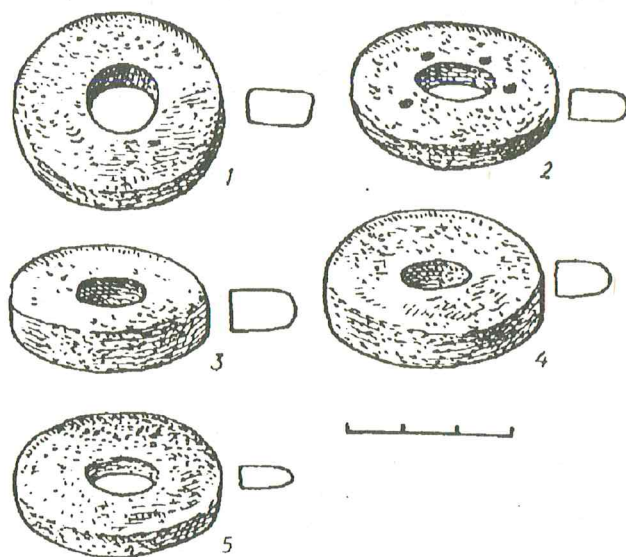
Kartu su skiltuvais rasta ir titnago gabalėlių (kapai Nr. 10, 27, 36, 61, 62, 83, 86) (18:4 pav.).

4-iose kapuose rasta skustuvų (kapai Nr. 16, 23, 36, 101). Jie geležiniai, lenktais ašmenimis, kai kurie sulankstomi, iki 14 cm ilgio. Kape Nr. 101 rastas įveriamasis skustuvas su žalvarine įkote (21:4 pav.). Šis skustuvas buvęs medinėse makštyse. Skustuvai taip pat nešioti piniginėse.

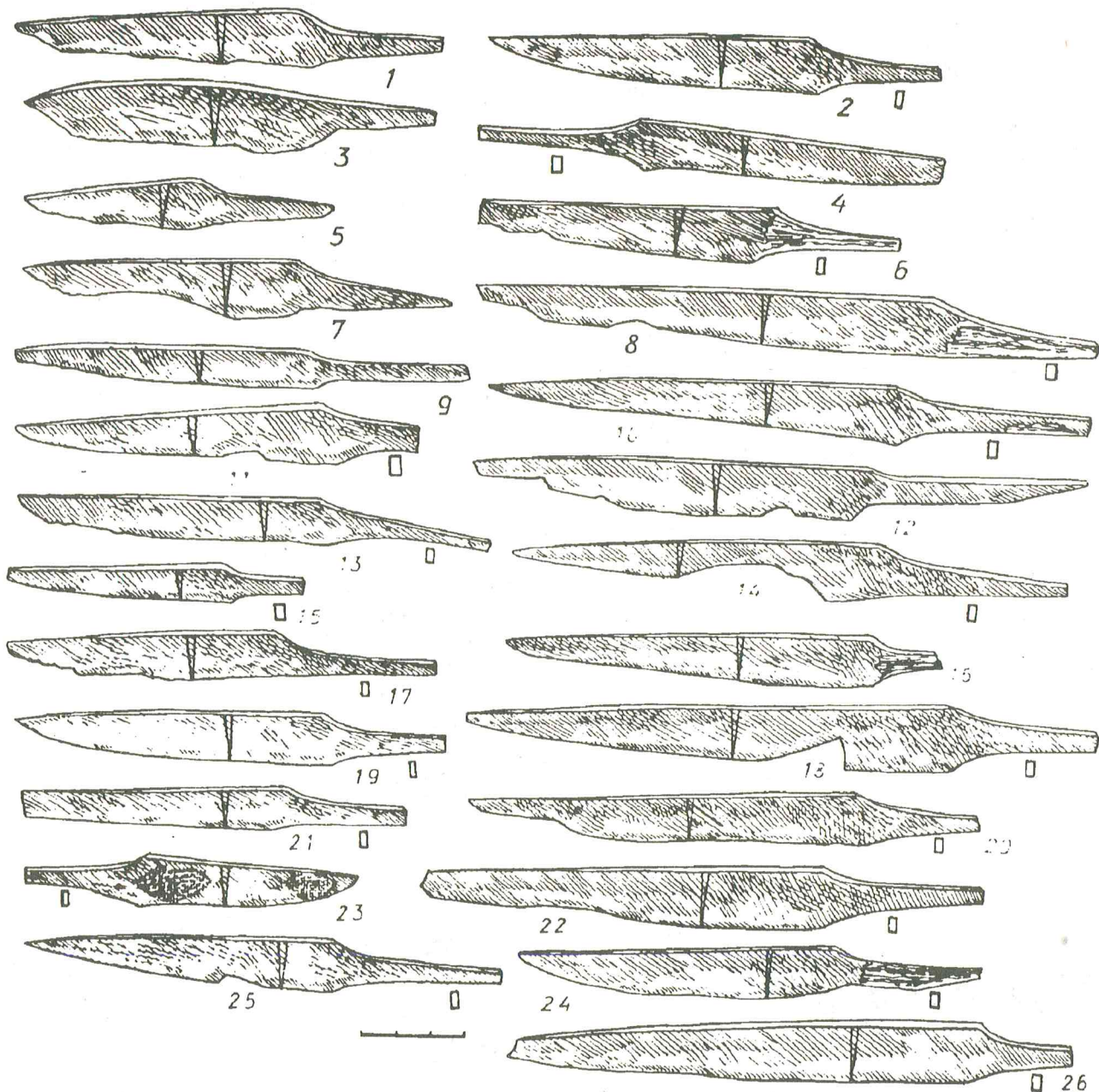
9-iose moterų kapuose rasta akmeninių verpstukų (Nr. 4, 12, 28, 34, 77, 78, 80, 89, 96) (22 pav.).

Beveik visi jie padaryti iš balto smiltainio, plokščios formos, iki 4 cm skersmens ir 1 cm aukščio. Kape Nr. 28 rastasis verpstukas - dvigubo nupjauto kūgio formos, 2,5 cm skersmens (31:5 pav.). Kapuose verpstukai aptikti prie mirusiųjų galvos (kapai Nr. 4, 34, 80), dubens kaulų (kapai Nr. 12, 28, 78), ant krūtinės (kapas Nr. 96), apardytame kape Nr. 77 verpstukas rastas prie dešinės kojos pėdos kaulų.

Trijuose moterų kapuose (Nr. 28, 96, 98) rasta žalvarinių adatinių. Jos suknydytos iš dviejų trapecijos formos plokštelių. Kape Nr. 28 rastoji - 6 x 6, 7 x 2,3 cm dydžio (31:10 pav.). Kape Nr. 96 rastoji - 7,6 x 4,6 x 3,1 cm dydžio (27:8 pav.), kape Nr. 98 - 8,2 x 2,2 x 4,8 cm dydžio. Adatinės aptiktos prie mirusiųjų dubens kaulų, greičiausiai buvusios įdėtos į au-deklinius kapšelius (prie kape Nr. 98 rastosios adatinės aptikta audinio fragmentų). Trapecijos formos ada-

22 pav. Akmeniniai verpstukai: 1 - iš k. Nr. 4, 2 - iš k. Nr. 77, 3 - iš k. Nr. 78, 4 - iš k. Nr. 80, 5 - iš k. Nr. 89.

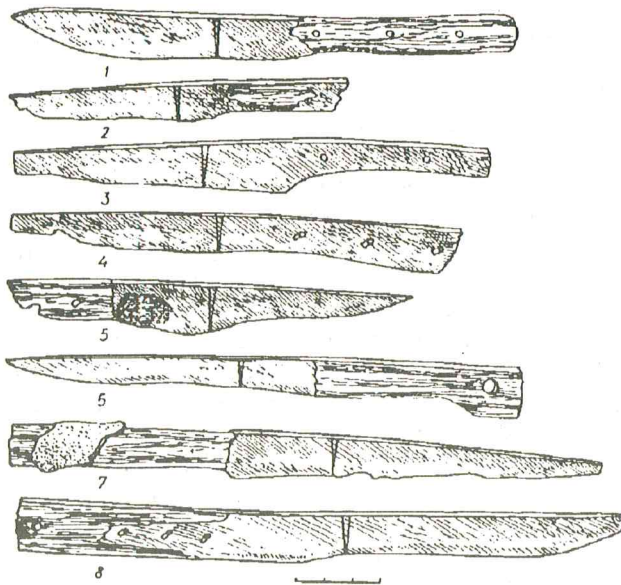

23 pav. Įtveriamieji peiliai: 1 - iš k. Nr. 3,2 - iš k. Nr. 69, 3 - iš k. Nr. 60,4 - iš k. Nr. 80,5 - iš k. Nr. 85,6 - iš k. Nr. 98,7 - iš k. Nr. 61, 8 - iš k. Nr. 10,9 - iš k. Nr. 32,10 - iš k. Nr. 13,11 - iš k. Nr. 23,12 - iš k. Nr. 34,13 - iš k. Nr. 67,14 - iš k. Nr. 36,15 - iš k. Nr. 81,16 - iš k. Nr. 101,17 - iš k. Nr. 35,18 - iš k. Nr. 92,19 - iš k. Nr. 38,20 - iš k. Nr. 86,21 - iš k. Nr. 42,22 - iš k. Nr. 91,23 - iš k. Nr. 60,24 - iš k. Nr. 87,25 - iš k. Nr. 55,26 - iš k. Nr. 94 (1 - 26 - gelež.).

tinės randamos XV-XVI a. kapuose, dažniau jų pasitaiko Aukštaitijoje (Urbanavičienė S. 1988. P.55).

Pačią gausiausią papildomų įkapių grupę sudaro peiliai. Jų rasta 53 mirusiųjų kapuose, arba 60,2 % visų XV-XVI a. kapų. Su peiliais laidojo ir moteris, ir vyrus, ir vaikus. Kape Nr. 60 palaidotam vyrui į piniginę įdėti du peiliai. Piniginėse peiliai aptikti dar keliuose kapuose (Nr. 16, 61). Daugu-

ma peilių greičiausia buvo prisegti prie diržo ir juostos - jų aptikta dubens srityje. Kai kurie peiliai buvo imauti į odines makštis. Jų liekanų aptikta 3-iuose kapuose (Nr. 49, 70, 84) (23 pav.). Dauguma rastųjų peilių įtveriamieji, tiesia nugarėle. Kapuose Nr. 6, 8, 18, 24, 43, 45, 46, 49, 56, 64 rasti kriauniniai peiliai (24 pav.). Vyrauja 10-16 cm ilgio peiliai. Ilgiausių aptikta vyrų kapuose Nr. 49 (21 cm),

24 pav. Kriauniniai peiliai: 1 - iš k. Nr. 6, 2 - iš k. Nr. 8, 3, 4 - iš k. Nr. 18, 5 - iš k. Nr. 45, 6 - iš k. Nr. 64, 7 - iš k. Nr. 49, 8 - iš k. Nr. 56 (1 - 8 - gelež.).

62 (19,7 cm), 92, 94 (18,8 cm), vaiko kape Nr. 64 (19,8 cm).

Moters kape Nr. 3 rastas visai suiręs molinis puodas. Puodas, gulintis dugnu aukštyn, rastas virš mirusiosios griaučių, ant kairiojo peties. Jis - juodos spalvos, pūstais šonais, dugno skersmuo - apie 9 cm, aukštis - 8 cm, angos skersmuo apie 10 cm.

Kapuose Nr. 94 ir 98 rasta po kelias žiesto puodo šukes.

Pačią gausiausią radinių grupę sudaro papuošalai ir aprangos reikmenys.

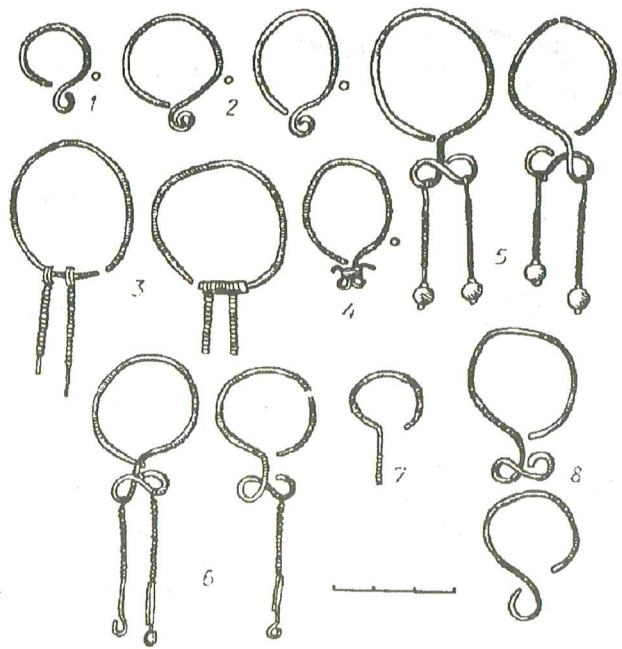
Beveik visų XIV a. pab. - XV a. palaidotų moterų drabužiai puošti žalvariniais papuošalais. Tik kape Nr. 20 moteris palaidota be jokių įkapių.

Vyrų kapuose papuošalų nėra, juose vyrauja aprangai skirti daiktai - diržų sagtys, grandys, piniginių liekanos bei, kaip minėta, įvairūs darbo įrankiai.

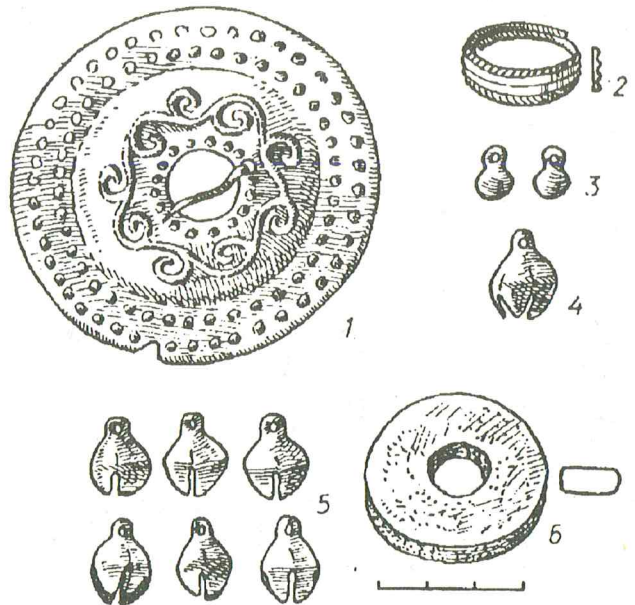
Papuošalus galima suskirstyti į galvos, kaklo, krūtinės ir rankų.

Galvos papuošalams priklauso auskarai, kurių rasta 12-oje moterų kapų (25 pav.). Kapuose jie rasti prie mirusiųjų galvos iš abiejų kaukolės pusių. Kapuose Nr. 3, 80, 89 rasta po vieną, kape Nr. 35 - trys auskarai. Rastieji auskarai skirtini I tipui - auskarams kilpiniu galu - k. Nr. 3, 24, 35, 98 (1 atmaina), k. 34 (2 atmaina), k. Nr. 35, 98 (6 atmaina), k. Nr. 35, 66, 85 (7 atmaina), k. Nr. 80 (8 atmaina), II tipui - žiediniams auskarams - k. Nr. 12 (4 atmaina), k. Nr. 70 (5 atmaina) bei III tipui - klaustuko formos auskarams - k. Nr. 76, 89.

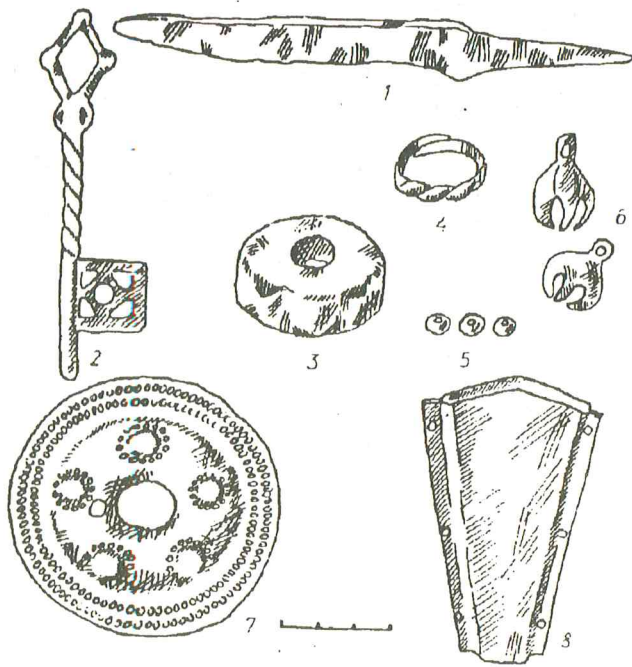
I ir II tipo auskarai datuojami XIV a. antrąja puse - XV a. pirmąja puse. III tipo auskarai nešioti nuo

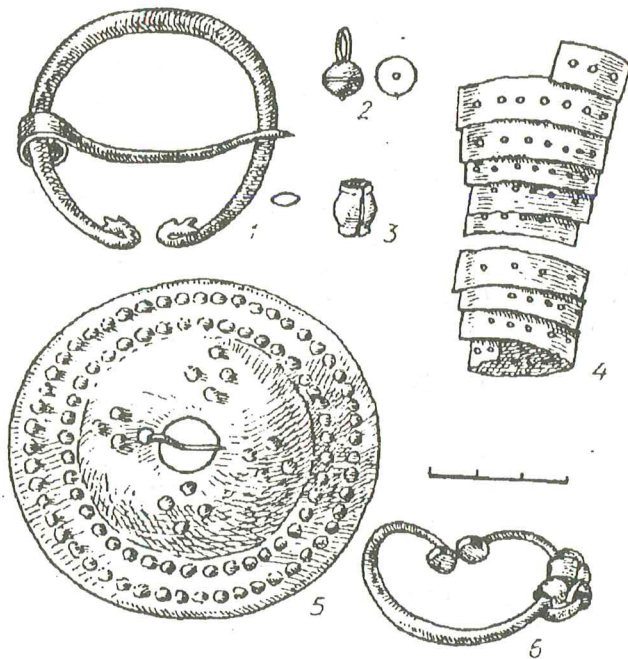
25 pav. Žalvariniai auskarai: 1 - iš k. Nr. 3, 2 - iš k. Nr. 24, 3 - iš k. Nr. 70, 4 - iš k. Nr. 80, 5 - iš k. Nr. 66, 6 - iš k. Nr. 85, 7 - iš k. Nr. 89, 8 - iš k. Nr. 98.

26 pav. Radiniai iš kapo Nr. 4: 1 - segė, 2 - žiedas, 3 - sagos, 4, 5 - žvangučiai, 6 - verpstukas (1 - 5 - žalv., 6 - akmuo).

27 pav. Radiniai iš kapo Nr. 96: 1 - peilis, 2 - raktas, 3 - verpstukas, 4 - žiedas, 5 - karoliai, 6 - žvangučiai, 7 - segė, 8 - adatinė (1 - gelež., 2,4 - 8 - žalv., 3 - akmuo).

28 pav. Segės (1,5,6), saga (2), cilindriukas (3), peilio makščių apkalas (4): 1,5 - iš k. Nr. 98, 2 - iš k. Nr. 55, 3 - iš k. Nr. 40, 4 - atsitiktinis radinys, 6 - iš k. Nr. 18 (1 - 6 - žalv.).

XIV a. antros pusės iki XVI a. pirmos pusės (Svetikas E. 1988a. P. 7-11).

Nors XV-XVI a. vėriniai buvo labai populiarus moterų ir mergaičių papuošalas, Diktarių kapinyne jų rasta tik 4-ioose kapuose. Kape Nr. 4 palaidotos virš 55 metų amžiaus moters kaklą puošė iš žalvarinių žvangučių sudarytas vėrinys (26:5 pav.). 6 žvangučiai išdėstyti dviem grupėm po tris. Viena grupė - prie pat smakro, kita - 6 cm į juosmens pusę. Nuimant griaučius po kaklu rastas dar vienas žvangutis (26:4 pav.). Visi žvangučiai kriaušės formos, su kryžminėm išpjovom apačioje ir kilpele pakabinimui viršuje. Lyginant su kitais panašaus laikotarpio Lietuvos kapinytais, Diktaruose aptikta labai nedaug žvangučių.

Kape Nr. 79 palaidotai apie 55 metų amžiaus moteriai pasmakrėje rastas vėrinys, kurį sudarė žalvarinis rombo formos 3,5x3 cm dydžio skardinis kabutis su prikniedyta ašele (32:1 pav.). Kabutis puoštas pakraščiuose ir kryžmai išdėstytais įmuštais spurgeliais. Iš abiejų kabučių šonų rasta po žalvarinį žvangutį (32:11,12 pav.).

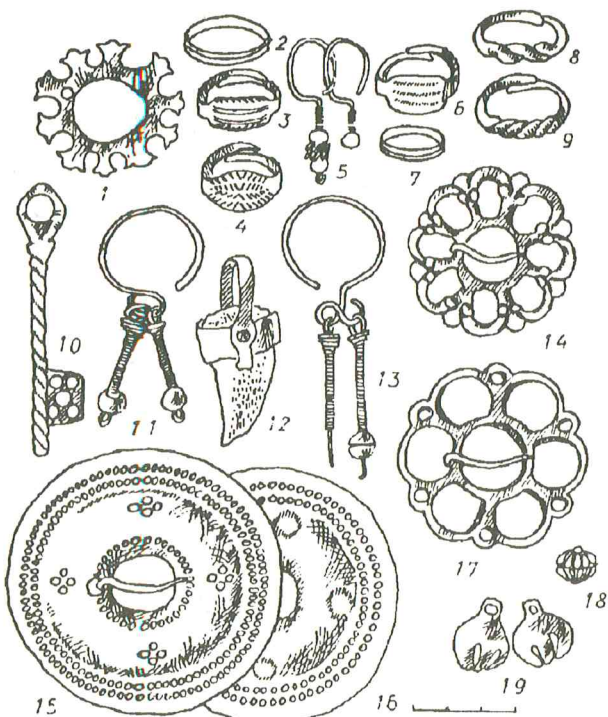
Kapuose Nr. 95 ir 96 mirusiųjų pasmakrėje rasta po 2 žalvarinius kriaušės formos žvangučius. Kape Nr. 96 prie žvangučių rasti ir 4 apskriti tamsiai mėlyno stiklo karoliukai (27:5,6 pav.).

Tik šiuose dviejuose kapuose rasta po žalvarinį raktą. Jie greičiausiai buvę įdėti į kapščelius (kape Nr. 96 aptikta jų pėdsakų), prikabintus prie mirusiųjų šono. Abu raktai lieti, ažūrinėmis galvutėmis, susuktomis kojėlėmis, rombo formos rankenėlėmis. Kape Nr. 95 rastojo rakto ilgis 8,2 (29:10 pav.), kape Nr. 96 - 10,4 cm (27:2 pav.).

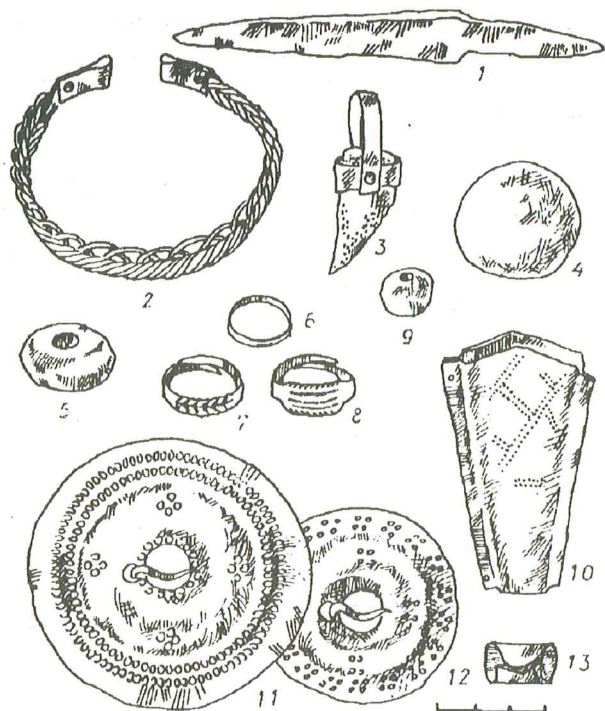
Krūtinės papuošalus sudaro segės. Jų rasta dviejų formų: pasaginių ir plokščių. Pasaginių segių aptikta tik trijuose kapuose. 40-50 metų amžiaus moters kape Nr. 18 žalvarinė pasaginė segė kampuotais galais rasta prie dešinio mirusiosios šono, ties šlaunikauliu. Prie segės išlikęs gabalėlis odos (28:6 pav.). Segė deformuota. 55 metų amžiaus moters kape Nr. 79 žalvarinė pasaginė 3,4 cm skersmens pastorintais galais segė rasta kairėje krūtinės pusėje, netoli peties (32:5 pav.). Dar viena žalvarinė pasaginė segė rasta moters kape Nr. 98 ant mirusiosios juosmens. Ši segė užrietais galais, 5,2x6,1 cm dydžio (28:1 pav.).

Kitą segių grupę sudaro plokščios segės, kurios savo ruožtu pagal formą, gamybos techniką galima suskirstyti į keletą pogrupių. Vienam jų priklausytų lietos kiauravidurės segės. Jų rasta 5 mirusiųjų kapuose. 50 metų amžiaus moters kape Nr. 3 aptikta 4,2 cm skersmens žalvarinė apskrita segė su 10 trilapių ataugėlių aplinkui. Segė rasta be užsegimo adatos, dešinėje mirusiosios krūtinės pusėje (29:1 pav.).

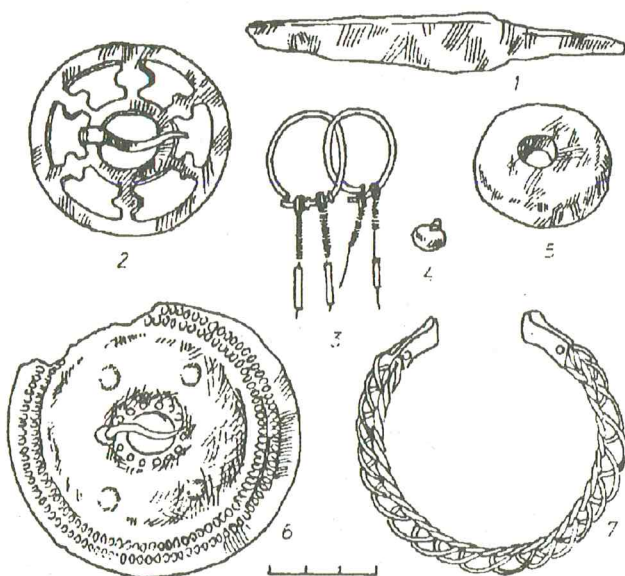
35-40 metų amžiaus moters kape Nr. 8 rasta žalvarinė 5,7 cm skersmens segė. Ji ažūrinė, šešiastipinė, gėlės žiedo formos (29:17 pav.). Segė aptikta kairėje mirusiosios krūtinės pusėje.

29 pav. Segės (1,14 - 17), žiedai (2 - 4,6,7 - 9), auskarai (5,11,13), raktas (10), amuletas (12), saga (18), žvangučiai (19): 1,3 - iš k. Nr. 3,2,9 - iš k. Nr. 46,4,11,18 - iš k. Nr. 35,5 - iš k. Nr. 76,6,12 - iš k. Nr. 80,7,13 - iš k. Nr. 34,8 - iš k. Nr. 4,10,19 - iš k. Nr. 95,14 - iš k. Nr. 24,15 - iš k. Nr. 32,16 - iš k. Nr. 13,17 - iš k. Nr. 8 (1 - 17 - žalv.).

31 pav. Radiniai iš kapo Nr. 28: 1 - peilis, 2 - apyrankė, 3 - amuletas, 4 - stiklo lęšis, 5 - verpstukas, 6 - 8 - žiedai, 9 - karoliai. 10 - adatinė, 11,12 - segės, 13 - cilindriukas (1 - gelež., 2,3,6 - 8,10 - 13 - žalv., 4,9 - stiklas, 5 - akmuo).

30 pav. Radiniai iš kapo Nr. 12: 1 - peilis, 2,6 - segė, 3 - auskarai, 4 - saga, 5 - verpstukas, 7 - apyrankė (1 - gelež., 2 - 4,6,7 - žalv., 5 - akmuo).

20-25 metų amžiaus moters kape Nr. 12 rastoji žalvarinė 5,4 cm skersmens azūrinė segė padaryta iš dviejų plokščių nevienodo dydžio žiedų, sujungtų šešiais per vidurį paplatintais stipinėliais (30:2 pav.). Segė aptikta ant mirusiosios krūtinės vidurio. 35-40 metų amžiaus moters kape Nr. 24 rastoji žalvarinė azūrinė 5,2 cm skersmens segė panaši į kape Nr. 8 rastąją, tik aštuonstipinė (29:14 pav.). Ji aptikta ant mirusiosios juosmens, ties griaučių viduriu.

Kape Nr. 79 rastoji segė skiriasi nuo aukščiau aprašytų. Ji pagaminta iš baltos spalvos metalo, apskrita, 4,7 cm skersmens, karpytais pakraščiais (32:4 pav.). Segė rasta dešinėje mirusiosios krūtinės pusėje, netoli juosmens, be užsegimo adatos.

Šiomis segėmis drabužis buvo ne tik susegamas, bet ir puošiamas.

Pačią gausiausią plokščių segių grupę sudaro apskritos išgaubtu viduriu skardinės segės. Diktaruose jų rasta 11 kapų (Nr. 4, 12, 13, 28, 32, 34, 79, 80, 96, 98, 100). Daugeliu atveju šiomis segėmis papuoštos vyresnio amžiaus mirusiosios, tik kapuose Nr. 12, 32, 34 su jomis palaidotos 20-25 metų amžiaus moterys.

Visos segės žalvarinės, 7,7-8,3 cm skersmens (kape Nr. 28-5,5 cm skersmens). Visoms didesniosioms bendra-2 lygiagrečios pakraščiu einančios iškilų spurgelių

eilės. Segės skiriasi išgaubtos dalies ornamentu: vienu ji puošta 4 arba 5 dideliais iškilimais (27:7, 30:6 pav.), kitų - 4 iškilimų grupėmis, kurių kiekvieną sudaro 4 nedideli iškilimai (28:5, 29:15, 31:11 pav.). Mažesniosios segės (k. Nr. 28) pakraščiai puošti iškilų spurgelių (po keturis) grupėmis, tokiomis pačiomis 4-iomis grupėmis puošta ir segės išgaubtoji dalis. Kape Nr. 4 rastosios segės išgaubtoji dalis puošta iškilu ornamentu (26:1 pav.).

Diktaruose šių segių rasta tik po 1 ar 2 viename kape, kai tuo tarpu kituose šio laikotarpio senkapių kapuose jų randama iki 8.

Apskritos plokščios segės kapuose rastos prie mirusiųjų galvos (k. Nr. 12, 13), pasmakrėje, prie peties, krūtinės viršutinėje dalyje. Tik kapuose Nr. 96 ir 98 jos aptiktos ant mirusiųjų juosmens.

Kape Nr. 12 viena segė rasta kairėje kaukolės pusėje. Kita tokia pati segė rasta po galva dešinėje pusėje, odiniame kapšelyje.

Kape Nr. 79 pasmakrėje rastos 2, gulėjusios viena šalia kitos segės.

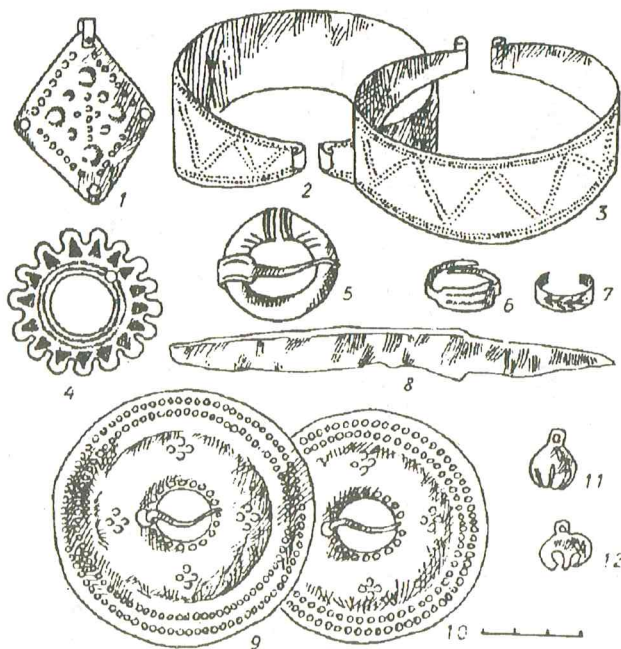
Šešiais atvejais segės kapuose rastos išvirškčioje padėtyje arba suvožtos. Antai kape Nr. 13 segė gulėjo išgaubtąja dalimi prie kaukolės. Kape Nr. 28 pasmakrėje gulėjusios 2 segės dengė viena kitą. Didesnioji gulėjo apačioje išgaubtąja dalimi į apačią, viršuje - mažesnioji, išgaubtąja dalimi į viršų. Taip pat viena su kita suvožtos segės gulėjo ant mirusiosios, palaidotos kape Nr. 100, kairiojo peties. Kape Nr. 32 po mirusiosios dešinės pusės šonkauliais rastoji segė gulėjo išgaubtąja dalimi į apačią. Ji tarsi buvo prisegta prie drabužio nugaros pusėje.

Kape Nr. 34 "išvirškščia" segė gulėjo dešiniojo peties vietoje, kape Nr. 80 segė išgaubtąja dalimi buvo priglausta prie kairės pusės kaklo slankstelių.

Tokia segių padėtis kape patvirtintų mintį, kad jomis buvo susegama ar puošiama drobulė, kuria buvo apgobta mirusioji. Leidžiant mirusiąją į duobę, drobulė (ir segė) galėjo pakeisti savo pirminę padėtį (Urbanavičius V., Urbanavičienė S. 1988 . P. 55).

Kai kuriuose kapuose pasitaiko po kelias įvairių rūšių seges. Antai kapuose Nr. 12 ir 98 rasta ir pasaginių, ir apskritų plokščių išgaubtu viduriu segių. Kape Nr. 79 aptikta trijų formų segių - 2 apskritos išgaubtu viduriu, pasaginė ir kiauravidurė karpytais pakraščiais (32 pav.).

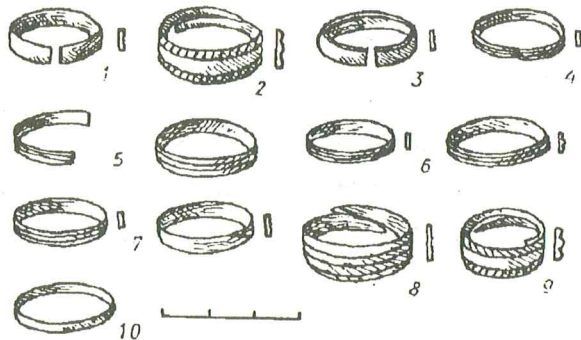
Kalbama laikotarpiu apyrankės nešiotos Rytų bei Vidurio Lietuvoje. Tačiau tai retas papuošalas, aptinkamas tik pavieniuose kapuose. Ne išimtis ir Diktarų kapinynas. Žalvarinių apyrankių rasta 3 kapuose. Kape Nr. 12 apyrankės rasta ant dešiniojo dilbio kaulo. Ji - trikampio skersinio pjūvio lankeliu, pintu iš 7 vielų (30:7 pav.). Prie apyrankės galų prikniedytos

32 pav. Radiniai iš kapo Nr. 79 : 1 - kabutis, 2,3 - apyrankės, 4,5,9,10 - segės, 6,7 - žiedai, 11,12 - žvangučiai (1 - 7,11,12 - žalv., 8 - gelež.).

žalvarinės 0,8 cm pločio plokštelės. Tai iš abiejų apyrankės pusių aplenkta plona žalvarinė skarda. Tokia pati apyrankė rasta ir kape Nr. 28 ant kairiosios mirusiosios rankos (31:2 pav.). Kape Nr. 79 ant abiejų mirusiosios rankų dilbio kaulų rasta po juostinę apyrankę. Jos padarytos iš 2,5 cm pločio juostelės smailėjančiais ir į išorę suvyniotais galais. Apyrankės puoštos dvigubomis zigzaginėmis įkartų linijomis (32:2,3 pav.).

Didžiausią papuošalų grupę sudaro įvairių formų žiedai. Jų aptikta 16-oje įvairaus amžiaus abiejų lyčių (14 moterų, 1 vyro, 1 vaiko) mirusiųjų kapų. Žiedų dažniausiai būna po vieną ant kairės rankos pirštų.

33 pav. Žiedai : 1 - iš k. Nr. 3,2 - iš k. Nr. 13,3 - iš k. Nr. 35, 4 - iš k. Nr. 38,5 - iš k. Nr. 66,6,7 - iš k. Nr. 70,8 - iš k. Nr. 80, 9 - iš k. Nr. 97,10 - iš k. Nr. 98 (1 - 10 - žalv.).

Moters kape Nr. 4 du žiedai aptikti ant dviejų kairiosios rankos pirštų. Moters kape Nr. 28 rasti 3 žiedai (neaišku, ant kurios rankos ir kurių pirštų). Moters kape Nr. 70 du žiedai rasti ant kairiosios, du žiedai ant dešinėsios rankos pirštų. Moters kape Nr. 79 vienas žiedas aptiktas ant kairio dubens kaulo, kitas - ant dešinės rankos bevardžio piršto. Moters kape Nr. 80 du skirtingos formos žiedai rasti ant vieno kairės rankos piršto. Naujagimio kape Nr. 97 žiedas rastas prie mirusiojo griaučių.

Pagal konstrukciją žiedai skiriami į dvi grupes: sukeistais galais ir uždaruosius (juostinius).

Žiedus sukeistas galais galime suskirstyti į keletą pogrupių. Vieną iš jų sudaro žiedai paplatinta priekine dalimi (kapai Nr. 3, 28, 79, 80), kuri būna puošta 2 arba 3 įstrižių įkartelių linijomis (31:8, 32:6 pav.). Vienas žiedas turėjo rombinę priekinę dalį, puoštą įstrižių įkartelių ornamentu (kapa Nr. 35) (29:4 pav.). Įstrižomis iškilėmis įkartomis puošti neplatėjančia priekine dalimi žiedų priekinės dalies pakraščiai (kapai Nr. 4, 13) (26:2, 33:2 pav.).

Kai kurie žiedai priekyje tordiruoti (kapai Nr. 4, 46, 96) (27:4, 29:8,9 pav.).

Uždari juostiniai žiedai arba padaryti iš lygios žalvarinės juostelės (kapai Nr. 28, 70, 98), arba puošti dviem išilginiais grioveliais (kapai Nr. 34, 66, 70).

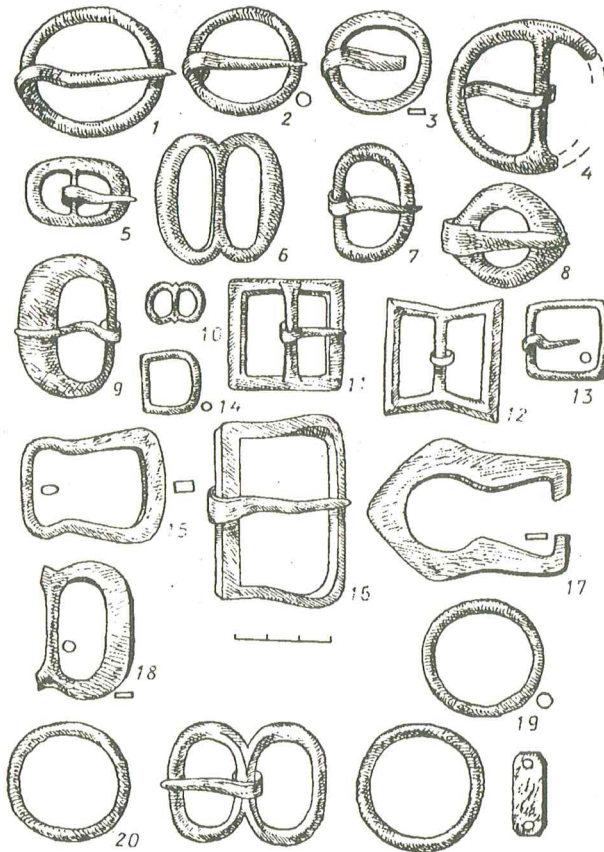
Simbolinę prasmę turinčių įkapių, be minėtų dviejų raktų, rastų kapuose Nr. 95 ir 96, aptikta dar dviejuose moterų kapuose. Kape Nr. 28 amuletas - žalvariu apkaustytas žvėries nagas (31:3 pav.) - rastas netoli kairiojo mirusiosios dubens kaulo kartu su peiliu, adatine, verpstuku bei 3,5 cm skersmens stikliniu (kalnų krištolo) lęšiu (31:4 pav.). Tai kol kas pirmas toks radinys Lietuvos kapinynuose. Skandinavijos kraštuose sidabru apkaustyti kalnų krištolo kabučiai, pavieniai ar įmontuoti į vėrinčius, aptinkami XII-XIV a. lobiuose bei parapijų (?) kapuose (Thunmark-Nyleń L. S. 141-202).

Dar vienas žalvariu apkaustytas žvėries nagas rastas ir kape Nr. 80 ant kairiojo mirusiosios dubens kaulo.

Tik moterų kapuose aptikta ir sagų. Kape Nr. 4 dvi balto metalo rutulio formos apie 0,8-0,9 cm skersmens sagos rastos išorinėje kairiojo žastikaulio pusėje (26:3 pav.). Kape Nr. 12 žalvarinė penkiabriaunė saga su kilpute rasta kairėje mirusiosios krūtinės pusėje prie raktikaulio (30:4 pav.). Kape Nr. 55 iš dviejų pusrutulių sudėta 1 cm skersmens saga su kilpute rasta mirusiosios pasmakrėje (28:2 pav.).

Kiti su apranga susiję radiniai - tai diržų liekanos. Jų rasta 23 kapuose. Tai daugiausia įvairios sagtys bei grandys. Moterų kapuose aptikta vien grandžių.

Kape Nr. 3 žalvarinė ovalo formos 3,8x3,2 cm dydžio grandis rasta po mirusiosios dešiniuoju žastikau-

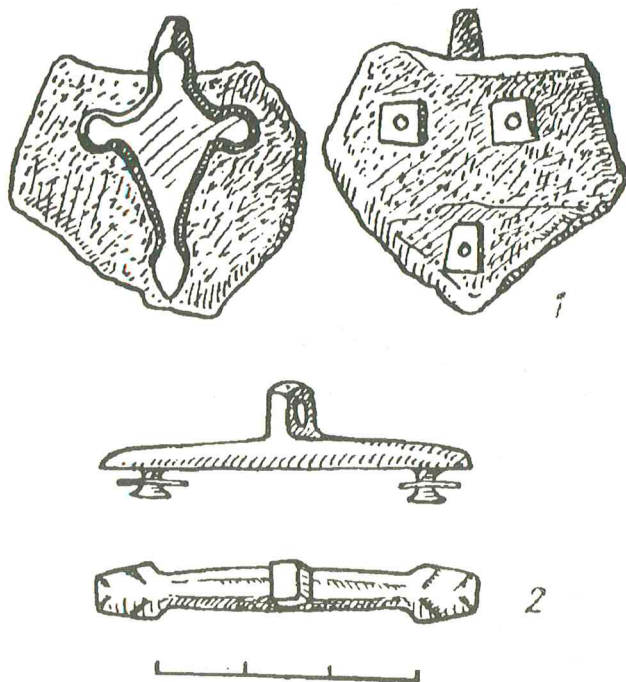
34 pav. Diržų sagtys (1 - 18), grandis (19), diržo liekanos (20) : 1,8 - iš k. Nr. 14,2 - iš k. Nr. 83,3,4,10 - iš k. Nr. 60,5,14 - iš k. Nr. 101, 6 - iš k. Nr. 44,7 - iš k. Nr. 56,9 - iš k. Nr. 75,11,13 - iš k. Nr. 36, 12 - iš k. Nr. 38,15 - iš k. Nr. 94,16 - iš k. Nr. 23,17 - 19 - iš k. Nr. 86,20 - iš k. Nr. 27 (1,3 - 8,15 - 17 - gelež., 2,9 - 14,18 - 20 - žalv.).

liu. Kape Nr. 89 geležinė apskrita 3,5 cm skersmens grandis rasta tarp mirusiosios kaulų (pav. 34:12).

Vaiko kape Nr. 99 geležinė apskrita 3,5 cm skersmens grandis rasta dešinėje mirusiojo kaukolės pusėje, šalia peilio įkotės (34:14 pav.).

Vyrų kapuose grandžių - diržų skirstiklių - dažniausiai aptinkama šalia sagčių. Kai kape yra po 2 grandis (kapai Nr. 27, 86, 101), jos randamos abipus sagčių. Kelios grandys rastos prie mirusiųjų galvos (k. Nr. 3), peties (k. Nr. 14), tarp kelių (k. Nr. 89). Dažniausiai pasitaiko geležinių apskritų 4-4,7 cm skersmens grandžių. Kape Nr. 3 aptikta žalvarinė ovalinė 3,2x3,8 cm dydžio grandis (34:1 pav.). Kape Nr. 27 abi rastosios grandys buvo žalvarinės, 4,3 cm skersmens. Viena iš kape Nr. 86 rastųjų grandžių buvo geležinė (4,6 cm skersmens), kita - žalvarinė (4 cm skersmens).

Diržų sagčių rasta 18 vyrų kapų. Dviejuose kapuose (Nr. 14 ir Nr. 27) jų aptikta po dvi. Diržų sagčių dažniausiai aptikta mirusiųjų juosmens srityje bei ant du-

35 pav. Piniginių liekanos : 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 27 (1 - žalv., 2 - oda).

bens kaulų. Pagal formą sagtis galima suskirstyti į keletą grupių. Tai apskritos (kapai Nr. 11, 14, 83) (34:3, 11 pav.), keturkampės (k. Nr. 14, 62), aštuoniukės (k. Nr. 27), ovalinės formos (kapai Nr. 56, 60, 101). Pasitaiko profiliuotų (kapai Nr. 44, 94), lenkta priekine dalimi (kapas Nr. 23), smailėjančia priekine dalimi (kapas Nr. 86) diržų sagčių. Kape Nr. 36 rastoje sagtyje išlikę 3,5 cm pločio diržo liekanų. Sagtys labai įvairaus dydžio: nuo 2x2 cm (kapas Nr. 91) iki 6x6,5 cm. Kaip minėta, diržų dalims sujungti naudotos grandys. Kape Nr. 27 palaidotam mirusiajam diržas buvo padėtas ant šlaunų. Diržą priekyje sudarė 2 žalvarinės 4,3 cm grandys, viena nuo kitos nutolusios per 10 cm, o tarp jų - aštuoniukės formos žalvarinė sagtis su geležiniu liežuvėliu. Sagties ilgis 5,5 cm, plotis - 3,8 cm. Prie dešinėje pusėje esančios grandies rastas žalvarinis 2,8 cm ilgio ir 1,1 cm pločio diržo apkalas. Apkalas prie diržo buvęs prikniedytas dviem kniedėm. Toks pat apkalas buvo ir prie kitos grandies. Prie diržų ar juostų prikabdavo audeklinių kapšelių ar odinių piniginių. Jų liekanų aptikta 13 kapų (Nr. 12, 14, 16, 27, 36, 60, 61, 70, 83, 86, 87, 92, 96). Kapuose Nr. 12 ir Nr. 96 palaidotos moterys.

Kape Nr. 12 odinės piniginės liekanų rasta po mirusiosios galva, ant karsto dugno.

Kape Nr. 96 audeklinio kapšelio liekanų aptikta išorinėje kairiojo dubens kaulo pusėje.

Likusiųose kapuose odinių piniginių liekanų aptikta prie mirusiųjų kairiojo šono ir kairiojo dubens kaulo. Tik kape Nr. 16 odinės piniginės liekanų rasta kairėje kaukolės pusėje.

Daugeliu atveju piniginės buvimą liudija nedideli odos gabalėliai. Kai kurios piniginės buvo puoštos metaliniais apkalais.

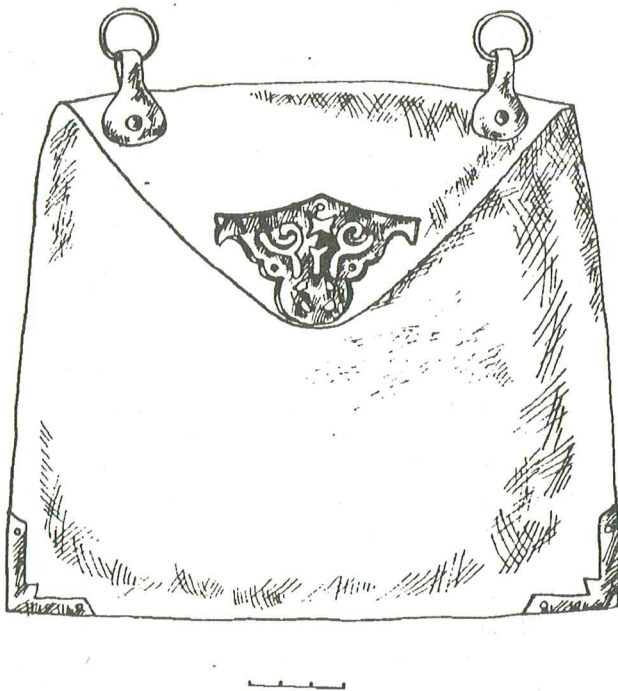
Kape Nr. 14 rastas kryžiaus formos žalvarinis apkalas.

Kape Nr. 36 rasta odinės keturkampės piniginės su žalvariniais apkalais kampuose ir trikampio formos žalvariniu užsegimo apkalu liekanos. Sprendžiant iš kape Nr. 61 rastų piniginės apatinių kampų apkalų padėties, jos plotis apačioje siekė 15 cm.

Kape Nr. 86 rasta odinės piniginės, užsegtos žalvarine suapvalintu priekiu 3x4,5 cm dydžio sagtimi ir puošta trikampiu žalvariniu 2,5x5 cm dydžio apkalu, liekanų.

Piniginėse vyrai nešiojo savo buities reikmenis: skiltuvus su titnagu, skustuvus, galastuvus.

Penkiuose kapuose (Nr. 14, 16, 70, 83, 87) piniginėse rasta monetų, o kape Nr. 12 dvi monetos aptiktos ne piniginėje, padėtoje po galva, bet ant mirusiosios kairiojo dubens kaulo. Moters kape Nr. 80 moneta rasta prie mirusiosios viršugalvio.

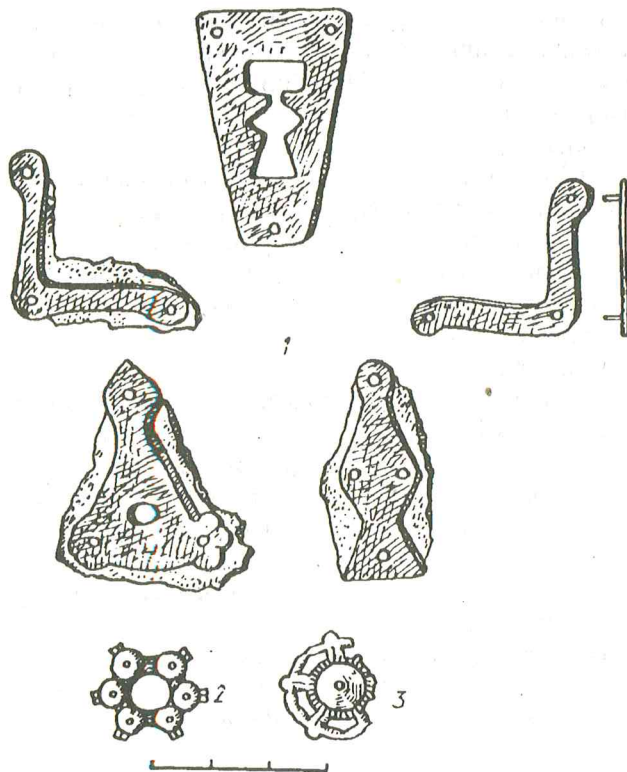

36 pav. Piniginės rekonstrukcija (pagal kapo Nr. 36 radinius)

KAPINYNŲ CHRONOLOGIJA

Kaip jau anksčiau minėta, ankstyvųjų kapų išsidėstymas kelia mintį, kad čia galėjo būti suardyti pilkapiai. Dauguma radinių iš šių kapų priklauso senojo geležies amžiaus pabaigai - viduriniojo geležies amžiaus pradžiai. Tai - tolygiai smailėjančia viršūne peiliai-pjautuvėliai, įmoviniai profiliuotomis plunksnomis ietigaliai, žiediniai antsmilkiniai, antkaklės su rakto skylutės pavidalo kilpele, juostinės pusiau apskrito pjūvio lankeliais apyrankės. Visi šie radiniai leidžia ankstyvuosius Diktarų kapus skirti Rytų Lietuvos pilkapių kultūrinei sričiai. Abejonių kelia tik ankstyvas moters kapas Nr. 26, kuriame mirusioji buvo papuošta "šaukštine" I grupės antkakle, kuri datuojama IIIa. (Griciuvienė E. 1991. P. 60).

Visi ištirti vėlyvieji kapai, kuriuose gausiau įkapių, aptikti senkapio V dalyje. Jų datavimas abejonių nekelia. Ši senkapio dalis chronologiškai yra labai kompaktiška, datuotina XIV a. pabaiga - XVI a. pradžia. Tiesa, nustatant galutinę datą remiamasi analogijomis iš kitų to laikotarpio senkapių. Nei XV a. antrosios pusės, nei XVI a. pradžios monetų nerasta. Visos monetos priklauso XIV a. pabaigai ir tik kape Nr. 80 rastas Prahos grašio falsifikatas, priklausantis greičiausiai XV a. pradžiai, o kape Nr. 16 - kažkurios Vakarų Europos valstybės XV a. moneta.

37 pav. Piniginių liekanos (1), apkaliukai (2,3) : 1 - iš k. Nr.61,2 - iš k. Nr. 66,3 - iš k. Nr. 70 (1 - žalv., oda, 2,3 - žalv.).

KAPŲ APRĄŠYMAS

Radiniai saugomi Nacionaliniame Lietuvos valstybės ir kultūros istorijos muziejuje.

Kapas Nr. 1

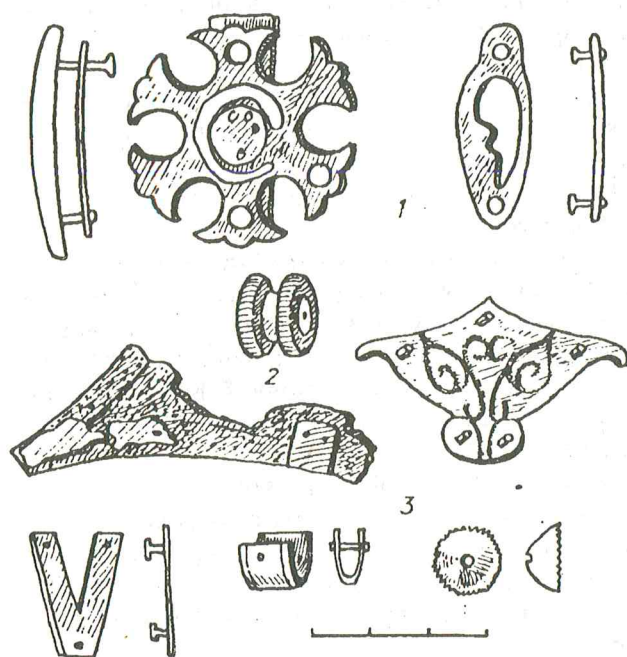
40 cm gylyje išryškėjo 100x45 cm dydžio permaišytos žemės dėmė. Dėmės kontūrų ribose, 65 cm gylyje aptikti apnykę vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiełninkas, ištiestomis kojomis. Rankų kaulai iki alkūnių neišlikę. Kape palaidotas 3-7 m. vaikas.

Įkapės: kair. galvos pusėje rastas gelež. 21 cm ilgio pjautuvas (AR 655:1). Ant krūtinės vidurio rasta gelež. lankinė lenkta kojele segė (AR 655:2), kurios ilgis 6,5 cm, plotis 3 cm.

Kapas Nr. 2 (dvigubas)

30 cm gylyje išryškėjo 220x80 cm dydžio keturkampe duobės kontūrai. Duobėje, 50 cm gylyje aptikti dujeji griaučiai - suaugusio žmogaus ir vaiko. Suaugęs žmogus palaidotas galva 75° kryptimi, aukštiełninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Ant dešiniojo moters peties rasti naujagimio griaučiai. Jis palaidotas ta pačia kryptimi kaip ir moteris.

38 pav. Piniginių liekanos (1,3), karolis (2) : 1,2 - iš k. Nr.83,3 - iš k. Nr. 86, (1,2 - žalv., 3 - žalv., oda).

Įkapės: kair. moters galvos pusėje rastas gelež. pjautuvas (AR 655:3), smaigaliu nukreiptas į kapo duobės išorę. Atstumas tarp smaigalio ir įkotės 23,3 cm. Išorinėje deš. žastikaulio pusėje rasta 14,5 cm ilgio gelež. yla (AR 655:4), smaigaliu nukreipta į galvos pusę. Ant kaulo rastas vėrinys (AR 655:5), kurį sudarė 3 žalv. įvijos. Jų skersmuo 0,4-0,6 cm, ilgis 3,6-3,8 cm, tarp įvijų įterptas žalio stiklo pailgas, 1,2 cm ilgio karolis. Kairėje kaklo pusėje vėrinys baigiasi žalv. 1,8 cm skersmens grandele.

Kapas Nr. 3

Tik nuėmus velėną, išryškėjo 200x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 25 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 275° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 160 cm. Kape palaidota apie 50 m. amžiaus moteris.

Įkapės: ant mirusiosios kairiojo peties dugnu aukštyn guli juodos spalvos, pūstais šonais puodas (neinventorintas). Jo dugno skersmuo - apie 9 cm, aukštis 8 cm, angos skersmuo apie 10 cm. Išorinėje kair. žastikaulio pusėje rasta žalv. 1,8 cm skersmens auskaro grandelė su kilpute (AR 655:46). Deš. krūtinės pusėje apie 20 cm nuo kaukolės rasta žalv. apskrita karpytais pakraščiais kiauravidurė 4,2 cm skersmens segė (AR 655:47). Po deš. žastikauliu, ties jo viduriu rasta ovalinė žalv. 3,8x3,2 cm dydžio grandis (AR 655:48). Išorinėje deš. dilbio kaulų pusėje rastas gelež. įtviriamasis peilis (AR 655:49), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Jo viršūnė nutrupėjusi. Išlikusios dalies ilgis - 12 cm. Ant piršto rastas žalv. paplatinta priekine dali mi, sukeistais galais žiedas (AR 655:84).

Kapas Nr. 4

Tik nuėmus velėną, išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. sulenкта stačiu kampu ir plaštaka padėta ant kair. rankos alkūnės. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapės: virš deš. peties rastas akmeninis 3,5 cm skersmens baltos spalvos verpstukas (AR 655:51). Aukštis - 0,7 cm, skylės kotui skersmuo - 0,9 cm. Ant krūtinės iš kairės pusės rasti 6 žalv. žvangučiai, išdėstyti dviem grupėm po tris (AR 655:52-57). Viena grupė prie pat smakro, kita - 6 cm į juosmens pusę. Ant kair. žastikaulio vidurio rasta žalv. apskrita išgaubtu viduriu 8 cm skersmens segė (AR 655:58). Išorinėje kair. žastikaulio pusėje rastos dvi balto metalo rutulio formos, apie 0,8-0,9 cm skersmens sagos (AR 655:59, 60). Ant dviejų kair. rankos pirštų rasta po žalv. sukeistais galais žiedą. Vieno jų priekinė dalis nežymiai plātėja (AR 655:61), kito - siaurėja (AR 655:62).

Imituoiant tordiravimą, pastaroji puošta įstrižomis įkartomis. Nuimant griaučius, po kaklu rastas dar vienas žvangutis (AR 655:63). Tarp pėdų kaulų rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 5

30 cm gylyje išryškėjo 50x100 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 50 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis.

Kape palaidotas apie 0,5 m. amžiaus vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 6

30 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai, kurių ribose, 70 cm gylyje, išryškėjo 190x40x30 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 80 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kairioji jo ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant kair. dubens kaulo. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Įkapės: po deš. alkūne rastas gelež. kriauninis 19,5 cm ilgio peilis (AR 655:64), smaigaliu nukreiptas link mirusiosios galvos. Prie peilio išlikusios medinės kriaunos.

Kapas Nr. 7

30 cm gylyje išryškėjo 160x50 cm dydžio duobės kontūrai, kurių ribose, 60 cm gylyje, išryškėjo 150x30 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 70 cm gylyje, aptikti apnykę griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Rankų padėtis dėl blogo kaulų išsilaikymo nenustatyta.

Kape palaidotas apie 1,5 m. vaikas.

Įkapės: prie deš. blauzdikaulio rastas gelež. įmoinis 11,5 cm ilgio ietigalis (AR 655:65), smaigaliu nukreiptas į kojas.

Tarp pėdų kaulų rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 8

30 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai, kurių ribose, 70 cm gylyje, išryškėjo 180x40 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 80 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 283° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. ranka padėta ant kair. dubens kaulo, deš. - ant dešinio. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota 35-40 m. moteris.

Įkapės: ant krūtinės, iš kairės pusės, rasta žalv. apskrita ažūrinė apie 5,7 cm skersmens segė (AR 655:66). Šalia rastas gelež. kriauninis apie 14 cm ilgio peilis (AR 655:67), smaigaliu nukreiptas deš. dubens kaulo kryptimi.

Kapas Nr. 9

30 cm gylyje išryškėjo netaisyklingos formos duobės kontūrai. 70 cm gylyje, kontūrų ribose aptikti žmogaus

griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis.

Kape palaidotas 3-7 m. vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 10

Nuėmus kapą Nr. 9, 110 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 285° kryptimi, pusiau ant dešinio šono, sukeistomis kojomis. Kairoji ranka padėta ant dubens, deš. prilenkta prie krūtinės. Griaučių ilgis 180 cm. Kape palaidotas 45-50 m. vyras.

Įkapės: vidinėje kair. šlaunikaulio pusėje rastas gelež. įtveriamasis 17,5 cm ilgio peilis (AR 655:68), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Išorinėje deš. šlaunikaulio pusėje rastas gelež. įmovinis 21 cm ilgio ietigalis (AR 655:70), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Įmova nutrupėjusi. Ant juosmens rasta gelež. dviguba 5x4x3,5 cm dydžio diržo sagtis (sulūž., neinvent.). Nuimant griaučius, po kair. dubens kaulu rastas gelež. ovalinis, visai sutrupėjęs skiltuvas, gabalėlis titnago ir mažutė pažaliavusi monetėlė. Skiltuvo dydis nenustatytas. Po deš. pėdos kaulais rastas gelež. pentinis skliuto formos kirvis (AR 655:69), ašmenimis nukreiptas į kairę mirusiojo pusę, kotu galvos link. Kirvio aukštis 13,6 cm, ašmenų plotis - 7,8 cm, skylė kotui apskrita, 3 cm skersmens.

Prie viršugalvio rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 11

Šalia kapo Nr. 10, 110 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas 20-25 m. vyras.

Įkapės: ant deš. dubens kaulo rasta gelež. apskrita 5 cm skersmens diržo sagtis (AR 655:73). Nuimant kaulus, po dubens kaulais rastas akmeninis galąstuvus (AR 655:72). Jo plotis - 2 cm, ilgis - 8,4 cm, aukštis - 1,2 cm.

Kapas Nr. 12

30 cm gylyje išryškėjo 210x75 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant dubens rankomis (deš. dengia kairiąją). Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Įkapės: abejose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą (AR 655:74, 75). Auskarą sudaro iš vielos išlenktos ovalo formos 3x2 cm dydžio grandelės, į kurias įkabinta po 2 pakabučius. Kairėje kaukolės pusėje rasta žalv. apskrita išgaubtu viduriu, 8 cm skersmens segė (AR 655:76), prie kurios išliko audinio. Po galva, dešinėje pusėje, odiniame kapšelyje rasta dar viena tokia pati segė. Ant krūtinės vidurio rasta žalv. apskrita ažūrinė 5,4 cm skersmens segė (AR 655:78) ir rutulio formos 1 cm skersmens žalv. saga (AR 655:77). Ant deš.

rankos dilbio rasta žalv. trikampio skersinio pjūvio lankeleliu apyrankė (AR 655:79), pinta iš septynių vielų. Prie apyrankės galų prikniedytos žalv. 0,8 cm pločio plokštelės. Ant kair. dubens kaulo rastas akmeninis 4,2 cm skersmens, 1 cm storio verpstukas (AR 655:80), skylės kotui skersmuo 0,9 cm, ir 2 pažaliavusios sulipusios monetos. Po kair. šlaunikauliu rastas gelež. įtveriamasis peilis (AR 655:82) nutrupėjusia viršūne, smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų, išlikusios dalies ilgis 10,2 cm.

Gale kairiosios kojos pėdos kaulų rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 13 (apardytas)

90 cm gylyje aptikti apardyti žmogaus griaučiai, apie kuriuos galvūgalyje iki juosmens buvo matyti ryškūs 40 cm pločio karsto kontūrai. Kojų kaulai sumesti be tvarkos. Sprendžiant iš išlikusios griaučių dalies, mirusysis palaidotas 270° kryptimi, aukštiekninkas, kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. prilenkta prie krūtinės. Išlikusios griaučių dalies ilgis - 60 cm. Kape palaidota apie 40 m. moteris.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje rasta žalv. išgaubtu viduriu 8 cm skersmens plokščia segė (AR 655:83). Segė gulėjo išgaubtąja dalimi prie kaukolės. Ant deš. rankos piršto rastas žalv. žiedas su metaline 1,7 cm skersmens akimi (AR 655:50). Prie suardytosios griaučių dalies rastas gelež. įtveriamasis 18 cm ilgio peilis (AR 655:85).

Kapas Nr. 14

115 cm gylyje išryškėjo 220x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 120 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant kair. dubens kaulo rankomis. Griaučių ilgis 180 cm.

Kape palaidotas 45-50 m. vyras.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje, prie kair. peties, rasti 4 gelež. daiktai: 4,2 cm skersmens grandis (AR 655:86), apskrita 4,6 cm skersmens sagtis (AR 655:87), kažkoks neaiškios paskirties, viename gale platėjantis 8,5 cm ilgio dirbinys (AR 655:88) ir neaiškios paskirties 16 cm ilgio lenktas daiktas (AR 655:89). Ant juosmens rasta gelež. D formos 5x4 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:90). Išorinėje deš. dubens kaulo pusėje rastas akmeninis 9,6 cm ilgio galąstuvus su skylute pakabinimui (AR 655:91).

Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas kryžinis žalv. piniginės apkalas su išlikusios odos gabalu (AR 655:92). Po juo visai sutrupėjęs gelež. skiltuvas (neinv.), gabalėlis titnago. Skiltuvo dydis neaiškus. Čia pat rasta pora pažaliavusių monetų. Po dubens kaulais rastas gelež. įtveriamasis 15,9 cm ilgio peilis (neišklio), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų.

Deš. kaukolės pusėje rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 15

50 cm gylyje išryškėjo duobės kontūrai. Duobėje, 80 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, ant deš. šono, kojos sukryžiuotos (kair. dengia dešiniąją). Kape palaidotas apie 4,5 m. amžiaus vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 16

50 cm gylyje išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 80 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, deš. koja per kelią sulenkta, kairė koja tiesi, deš. jo ranka ištiesta, kairė padėta ant deš. dubens kaulo. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas virš 55 m. vyras.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje rasta odinės piniginės liekanų (neišliko). Piniginėje buvo gelež. įtveriamasis peilis (AR 655:95). Peilio viršūnė ir įkote nulaužta, išlikusios dalies ilgis 9,9 cm, gabalėlis titnago, gelež. sulankstomas skustuvus (AR 655:96), jo ilgis kartu su įkote - 11,9 cm. Čia pat buvo 2,6 cm skersmens pažaliavusi moneta ir kažkokie gelež. daikto (skiltuvo?) liekanos (neinvent.).

Kapas Nr. 17

30 cm gylyje išryškėjo 140x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 50 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant deš. dubens kaulo. Griaučių ilgis 125 cm. Kape palaidotas apie 7 m. vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 18

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Abi rankos sudėtos ant dubens kaulų. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidota 40-50 m. moteris.

Įkapės: kair. griaučių pusėje, ties šlaunikauliu, rasta gelež. kriauninis 16,4 cm ilgio peilis (AR 655:98). Prie deš. šono, ties šlaunikauliu, rasta žalv. pasaginė kamuotais galais segė (AR 655:99). Segė deformuota.

Kapas Nr. 19

60 cm gylyje aptikti kūdikio griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis ir rankomis. Kape palaidotas apie 0,5 m. amžiaus vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 20

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi,

aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. ranka padėta ant juosmens, deš. ant krūtinės. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 21

50 cm gylyje išryškėjo 100x40 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, rasti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis ir rankomis.

Kape palaidotas 3-7 m. vaikas.

Įkapės: prie kair. šlaunikaulio rasti 2 gelež. neaiškios paskirties daiktai.

Kapas Nr. 22

30 cm gylyje išryškėjo 120x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, rasti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Rankos ištiestos palei šonus. Vaikas mirė, būdamas apie 0,5 metų amžiaus.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 23

30 cm gylyje išryškėjo 200x65 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, rasti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 320° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant dubens kaulų rankomis (kair. dengia dešinę). Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidotas 25-30 m. vyras.

Prie griaučių vietomis matosi medienos. Karsto dydis nenustatytas.

Įkapės: deš. kaukolės pusėje aptiktas gelež. įtveriamasis nutrupėjusią įkote peilis (AR 655:100), smailiu nukreiptas link mirusiojo kojų ir kiek išorės pusėn. Išlikusios jo dalies ilgis 11,4 cm. Po peiliu rastas gelež. įtveriamasis lenktais ašmenimis skustuvus (AR 655:101), jo ilgis 12,6 cm. Čia pat titnago gabalėlis. Kairėje kaukolės pusėje rastas gelež. miniatiūrinis kirvis (AR 655:102). Ašmenimis jis buvęs nukreiptas į žemę, kotu link mirusiojo kojų. Kirvio aukštis 8,1 cm, ašmenų plotis 4,1 cm. Ant juosmens rasta gelež. lenkta priekine dalimi diržo sagtis (AR 655:103). Jos plotis prie diržo 6 cm. Priekinės dalies plotis 6,5 cm.

Išorinėje deš. blauzdikaulio pusėje, prie čiurnos kaulų, rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 24

70 cm gylyje, 200x60 cm dydžio duobėje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant dubens. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidota 35-40 m. moteris.

Įkapės: abiejose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą (AR 665:104, 105). Tai 2,5 cm skersmens grandelės, sulenkotos iš vielos, kurios vienas galas susuktas į sraigę. Kair. krūtinės pusėje, prie raktikaulio, rasta žalv.

penkiabriau **u** nē saga su kilpute (AR 655:106). Ant juosmens, ties **g**riaučių viduriu rasta žalv. apskrita ažūrinė 5,2 cm skersmens segė (AR 655:107). Ant deš. dubens kaulo rastas gelež. kriauninis visai sutrupėjęs peilis odinėse makštyse (AR 655:108), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo **k**o jų. Jo ilgis apie 17 cm.

Kapas Nr. 25

30 cm **g**ylėje išryškėjo 200x65 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 65 cm gylėje, rasti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. ranka padėta ant juosmens, deš. ant krūtinės, prie smakro. Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidotas apie 20 m. amžiaus vyras.

Įkapės: išorinėje deš. šlaunikaulio pusėje rastas gelež., į žemę įsmeigtas įtveriamasis peilis (AR 655:7). Išlikusi tik geležtės dalis, kurios ilgis 8,7 cm. Plotis plačiausioje vietoje 1,8 cm. Išorinėje deš. pėdos kaulų pusėje rastas gelež. įmovinis 22 cm ilgio ietigalis (AR 655:6), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų (įmovo skersmuo 2,2 cm, plunksnos plotis 2,6 cm).

Kapas Nr. 26

30 cm gylėje išryškėjo 100x23 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylėje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 95° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidota 25-30 m. moteris.

Įkapės: apie 15 cm aukščiau griaučių, gale galvos rasta gelež. yla (AR 655:8), smaigaliu nukreipta į kairę kapo pusę. Tame pačiame gylėje, ties krūtine, rasta žalv. 2,0 cm skersmens 3,5 apvijų įvija, padaryta iš trikampio skersinio pjūvio vielos (AR 655:14), o ties dubens kaulais žalv. 0,5 cm skersmens ir 1,5 cm ilgio įvijėlė (AR 655:11). Prie deš. žastikaulio rasta žalv. lankinė lenkta kojele segė (užlenkta kojelės dalis nulūžusi) (AR 655:13). Jos ilgis 6 cm, plotis 2,7 cm. Kairėje krūtinės pusėje, prie pat raktikaulio rastas gelež. 15 cm ilgio pjautuvas (AR 655:15), smaigaliu nukreiptas į kairę kapo pusę, ašmenimis į veido pusę. Ant kaklo rasta žalv. šaukštinė antkaklė (AR 655:16). Pasmakrėje po antkakle rasta dar trys mažos įvijėlės ir žalv. 2 cm ilgio cilindrelis (AR 655:9, 10, 12, 17).

Kapas Nr. 27

Nuėmus kape Nr. 24 rastuosius griaučius, išryškėjo 220x75 cm dydžio dar vienos kapo duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylėje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. jo ranka padėta ant juosmens, deš. ant deš. dubens kaulo taip, kad jos dilbio kaulai dengia kairiosios plaštaką. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidotas virš 55 m. amžiaus vyras.

Įkapės: vidinėje deš. rankos dilbio kaulo pusėje rasta aštuoniukės formos diržo sagtis. Jos ilgis 6,5 cm, plotis - 3,5 cm. Sagtis sutrupėjusi. Ant kair. dubens kaulo rastas gelež. 17 cm ilgio įtveriamasis peilis (AR 655:109), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Peilis sutrupėjęs. Po peiliu rastos odinio kapšelio liekanos (neinvent.) su žalv apkalais (AR 655:110). Kapšelyje - gelež. 5,2 cm ilgio užriestais galais skiltuvas (AR 655:111), gabalėlis titnago. Žemiau mirusiojo dubens, ant šlaunų buvęs padėtas diržas (AR 655:112), kurį priekyje sudaro 2 žalv. 4,3 cm skersmens grandys, viena nuo kitos nutolusios per 10 cm, o tarp jų - aštuoniukės formos žalv. sagtis su gelež. liežuvėliu. Sagtis ilgis 5,5 cm, plotis - 3,8 cm. Prie deš. pusėje esančios grandies rastas žalv. 2,8 cm ilgio ir 1,1 cm pločio diržo apkalas (AR 655:112). Apkalas prie diržo buvęs prikniedytas dviem kniedėm. Toks pat apkalas buvo ir prie kitos grandies (visai sutrupėjęs). Išorinėje deš. blauzdikaulio pusėje, prie pėdos rastas gelež. 29,2 cm ilgio įmovinis ietigalis (AR 655:113), įmova nukreiptas link mirusiojo galvos, prie ietigalio smaigaliu rastas gelež. pentinis skliuto formos kirvis (AR 655:114), kurio ašmenis dengė pėdos kaulai. Kirvio kotas gulėjęs palei blauzdą ir buvęs nukreiptas link mirusiojo galvos. Kirvio aukštis - 11,6 cm, ašmenų plotis - 7,5 cm, skylė kotui 2 cm skersmens.

Kapas Nr. 28

40 cm gylėje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylėje, išryškėjo 180x40x35 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 100 cm gylėje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 275° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota 50-55 m. moteris.

Įkapės: pasmakrėje rastos 2 žalv. apskritos skardinės, dengiančios viena kitą segės. Apačioje - 7,9 cm skersmens (AR 655:115) segė gulėjo išgaubtąja dalimi į apačią. Viršuje - 5,5 cm (AR 655:116). Abi segės tarpusavyje tarsi suvožtos. Ant kair. rankos rasta žalv. iš 7 vielų pinta apyrankė (AR 655:117), kurios galai aplenkti skardinėmis plokštelėmis. Prie apyrankės, išorinėje kair. dilbio kaulo pusėje, rastas žalv. apkaustytas amuletas (AR 655:118). Prie jo, išorinėje kairiojo dubens kaulų pusėje, rastas gelež. įtveriamasis 12 cm ilgio peilis (AR 655:119), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų, ašmenimis į mirusįjį (išliko tik 5,5 cm ilgio pelio dalis). Prie peilio - žalv. trapecijos formos adatinė (AR 655:120), kurios dydis 6x6, 7x3, 8x2,3 cm. Čia pat akmeninis dvigubo nupjauto kūgio formos verpstukas (AR 655:121), kurio skersmuo 2,5 cm, storis 1,2 cm, ir skaidrus 3,5 cm skersmens lęšio formos stiklas (AR 655:122). Ant pirštų (neaišku, kurių ir kurios rankos) - 3 žalv. žiedai. Vienas - siauras juostinis

(AR 655:123), 2 paplatintomis priekinėmis dalimis ir sukeistais galais (AR 655: 124, 125). Tarp kojų, žemiau dubens kaulų - žalv. 1,8 cm ilgio cilindriukas (AR 655:126) ir apskritas 1,5 cm skersmens stiklinis skaidrus karolis (AR 655:127).

Prie viršugalvio rasta krūvelė paukščių kaulų.

Kapas Nr. 29

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 55 cm gylyje, rasti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Rankos sukryžiuotos šiek tiek aukščiau dubens kaulų (kair. dengia dešinę). Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota 50-55 m. moteris.

Įkapės: ant deš. šlaunikaulio rastas gelež. pjautuvas (AR 655:18). Nuimant kaukolę, po žandikauliu rasta maža žalv. 1 cm skersmens grandelė (AR 655:19).

Kapas Nr. 30

40 cm gylyje išryškėjo 100x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, sulenktomis kojomis, ištiestomis rankomis. Vaikas mirė, būdamas 0,5 m.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 31 (suardytas)

30 cm gylyje aptiktos žmogaus kaukolės nuolaužos, o prie jų gelež. pjautuvas. Nei mirusiojo amžius, nei lytis nenustatyti.

Kapas Nr. 32

50 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai, apie kuriuos buvo ryškiai matyti 190x40 cm dydžio suapvalintais kampais karsto kontūrai. Mirusysis palaidotas galva 278° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, rankos sukryžiuotos ant dubens kaulų (kair. dengia dešinę). Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Įkapės: ant kairės rankos rastas žalv. juostinis žiedas (neinvent.). Ant dubens kaulų, po rankų kaulais, rastas gelež. įtveriamasis 12,8 cm ilgio peilis (AR 655:128). Nuimant griaučius, po šonkauliais, deš. pusėje, rasta žalv. plokštelinė skardinė 8,2 cm skersmens segė (AR 655:129), gulėjusi išgaubtąja dalimi į apačią.

Prie deš. blauzdikaulio rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 33

40 cm gylyje išryškėjo 100x40 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Vaikas mirė, būdamas apie 1 m. amžiaus.

Įkapių nerasta.

Prie griaučių pastebėta karsto liekanų.

Kapas Nr. 34

50 cm gylyje išryškėjo 200x65 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 80 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka ištiesta palei šoną, kair. padėta ant deš. alkūnės. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Įkapės: deš. kaukolės pusėje rastas akmeninis plokščias 3,9 cm skersmens verpstukas (AR 655:130). Jo aukštis 1 cm, skylės kotui skersmuo - 0,8 cm. Ant deš. peties rasta žalv. apskrita 7,8 cm skersmens skardinė segė (AR 655:132), įgaubtąja dalimi gulėjusi į viršų. Ant deš. dubens kaulo rastas gelež. įtveriamasis 17,9 cm ilgio peilis (AR 655:131), gulėjęs įstrižai mirusiojo, smaigaliu nukreiptas į deš. kapo pusę ir kiek link mirusiojo kojų. Ant deš. rankos bevardžio piršto rastas žalv. juostinis žiedas (AR 655:134). Abejose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą (AR 655:133), kurio kiekvieną sudaro iš vielos išlenkta grandelė ir du pakabučiai, vienas visai sutrupėjęs, antrojo ilgis-8,5cm.

Kape rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 35

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 75 cm gylyje, rasti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi (kaukolė guli ant kair. šono), aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kairė ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant juosmens. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota apie 30 m. amžiaus moteris.

Įkapės: deš. kaukolės pusėje, ant speninės ataugos rastas žalv. auskaras (AR 655:138). Jį sudaro iš vielos išlenktas 3 cm skersmens lankelis ir 2 pakabučiai. Bendras auskaro ilgis 7,2 cm. Šalia auskaro rastas 1,2 cm skersmens žalv. ažūrinis rutulėlis (AR 655:140). Ant kair. rankos bevardžio piršto rastas žalv. žiedas su akute (AR 655:136). Ant tos pačios rankos didžiojo piršto rastas žiedas paplatinta priekine dalimi ir sukeistais galais (AR 655:137). Kair. kaukolės pusėje rastas dar vienas toks pat auskaras (AR 655:139) ir dar vienas mažesnis auskaras su išlikusio audinio gabalėliu. Šio auskaro išlikęs žalv. 2,3 cm skersmens lankelis. Nuėmus griaučius, tikrinant kapo duobės dugną, rastas gelež. įtveriamasis 11,9 cm ilgio peilis (AR 655:135).

Kapas Nr. 36

40 cm gylyje išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka padėta ant juosmens, kair. ant dešiniojo dubens kaulo. Dešiniojos plaštakos kaulai guli ant kairiosios alkūnės. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas 30-35 m. vyras.

Įkapės: kairėje kaukolės pusėje rastas gelež. miniatūrinis skliuto formos kirvis (AR 655:142), kotu buvęs nukreiptas kojų link, ašmenys po galva. Kirvio aukštis 8,9 cm, ašmenų plotis 4,2 cm. Deš. kaukolės pusėje, prie deš. žastikaulio, rastas įtveriamasis gelež. ietigalis (AR 655:143). Jo ilgis 20,1 cm, plunksnos plotis 5,3 cm. Virš deš. dubens kaulo, juosmens lygyje, rasta žalv. keturkampė 3.5x3,5 cm dydžio diržo sagtis su geležiniu liežuvėliu (AR 655:148). Sagtyje išlikusi 3,5 cm pločio diržo dalis. Ant kair. dubens kaulo ir šlaunikaulio sąnario rasta odinė keturkampė piniginė su žalv. apkalais (AR 655:144). Joje - gelež. 3 cm pločio skiltuvas užriestais galais (AR 655:146), gabalėlis titnago, žalv. 2,1 cm ilgio cilindriukas (AR 655:147). Po kair. šlaunikauliu, ties jo viduriu, rastas gelež. įtveriamasis 15,7 cm ilgio peilis (AR 655:141), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Po galva rasta odinio diržo liekanų: išlikusi keturkampė 2,9x2,6 cm dydžio žalv. sagtis (AR 655:149) su 2,5 cm pločio diržo fragmentu ir gelež. apskrita 4,5 cm skersmens grandis (AR 655:150).

Prie viršugalvio rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 37 (suardytas)

40 cm gylyje išryškėjo 160x80 cm dydžio duobės kontūrai, orientuoti PV-SR kryptimi. Duobėje, 60-90 cm gylyje, aptikti be tvarkos sumesti aplaužyti vyro griaučiai. Kaulai vietomis pažaliavę, tačiau radinių nerasta. Mirusiojo amžius nenustatytas.

Kapas Nr. 38

90 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 110 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka padėta ant kairiojo dubens kaulo, kairė - ant krūtinės. Plaštakos kaulai guli ant deš. krūtinės pusės. Griaučių ilgis 180 cm.

Kape palaidotas 20-25 m. vyras.

Įkapės: ant kairės rankos piršto (neaišku kurio) rastas žalv. juostinis žiedas (AR 655:151), ant juosmens, 4 cm virš dubens kaulų, rasta žalv. keturkampė dviguba 3,5x3,7 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:152). Ant kair. dubens kaulo - įtveriamasis 13,3 cm ilgio peilis (AR 655:153), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Po deš. blauzdikauliu (netoli kelio) rastas gelež. pentinis plačiaašmenis skliuto formos kirvis (AR 655:154), kotu buvęs nukreiptas link mirusiojo galvos, iš išorinės deš. šlaunies pusės. Kirvio aukštis 8,9 cm, ašmenų plotis 5,2 cm. Po kirviu rastas gelež. įmovinis, visai sunykęs ietigalis (neiškliko). Ietis buvusi kotu nukreipta link mirusiojo galvos.

Tarp kojų rasti keli paukščio kaulai.

Kapas Nr. 39

60 cm gylyje išryškėjo 200x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus

griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kairė ranka padėta prie šono, plaštakos kaulai guli ant šlaunikaulio, deš. ranka padėta ant dešiniojo dubens kaulo, o plaštakos kaulai guli tarp šlaunikaulių.

Kape palaidotas virš 55 m. amžiaus vyras.

Įkapės: prie kair. šlaunikaulio rasta gelež. 4,4 cm skersmens grandis (AR 655:155).

Kapas Nr.40 (apardytas)

40 cm gylyje išryškėjo 250 cm ilgio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, aptikti apardyti žmogaus griaučiai. Nukasti ir be tvarkos sumesti abiejų kojų kaulai iki dubens. Išlikusios griaučių dalies ilgis 80 cm. Sprendžiant iš šios dalies, mirusysis buvęs palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas. Rankų padėtis neaiški.

Kape palaidotas 40-50 m. vyras.

Įkapės: nuimant griaučius, po pėdomis rastas geležinis įmovinis 31 cm ilgio ietigalis (AR 655:157). Tačiau kapo duobė šioje vietoje buvo šiek tiek gilesnė. Galimas daiktas, ietigalis priklausė ne šiam kapui. Po dubens kaulais rastas žalv. statinaitės formos karolis (AR 655:156). Jo ilgis 1,2 cm, skersmuo - 0,9 cm. Jis taip pat rastas kiek giliau ir gali priklausyti ne šiam kapui.

Kapas Nr. 41 (apardytas)

40 cm gylyje išryškėjo duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti apardyti žmogaus griaučiai. Kaulai per visą savo ilgį išjudinti iš savo vietų. Apatinis žandikaulis atsidūręs ties dubens kaulais. Kairiojo dilbio kaulai prie kair. šlaunikaulio. Kair. žastikaulis ties keliais. Viršutinieji kaukolės ir pėdų kaulai atrodo neišjudinti. Sprendžiant iš kapo duobės, kaukolės ir pėdų kaulų, mirusysis palaidotas galva 20° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapės: juosmens vietoje rasta žalv. lankinė šiek tiek deformuota segė (AR 655:20). Jos ilgis 7,7 cm, plotis 5,8 cm. Prie kojų rasta žalv. įvijėlių fragmentų. Krūtinės vietoje rasta gelež. 11,7 cm ilgio yla (AR 655:21), smaigaliu nukreipta į kairę mirusiojo pusę.

Kapas Nr. 42

30 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 55 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka padėta ant juosmens, kairė - sulenkta, plaštakos kaulai yra deš. krūtinės pusėje. Griaučių ilgis 140 cm.

Kape palaidotas 13-17 m. asmuo.

Įkapės: šone, prie kair. dubens kaulo, rastas gelež. įtveriamasis 11 cm ilgio peilis (AR 655:158). 5 cm virš kair. dubens kaulo rastas gelež. neaiškios paskirties daiktas (neinvent.).

Prie deš. blauzdikaulio rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 43

70 cm gylje išryškėjo 200x70 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 80 cm gylje, išryškėjo gerai išlikusio 170x45 cm dydžio karsto kontūrai. Kape aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, rankos sudėtos ant dubens kaulų. Griaučių ilgis 160 cm. Kape palaidota 30-40 m. moteris.

Įkapės: žemiau dubens kaulų, tarp šlaunikaulių, rastas gelež. kriauninis 15,3 cm ilgio peilis (AR 655:159), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Ant deš. šlaunikaulio, 10 cm nuo kelio girmelės rasta visai sunykusi monetėlė.

Kapas Nr. 44

40 cm gylje išryškėjo 180x80 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, sunertomis ant juosmens rankomis, deš. koja ištiesta ir guli 280° kryptimi, liemuo pasuktas į kairę pusę ir guli 320° kryptimi. Kair. koja per kelia sulenкта ir atmesta į šoną. Kaukolė veidu prilenкта prie deš. peties. Griaučių ilgis nuo deš. kojos pirštų iki pakaušio - 170 cm.

Kape palaidotas 50-55 m. vyras.

Įkapės: išorinėje kair. dubens kaulų pusėje rasta gelež. profiliuota dviguba 4,5x4,2 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:160).

Kapas Nr. 45

90 cm gylje išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 180° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant dubens rankomis, kairioji plaštaka dengia dešiniąją. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas virš 55 m. amžiaus asmuo, greičiausiai moteris (kaulai sunykę).

Įkapės: ant juosmens, ties pačiu viduriu rasta maža pažaliavusi moneta, išorinėje deš. alkūnės pusėje rastas gelež. kriauninis 18,5 cm ilgio peilis (AR 655:161). Kairėje kaktikaulio pusėje yra maža žalia dėmelė, tarsi būta monetos, tačiau jokio daikto nerasta.

Kapas Nr. 46

60 cm gylje išryškėjo 180x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 110 cm gylje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapės: išorinėje kair. alkūnės pusėje rastas gelež. kriauninis peilis (neinvent.), smaigaliu nukreiptas link mirusiosios kojų. (Peilis sutrupėjęs.) Ant piršto (neaišku, kurio ir kurios rankos, nes abiejų rankų

pirštai vienoje vietoje) rastas žalv. juostinis žiedas (AR 655:162), puoštas dviem lygiagrečiais išilginiais grioveliais. Deš. krūtinės pusėje, tarp šonkaulių, apie 15 cm nuo smakro, rastas kitas žalv. tordiruotu priekiu ir sukeistais galais žiedas (AR 655:163).

Kapas Nr. 47

70 cm gylje išryškėjo 220x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 120 cm gylje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka ištiesta prie šono, kair. padėta ant kairiojo dubens kaulo. Griaučių ilgis 175 cm.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 48 (suardytas)

Preparuojant kapo Nr. 47 duobę, rasta pavienių žmogaus kaulų, degėsių, o prie jų - gelež. įmovinis 20 cm ilgio ietigalis profiliuota plunksna (AR 655:22). Įmovo skersmuo 27 cm. Plunksnos plotis 3,9 cm. Kaukolės nerasta. Mirusiojo lytis ir amžius nenustatyti.

Kapas Nr. 49

60 cm gylje išryškėjo 200x60 cm dydžio kapo duobės kontūrai. 115 cm gylje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. jo ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant dubens kaulo. Griaučių ilgis 175 cm. Kape palaidotas apie 50 m. amžiaus vyriškis.

Įkapės: išorinėje kair. dubens kaulų pusėje rastas geležinis kriauninis peilis, iki pusės rankenos įmautas į odines makštis (AR 655:164). Peilis smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Jo ilgis 21 cm. Po peilio rankena rasta geležinė 4,7 cm skersmens grandis (AR 655:165).

Kapas Nr. 50

60 cm gylje aptikti apie 1 m. amžiaus vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 51

40 cm gylje išryškėjo 100x40 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylje, aptikti apie 0,5 m. amžiaus vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 52

60 cm gylje išryškėjo 120x50 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, ištiestomis palei šonus rankomis. Vaikas mirė, būdamas 1 m. amžiaus.

Įkapės: deš. kaukolės pusėje rasta gelež. 14 cm ilgio yla (AR 655:23), kotu nukreipta link mirusiojo kojų. Ant ylos įklotės rastas gelež. įtviriamasis peilis (AR 655:24), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Peilio viršūnė nutrupėjusi, išlikusios dalies ilgis 12,7 cm. Po peiliu - žalv. 3,1 cm ilgio ir 0,6 cm skersmens įvija (AR 655:25). Ant kaklo - žalv. antkaklė su kabliuku ir kilpa (AR 655:26).

Kapas Nr. 53 (apardytas)

40 cm gylyje išryškėjo 200x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti apardyti žmogaus griaučiai. Viršutinioji griaučių dalis iki dubens kaulų išjudinta iš vietų, lyg kaulai būtų išimti ir vėl sudėti atgal. Neišjudintos griaučių dalies ilgis apie 90 cm. Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris. Mirusioji palaidota galva 90° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka padėta ant dubens.

Įkapės: krūtinės kair. pusės vietoje rasta gelež. yla (AR 655:27), smaigaliu nukreipta link mirusiosios galvos. Yla sulūžusi, išlikusios dalies ilgis 9,4 cm. Išorinėje deš. alkūnės pusėje rasta gelež. peilio geležtinė dalis (AR 655:28). Jos ilgis 8 cm. Peilis smaigaliu buvęs nukreiptas link mirusiosios kojų.

Kapas Nr. 54

40 cm gylyje išryškėjo 100x40 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylyje, aptikti naujagimio griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 55

60 cm gylyje išryškėjo 200x70 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidota 50-55 m. moteris.

Įkapės: pasmakrėje rasta žalv. iš 2 pusrutulių sudėta 1 cm skersmens saga su kilpute (AR 655:166). Išorinėje deš. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtviriamasis 14 cm ilgio peilis (AR 655:167), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų.

Kapas Nr. 56

40 cm gylyje išryškėjo 220x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 120 cm gylyje, 45x40x190 cm dydžio karste aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 255° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Griaučių ilgis 185 cm.

Kape palaidotas apie 20-25 m. vyras.

Įkapės: išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas gelež. kriauninis sunykęs peilis (AR 655:168), smaigaliu nukreiptas į deš. mirusiojo pusę. Ant kair. dubens kaulo rasta gelež. ovalinė 3,7x3,3 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:169).

Kapas Nr. 57

Apie 30 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 75° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Kair. jo ranka prilenkta prie kair. peties, deš. padėta ant dubens. Vaikas mirė, būdamas 3 m. amžiaus.

Įkapės: ant kaklo rastos 2 žalv. antkaklės. Viena smailejančiais (AR 655:31), kita nežymiai platėjančiais galais (AR 655:32). Po antkaklėmis, pasmakrėje, rasta žalv. 2,7 cm ilgio, 0,6 cm skersmens įvija (AR 655:33), ant krūtinės - gelež. sutrupėjusi 12 cm ilgio yla (AR 655:34), smaigaliu nukreipta link mirusiojo peties. Ant abiejų rankų rasta po žalv. juostinę apyrankę (AR 655:29, 30). Ant deš. rankos rastosios apyrankės galai sukeisti.

Kapas Nr. 58

30 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 80° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. jo ranka nežymiai palenкта per alkūnę ir padėta palei šoną, deš. prilenkta prie deš. peties. Vaikas mirė, būdamas 9-9,5 m. amžiaus.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje rasti 2 žalv. sukeistais galais antsmilkiniai. Vieno jų skersmuo 7 cm (AR 655:36), kito - 7,4 cm (AR 655:35). Ant abiejų rankų rasta po žalv. įvijinę apyrankę. Ant deš. rankos rastoji apyrankė masyvesnė, susidedanti iš 7 įvijų (AR 655:40), ant kair. - iš 6 įvijų (AR 655:39). Ant krūtinės rastas gelež. ylos gabalėlis (neinventorinta). Išlikusios ylos dalies ilgis 3,9 cm. Nuimant griaučius, po kaukole, deš. jos pusėje rasti dar 2 žalv. antsmilkiniai. Vieno iš jų skersmuo 6,2 cm (AR 655:37), kito - 6,6 cm (AR 655:38); ant kaklo rasta apvara (AR 655:41), sudaryta iš 8 porų žalv. 0,6 cm skersmens ir apie 3 cm ilgio įvijų, 3 stiklinių cilindro formos bei 1 gintarinio plokščio karolių, 2 stikliniai karoliai žali, 1 rausvas.

Kapas Nr. 59 (suardytas)

30 cm gylyje išryškėjo 80 cm pločio R gale platejančios duobės kontūrai. Duobės ilgis 250 cm. Duobėje rasti suardyti apie 13 m. amžiaus paauglio griaučiai ir 18,4 cm ilgio bei 2,9 cm pločio peilio ar kalavijo geležtės galai (AR 655:42).

Kapas Nr. 60

70 cm gylyje, kapo Nr. 59 duobėje aptikti dar vieno žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kairė ranka padėta ant deš. dubens kaulo, deš. ištiesta palei šoną. Griaučių ilgis 170 cm. Kape palaidotas 40-45 m. vyras.

Įkapės: ant juosmens rasta gelež. ovalinė dviguba 5x5,5 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:170). Palei šoną, prie kair. dubens kaulo rasta gabalėlis odos - piniginės liekanų. Piniginėje būta: žalv. aštuoniukės formos, 2x1,5 cm dydžio sagtelė (AR 655:171), gelež.

įtvėriamasis 11,6 cm ilgio platėjančia geležte peilis (AR 655:172), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo galvos, neaiškaus gelež. (sutrūpėjusio) dirbinio liekanos (neinvent.), gabalėlis titnago, gelež. apnykusi yla (AR 655:175), išlikusios dalies ilgis 6,7 cm. Vidinėje šlaunikaulio pusėje, 10 cm žemiau deš. dubens kaulo rasta gelež. apnykusi dviguba 3,5 cm skersmens sagtis (AR 655:174) ir 9,7 cm ilgio gelež. įtvėriamasis peilis (AR 655:173).

Kapas Nr. 61

60 cm gylyje išryškėjo 200x40 cm dydžio kapo duobės kontūrai. Duobėje aptikti žmogaus griaučiai. Jo galva yra 40 cm, o kojos -100 cm gylyje. Mirusysis palaidotas galva 315° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant dubens. Griaučių ilgis 165 cm. Kape palaidotas virš 55 m. amžiaus vyras.

Įkapės: ant kair. dilbio kaulo rastas gelež. pentinis miniatiūrinis skliuto formos kirvis (AR 655:176), ašmenimis gulėjęs į kapo išorę. Kotas buvęs nukreiptas link mirusiojo kojų. Kirvio aukštis 9,1 cm, ašmenų plotis 4,9 cm. Po kair. rankos dilbio kaulais, kiek aukščiau dubens kaulų, rasta odinė su žalv. apkalais piniginė (AR 655:179). Apačioje jos plotis siekė 15 cm. Čia pat rastas gelež. įtvėriamasis, 12,5 cm ilgio peilis (AR 655:177) ir gabalėlis titnago. Ant kair. dubens kaulo rastas 5,2x3,5 cm dydžio skiltuvus užrištais galais (AR 655:178).

Kapas Nr. 62

60 cm gylyje išryškėjo 210x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 110 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 300° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant juosmens rankomis (dešinioji dengia kairę). Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidotas 20-25 m. vyras.

Įkapės: deš. griaučių pusėje, nuo viršugalvio iki dubens kaulų guli gelež. 79 cm ilgio, 5 cm pločio vienašmenis kalavijas su skersiniu ir buože (AR 655:180). Rankenos ilgis nuo buožės iki skersinio 15 cm. Geležtės ilgis 60 cm. Prie kair. peties, išorės pusėje, rastas gelež. skliuto formos kirvis (AR 655:181), ašmenimis nukreiptas į mirusiojo pusę, kotu link jo kojų. Prie kirvio ašmenų prilipę medienos ir audinio. Kirvio aukštis 12,1 cm, ašmenų plotis - 9 cm. Ant juosmens, ties kryžkauliu rasta gelež. D formos 6,8x4,4 cm dydžio diržo sagtis (sulūžusi) (AR 655:182). Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtvėriamasis 19,7 cm ilgio peilis (AR 655:183), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Po peilio įtvėriamąja dalimi rastas akmeninis 10,2 cm ilgio ir 1,6 cm pločio galąstuvus (AR 655:184), pakabinamąja dalimi gulėjęs link mirusiojo galvos. Ant kair. dubens kaulo rastas

gelež. visai sunykęs trikampe skeliamąja dalimi skiltuvus (neinvent.) ir gabalėlis titnago. Išorinėje deš. blauzdikaulio pusėje rastas gelež. įmovinis 25,5 cm ilgio ietigalis (AR 655:185), smaigaliu nukreiptas į mirusiojo kojas. Įmovos skersmuo 3,1 cm.

Kapas Nr. 63

40 cm gylyje aptikti naujagimio griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi. Rankų ir kojų padėtis nenustatyta.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 64

60 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 285° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, rankos sudėtos ant dubens kaulų. Vaikas mirė, būdamas 7 m.

Įkapės: išorinėje kair. šlaunikaulio pusėje rastas gelež. 19,8 cm ilgio peilis (AR 655:186).

Kapas Nr. 65

45 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 180 cm.

Kape palaidotas virš 55 m. amžiaus vyras.

Įkapės: ant juosmens, ties griaučių viduriu, rastas akmeninis 9,5x2,1 cm dydžio galąstuvus (AR 655:188). Ant deš. dubens kaulo rasta neaiškaus gelež. daikto dalis ir geležinė 4,7 cm skersmens grandis (AR 655:187).

Kapas Nr. 66

Nuėmus kape Nr. 63 rastuosius vaiko griaučius, 85 cm gylyje, aptikti dar vieno mirusiojo palaikai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidota 20-25 m. moteris.

Įkapės: abiejose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą, kurį sudaro vielinis lankelis ir du pakabučiai. Auskaro ilgis - 7,8 cm (AR 655:189, 190). Ant juosmens rastas 2 cm skersmens apskritas šešialapės gėlės formos skardinis apkalėlis (AR 655:193). Išorinėje deš. dubens kaulo pusėje rasta gelež. peilio dalis (neinvent.). Jos ilgis 7,8 cm. Ant dviejų pirštų (neaišku, kurių ir kurios rankos, nes abiejų rankų pirštai vienoje vietoje) rasta po žalv. juostinį žiedą (AR 655:190, 191).

Kapas Nr. 67

Nuėmus kapo Nr. 66 griaučius, 100 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, rankos sudėtos palei šonus.

Kape palaidotas 2,5-3 m. vaikas.

Įkapės: išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtvėriamasis 15 cm peilis (AR 655:194), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų.

Kapas Nr. 68

40 cm gylyje išryškėjo 180x70 cm dydžio kapo duobės kontūrai. 60 cm gylyje kontūrų dydis buvo 130x50 cm. Duobėje, 95 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis guli galva 270° kryptimi, ant dešinio šono, kiek palenktomis per kelius kojomis, ištiestomis rankomis.

Kape palaidotas 3-7 m. vaikas.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 69

90 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, ištiestomis palei šonus rankomis.

Kape palaidotas 3-7 m. vaikas.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje rastas gelež. įtveriamasis 13,2 cm ilgio peilis (AR 655:195), įkote nukreiptas link mirusiojo kojų.

Kapas Nr. 70

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 160 cm. Kape palaidota 25-30 m. moteris.

Įkapės: abejuose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą (AR 655:196, 197). Auskarus sudaro iš vielos sulenkti lankeliai ir 2 pakabučiai. Auskarų ilgis 7,5 cm. Ant krūtinės vidurio rastas šešialapis azūrinis žalv. skardinis apkalėlis (AR 655:198), jo skersmuo 2 cm. Ant dubens, kiek žemiau juosmens, rastas gelež. įtveriamasis peilis odinėse makštyse (AR 655:199) (makštys neišliko), smaigaliu nukreiptas į deš. mirusiojo pusę. Peilio ilgis 15 cm. Ant kair. dubens kaulo rasta odinės pinigines liekanų (neiškilo), o prie jų pažaliavusi aptrupėjusi moneta. Dar viena moneta rasta aukščiau griaučių. Ant keturių pirštų rasta po žalv. juostinį žiedą (AR 655:202-205). 2 ant kairės, 2 ant deš. rankos. Vienas žiedas platesnis, be įrėžtų griovelių (Nr. 205).

Kapas Nr. 71

40 cm gylyje išryškėjo 210x70 cm kapo duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 320° kryptimi, pusiau ant deš. šono, sukryžiuotomis kojomis (kair. dengia deš.). Kairė ranka padėta ant deš. alkūnės, deš. ištiesta. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas 40-45 m. vyras.

Įkapės: išorinėje sulenktos kair. rankos alkūnės pusėje rastas akmeninis 8,5 cm ilgio, 2 cm pločio galąstuvus (AR 655:207). Prie deš. dubens kaulo, išorinėje pusėje, rastas gelež. įtveriamasis 10,5 cm ilgio peilis (AR 655:206). Ant deš. šlaunikaulio, šiek tiek žemiau dubens kaulų, rastas gelež. miniatiūrinis

pentinis, skiltuvo formos kirvis (AR 655:208), ašmenimis nukreiptas į kapo išorę, kotu link mirusiojo galvos. Kirvio aukštis 9,5 cm, ašmenų plotis 4,2 cm. Kiek žemiau rastas miniatiūrinis įmovinis ietigalis (AR 655:209), smaigaliu nukreiptas įstrižai mirusiojo kojoms. Jo ilgis 7,4 cm, įmovos skersmuo 1,5 cm.

Kapas Nr. 72

60 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, deš. ranka padėta ant dubens, kairė ant juosmens.

Kape palaidotas 0,5-1 m. vaikas.

Įkapės: išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtveriamasis 14,9 cm ilgio peilis (teišliko dalis). (Neinventorinta.)

Kapas Nr. 73

Nuimant velėną, griovio dugne aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas 315° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Rankų padėtis nenustatyta. Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 74 (apardytas)

30 cm gylyje nuo griovio dugno, nuimant velėną, aptikta vaiko griaučių dalis. Viršutinė vaiko griaučių dalis išeina į žvyruotą kelio dalį ir yra nukasta. Mirusysis palaidotas galva 310° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 75

40 cm gylyje išryškėjo 200x80 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 125 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, dešinioji koja ištiesta, kairioji - per kelį palenkta. Kair. ranka ištiesta palei šoną, deš. alkūnė sulenkta ir padėta ant deš. dubens. Griaučiai į šonus labai išplėsti. Atstumas tarp alkūnių 55 cm, tarp kelių 40 cm. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas 20-25 m. vyras.

Įkapės: ant kair. žastikaulio rastas gelež. pentinis miniatiūrinis kirvis (AR 655:210), ašmenimis nukreiptas į kapo išorę, kotu - link mirusiojo kojų. Kirvio aukštis 9,6 cm, ašmenų plotis 4,4 cm. Ant krūtinės vidurio - žalv. plokščia D raidės formos diržo sagtis su išlikusio 2 cm pločio diržo liekanomis (AR 655:211). Sagties aukštis 4,8 cm, plotis 3,3 cm.

Kapas Nr. 76

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai, vakariniu galu įeinantys į pakelės griovio šlaitą. Duobėje, 95 cm gylyje, aptikti žmogaus kojų kaulai. Galva griovio šlaite buvo 20 cm nuo žemės paviršiaus. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Griaučių ilgis 145 cm.

Kape palaidota 13-17 m. mergaitė.

Įkapės: abeiose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą, kurį sudarė vielinis lankelis ir pakabutis. Auskaro ilgis - 4,5 cm (AR 655:212, 213). Ant kair. šlaunikaulio, ties dubens kaulu, išorinėje griaučių pusėje rastas gelež. įtveriamasis peilis (AR 655:214), smaigaliu buvęs nukreiptas link mirusiojo kojų. Peilio ilgis - 12,5 cm.

Kapas Nr. 77 (apardytas)

Tik nuėmus velėną, išryškėjo 60x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 25 cm gylyje, aptikti žmogaus kojų kaulai iki kelių. Likusioji griaučių dalis, kasant pakelės griovį, apardyta. Sprendžiant iš išlikusių kaulų dalies, mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas.

Įkapės: prie deš. kojos pėdos kaulų rastas akmeninis baltos spalvos 4 cm skersmens verpstukas (AR 655:215). Aukštis - 0,4 cm, skylės kotui skersmuo - 1 cm.

Kapas Nr. 78

30 cm gylyje išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, aptikti žmogaus kojų kaulai. 90 cm gylyje aptika mirusiojo kaukolė. Mirusysis palaidotas galva 325° kryptimi, aukštielninkas, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapės: išorinėje deš. šlaunikaulio pusėje rastas akmeninis baltos spalvos 3,7 cm skersmens verpstukas (AR 655:216). Aukštis 0,7 cm, skylė kotui 1,1 cm skersmens.

Prie pėdos kaulų rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 79

Tik nuėmus velėną, griovio dugne, išryškėjo 60x200 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 40 cm gylyje, aptikti žmogaus kojų kaulai. Galva aptikta 25 cm nuo kelio paviršiaus. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Deš. ranka ištiesta, plaštaka dengė deš. dubens kaulą. Kair. ranka per alkūnę sulenkta, plaštaka - ant krūtinės. Griaučių ilgis 160 cm.

Kape palaidota virš 55 m. amžiaus moteris.

Įkapės: pasmakrėje rastos 2 žalv. apskritos skardinės segės (AR 655:217, 218). Viena po smakru, kita - deš. krūtinės pusėje. Kair. krūtinės pusėje, netoli peties, po kair. rankos plaštakos kaulais, rasta žalv. pasaginė pastorintais galais 3,4 cm skersmens segė (AR 655:219). Deš. krūtinės pusėje, netoli juosmens - apskrita žvaigždės formos balto metalo segė (AR 655:220). Ant abiejų rankų - po žalv. apyrankę (užriestais galais) (AR 655:221, 222). Apyrankės padarytos iš 2,6 cm pločio skardos siaurėjančiais galais skardinių juostelių. Ant kair. dubens kaulo rastas žalv. juostinis žiedas (AR 655:223). Išorinėje kair. dubens kaulų pusėje rastas gelež. įtveriamasis 14 cm ilgio peilis,

smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų (AR 655:225). Ant deš. rankos bevardžio piršto - žalv. paplatinta priekine dalimi sukeistais galais žiedas (AR 655:224). Pasmakrėje, po plokščiomis segėmis, rastas žalv. rombo formos pakabutis (AR 655:226), o iš šonų - du žalv. žvangučiai (AR 655:227, 228).

Kapas Nr. 80

40 cm gylyje išryškėjo 200x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 20 cm nuo pakelės griovio dugno ir 90 cm nuo buvusio žemės paviršiaus, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 285° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis. Griaučių ilgis 155 cm. Kape palaidota 40-45 m. moteris.

Įkapės: prie viršugalvio rastas akmeninis plokščias 3,9 cm skersmens, 0,7 cm aukščio verpstukas (AR 655:229) (skylė kotui 1 cm skersmens) ir pažaliavusi 2,8 cm skersmens moneta. Deš. kaukolės pusėje rastas žalv. auskaro lankelis (AR 655:236). Jo skersmuo 2,3 cm. Kair. kaklo slankstelių pusėje rasta žalv. apskrita skardinė segė (AR 655:231), išgaubtąja dalimi priglausta prie slankstelių. Jos skersmuo 8 cm. Ant vieno kair. rankos piršto rasti 2 žalv. žiedai - vienas juostinis (AR 655:232), kitas paplatinta priekine dalimi sukeistais galais (AR 655:233) (pirmiau buvęs užmautas juostinis, po to paplatinta priekine dalimi žiedas). Ant kair. dubens kaulo rastas žalviu apkaustytas amuletas (AR 655:234). Išorinėje kair. dubens pusėje rastas gelež. įtveriamasis 14,5 cm ilgio peilis, smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų (AR 655:235).

Tarp kelių rasta krūvelė paukščių kaulų, kapo dugne aptikta degėsių.

Kapas Nr. 81

30 cm gylyje išryškėjo 50x120 dydžio duobės kontūrai. 50 cm gylyje pastebėti 100x30 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 60 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, ištiestomis palei šonus rankomis. Kape palaidotas apie 3 m. amžiaus vaikas.

Įkapės: ant juosmens rasta gelež. dviguba D formos sagtis (neinv.). Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtveriamasis 10,8 cm ilgio peilis (AR 655:237).

Kapas Nr. 82

30 cm gylyje išryškėjo 140x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštielninkas, palenktomis per kelius kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Vaikas mirė, būdamas apie 0,5 m. amžiaus.

Įkapės: išorinėje deš. dubens kaulo pusėje rastas gelež. miniatiūrinis skliuto formos kirvis (AR 655:238),

ašmenimis nukreiptas link mirusiojo kojų, kotu į kairę jo pusę. Išorinėje deš. blauzdikaulio pusėje rastas gelež. miniatiūrinis ietigalis (AR 655:239). Jo ilgis 9,3 cm. Ietis gulėjo smaigaliu į mirusiojo kojas.

Kairėje kaukolės pusėje rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 83

30 cm gylyje išryškėjo 210x70 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 80 cm gylyje, išryškėjo 190x40x45 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 280° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. jo ranka padėta ant juosmens, deš. ant dubens. Griaučių ilgis 170 cm.

Kape palaidotas 35-40 m. vyras.

Įkapės: kair. kaukolės pusėje, aukščiau jos ir virš kair. peties rastas gelež. įmovinis 25,6 cm ilgio ietigalis (AR 655:240). Ietis greičiausiai buvusi padėta šalia karsto, kotu nukreipta link mirusiojo kojų. Po deš. šlaunikauliu, prie alkūnės, rastas gelež. pentinis skliuto formos kirvis (AR 655:241), kotu buvęs nukreiptas link mirusiojo kojų. Kirvio aukštis 15,2 cm, ašmenų plotis 8,5 cm. Pentis į koto pusę ištrupėjusi. Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rasta odinės piniginės liekanų (neinv.) su žalv. apkalais (AR 655:246). Piniginėje - stačiakampis, 3x7 cm dydžio skiltuvas (AR 655:242), 7x3,2 cm dydžio akmeninis galastuvas (neinv.), gabalėlis titnago, 2,7 cm skersmens pažaliavusi moneta ir kažkoks į dvigubą žalv. karolį panašus daiktas (AR 655:247). Žemiau dubens kaulų, apatinėje kryžkaulio dalyje, rasta žalv. apskrita 3,7 cm skersmens diržo sagtis (AR 655:243), o šalia jos, už 5 cm į deš. mirusiojo pusę - gelež. 4 cm skersmens grandis (AR 655:245). Į kairę nuo sagties, vidinėje kair. šlaunikaulio pusėje, rasta gelež. peilio dalis (neinvent.). Jos ilgis 7,5 cm.

Deš. kaukolės pusėje - krūvelė paukščio kaulų, kita krūvelė paukščio kaulų - kair. kaukolės pusėje, arčiau viršugalvio.

Kapas Nr. 84

40 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 100 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 290° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sukryžiuotomis ant dubens kaulų rankomis (deš. dengia kairę ir yra arčiau pastarosios alkūnės). Griaučių ilgis 175 cm. Kape palaidotas 30-35 m. vyras.

Įkapės: ant kair. šlaunikaulio, netoli sąnario su dubens kaulu, rastas akmeninis 7,9x1,8 cm dydžio galastuvas (AR 655:246). Po juo - gelež. peilis odinėse makštyse (neiškliko). Peilis sutrupėjęs (neinv.).

Kapas Nr. 85

30 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 60 cm gylyje, aptikti žmogaus

griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 250° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Deš. ranka padėta ant kairio dubens kaulo, kairė ant juosmens. Griaučių ilgis 150 cm.

Įkapės: abejose kaukolės pusėse rasta po žalv. auskarą (AR 655:249, 250). Tai lankeliai su dviem pakabučiais. Deš. lankelio skersmuo 2,7 cm, viso auskaro ilgis 7,5 cm. Kair. skersmuo 2,5 cm. Ant kair. dubens kaulo rastas gelež. įtviriamasis 8,8 cm ilgio peilis, smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų (AR 655:251).

Preparuojant kapo duobę, virš griaučių rasta degėsių.

Kapas Nr. 86

30 cm gylyje išryškėjo 210x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, išryškėjo 170x40x30 cm dydžio karsto kontūrai. Karste, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Viršutinioji griaučių dalis kiek pasukta į deš. pusę, kaukolė veidu prilenkta prie deš. peties. Dešinioji ranka ištiesta palei šoną, kair. padėta ant deš. dubens kaulo. Griaučių ilgis 180 cm.

Kape palaidotas 45-50 m. vyras.

Įkapės: ant juosmens, deš. pusėje, rasta gelež. smailėjančiu priekiu diržo sagtis (AR 655:253). Jos ilgis 6,5 cm, plotis plačiausioje vietoje 5 cm, prie diržo - 4 cm. Ant deš. dubens kaulo rastas gelež. įtviriamasis 16,3 cm ilgio peilis (AR 655:252), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Ant kair. dubens kaulo rasta odinė piniginė (AR 655:254), užsegta žalv. suapvalintu priekiu 4,5x3 cm dydžio sagtimi (AR 655:254) ir puošta trikampiū žalv. 5x5,2 cm dydžio apkalu. Čia pat rastos 2 grandys - žalvarinė 4 cm skersmens (AR 655:254) ir geležinė 4,6 cm skersmens (neinvent.). Piniginėje rastas geležinis ovalo formos 7,3x3 cm dydžio skiltuvas (neinvent.), gabalėlis titnago, akmeninis 8x2,7 cm dydžio galastuvas (AR 655:256) ir kažkoks geležinis masyvus apie 9 cm ilgio dirbinys (AR 655:257).

Kairėje kaukolės pusėje rasta krūvelė paukščio kaulų.

Kapas Nr. 87

60 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant juosmens rankomis. Griaučių ilgis 165 cm. Kape palaidotas 40-50 m. amžiaus vyras.

Įkapės: ant juosmens rasta gelež. dviguba 5,6 cm aukščio ir 5 cm pločio diržo sagtis (neinvent.). Kairėje juosmens pusėje rasta odinės piniginės liekanų su žalv. trikampiū ažūrinium apkalu (AR 655:304), moneta ir gelež. 5,6 cm ilgio užriestais galais skiltuvas (AR 655:261). Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rastas

gelež. įtvėriamasis peilis (AR 655:260), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Peilio ilgis 13,5 cm. Ant deš. kojos kelio rastas gelež. miniatiūrinis skliuto formos kirvis (AR 655:258), ašmenimis nukreiptas į mirusiojo pusę, kotu link jo galvos. Kirvio aukštis 9 cm, ašmenų plotis 4,4 cm. Išorinėje deš. pėdos pusėje - miniatiūrinis gelež. įmovinis 12,2 cm ilgio ietigalis (AR 655:259).

Tarp pėdų kaulų rasta paukščio kaulų.

Kapas Nr. 88

Tik nuėmus velėną, išryškėjo 140x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 40 cm gylyje, aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštielninkas, sudėtomis ant krūtinės rankomis, ištiestomis kojomis. Vaikas mirė, būdamas 3-7 m. amžiaus.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 89

40 cm gylyje išryškėjo 205x65 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Jo galva buvo pakelės griovio šlaite, 30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Mirusysis palaidotas galva 260° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Kair. jo ranka ištiesta palei šoną, deš. padėta ant dubens. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidota 30-35 m. moteris.

Įkapės: išorinėje kair. alkūnės pusėje rastas akmeninis plokščias 3,9 cm skersmens verpstukas (AR 655:263). Aukštis 0,7 cm, skylės kotui skersmuo 0,9 cm. Tarp kelių - gelež. 3,8 cm skersmens grandis (AR 655:264). Kair. kaukolės pusėje rastas 2 cm skersmens žalv. auskaro lankelis (AR 655:265).

Kapas Nr. 90

40 cm gylyje aptikti naujagimio griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, rankų padėtis neaiški.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 91 (apardytas)

40 cm gylyje išryškėjo 60 pločio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti apardyti žmogaus griaučiai. Pakelės griovio šlaite aptikta viršutinioji griaučių dalis be kaukolės. Sprendžiant iš išlikusios griaučių dalies, mirusysis palaidotas galva 255° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Deš. ranka padėta palei šoną, kairė - ant dešinio dubens kaulo. Išlikusios griaučių dalies ilgis 140 cm.

Kape palaidotas vyras, kurio amžius nenustatytas.

Įkapės: ant kairio dubens kaulo rastas gelež. įtvėriamasis 17,8 cm ilgio peilis (AR 655:266), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Ant kryžkaulio apatinės dalies rasta gelež. keturkampė 2x2 cm dydžio sagtelė (AR 655:267).

Kapas Nr. 92

30 cm gylyje išryškėjo 200x65 cm dydžio duobės kontūrai. 120 cm gylyje aptikti žmogaus griaučiai. V kapo duobės galas išcina į pakelės griovį, todėl kaukolė nuo dabartinio žemės paviršiaus yra 70 cm gylyje. Mirusysis palaidotas galva 265° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Rankos sudėtos ant deš. dubens kaulo. Griaučių ilgis 175 cm.

Kape palaidotas 40-50 m. vyras.

Įkapės: ant kairio dubens kaulo rastas geležinis įtvėriamasis 18,8 cm ilgio peilis (AR 655:268), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Čia pat rastas odos gabalėlis.

Kapas Nr. 93

70 cm gylyje išryškėjo pailgos duobės kontūrai. 50 cm gylyje aptikti vaiko griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 230° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis palei šonus rankomis. Vaikas mirė, būdamas 11-12 m. amžiaus.

Įkapių nerasta.

Kapas Nr. 94

Nuėmus kape Nr. 93 rastuosius griaučius, duobės kontūrai neišnyko. Jų dydis tapo 200x65 cm. Duobėje, 65 cm gylyje, aptikti dar vieno mirusiojo palaikai. Mirusysis palaidotas galva 230° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant dubens rankomis. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidotas 35-40 m. vyras.

Įkapės: išorinėje deš. dubens kaulo pusėje rastas gelež. įtvėriamasis 18,8 cm ilgio peilis (AR 655:269), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Ant dubens kaulų vidurio rasta gelež. profiliuota 5,2x3,8 cm dydžio sagtis (AR 655:270).

Preparuojant kapą, rasta degėsių ir viena nedidelė žiesto puodo šukė.

Kapas Nr. 95

30 cm gylyje išryškėjo 180x55 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 85 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant krūtinės rankomis (plaštakos pasmakrėje). Griaučių ilgis 145 cm.

Kape palaidota apie 13 m. amžiaus mergaitė.

Įkapės: išorinėje deš. šlaunikaulio pusėje rastas žalv. 8,2 cm ilgio raktas (AR 655:271). Ant krūtinės vidurio rastas gelež. įtvėriamojo peilio gabalėlis (neišliko). Pasmakrėje rasti 2 žalv. žvangučiai (AR 655:272, 273).

Preparuojant kapo duobę, rasta degėsių.

Kapas Nr. 96

Tik nuėmus velėną, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 235° kryptimi, aukštielninkas, ištiestomis kojomis. Deš. rankos plaštakos kaulai yra kairėje krūtinės pusėje, kairė ranka

padėta ant juosmens, plaštakos kaulai siekia dešinės pusės alkūnę. Griaučių ilgis 125 cm.

Kape palaidota apie 40 m. amžiaus moteris.

Įkapės: ant krūtinės vidurio rastas akmeninis plokščias 3,8 cm skersmens verpstukas (AR 655:274). Aukštis 1,3 cm, skylė kotui -1,1 cm. Ant juosmens - žalv. apskrita skardinė 7,8 cm skersmens segė (AR 655:279). Ant kair. rankos piršto (neaišku, kurio) rastas žalv. paplatinta priekine dalimi sukeistais galais žiedas (AR 655:278). Prie kair. rankos pirštų rastas žalv. žvangutis (AR 655:280), kitas toks pat žvangutis rastas pasmakrėje (AR 655:280). Čia pat rasti 4 apskriti tamsiai mėlyno stiklo karoliukai (AR 655:280). Išorinėje kair. dubens kaulo pusėje rasta audeklinio kapšelio liekanų, trapecinė 7,6x4,6x3,1 cm dydžio adatinė (AR 655:277), 10,4 cm ilgio žalv. raktas (AR 655:276), gelež. įtveriamasis 14 cm ilgio peilis (AR 655:275), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų. Prie kair. blauzdikaulio rasta odos liekanų.

Kair. kaukolės pusėje rasta keli smulkūs paukščio kauliukai.

Kapas Nr. 97

50 cm gylyje aptikti naujagimio griaučiai. Palaidojimo būdas nenustatytas.

Įkapės: prie griaučių rastas žalv. platėjančiu priekiu sukeistais galais žiedas (AR 655:281) ir gelež. įtveriamasis peilis (AR 655:282). Įtveriamoji dalis nulaužta. Išlikusios dalies ilgis 10,2 cm.

Kapas Nr. 98

40 cm gylyje išryškėjo 200x65 cm duobės kontūrai. Duobėje, 110 cm gylyje, aptikti žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis. Deš. ranka ištiesta palei šoną, kairė - ant dubens. Griaučių ilgis 160 cm. Kape palaidota moteris. Amžius dėl blogo kaulų išsilaikymo nenustatytas.

Įkapės: prie kaukolės rasti du žalv. auskarai (AR 655:288, 289). Vienas kairėje kaukolės pusėje, kitas - pasmakrėje. Ant juosmens, ties viduriu, rasta apskrita žalv. 8 cm skersmens segė (AR 655:287). Ją dengė pasaginė žalv. užriestais galais segė (AR 655:286). Jos dydis 5,2x6,1 cm. Ant kair. rankos piršto rastas žalv. juostinis žiedas (AR 655:284). Po kair. dubens kaulu, ant karsto dugno, rasta žalv. trapecijios formos adatinė. Jos dydis 8,2x2,2x4,8 cm (AR 655:286). Šalia - gelež. įtveriamasis peilis (AR 655:283), kurio ilgis 12 cm. Smaigaliu peilis nukreiptas į kairę kapo duobės pusę. Prie adatinės išliko karsto medienos ir gabalėlis audinio.

Nuimant kaukolę, rasta rudos spalvos žiesto puodo šukių. Dar kelios šukės rastos preparuojant kapo duobę.

Kapas Nr. 99

50 cm gylyje išryškėjo 150x50 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 70 cm gylyje, aptikti vos pastebimi vaiko griaučių pėdsakai. Mirusysis palaidotas galva 265° kryptimi, aukštiekninkas. Rankų ir kojų padėtis nenustatyta. Vaikas mirė, būdamas 7-13 m. amžiaus.

Įkapės: deš. kaukolės pusėje rastas gelež. įtveriamasis peilis (neinv.), smaigaliu nukreiptas į kapo išorę. Peilis sulūžęs, jo ilgis neaiškus. Šalia peilio įkotos rasta 3,5 cm skersmens geležinė grandis (AR 655:290).

Kapas Nr. 100

50 cm gylyje išryškėjo 190x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 90 cm gylyje, aptikti visai sunykę žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 250° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, kair. ranka padėta ant krūtinės, deš. padėtis dėl blogo kaulų išsilaikymo nenustatyta. Griaučių ilgis 155 cm.

Kape palaidota 50-55 m. moteris.

Įkapės: ant kair. peties rastos dvi viena ant kitos suvožtos žalv. apskritos skardinės segės (AR 655:291, 292). Jų skersmuo 8,3 cm.

Kapas Nr. 101

70 cm gylyje išryškėjo 200x60 cm dydžio duobės kontūrai. Duobėje, 115 cm gylyje, aptikti sunykę žmogaus griaučiai. Mirusysis palaidotas galva 270° kryptimi, aukštiekninkas, ištiestomis kojomis, sudėtomis ant juosmens rankomis. Griaučių ilgis 165 cm.

Kape palaidotas apie 50 m. amžiaus vyras.

Įkapės: išorinėje kairio dubens kaulo pusėje rastas gelež. žalv. įkote skustuvas medinėse makštyse (AR 655:293). Skustuvo ilgis 14 cm. Įkote skustuvas nukreiptas link mirusiojo kojų. Po skustuvu rastas gelež. įtveriamasis 13,5 cm ilgio peilis (AR 655:294), smaigaliu nukreiptas link mirusiojo kojų (peilis perlūžęs). Po kair. žastikauliu rastas gelež. stačiakampis 7,4 cm aukščio ir 4 cm pločio skiltuvas (AR 655:295) bei gabalėlis titnago. Ant dubens rasta gelež. ovalo formos dviguba 3,8x3,2 cm dydžio diržo sagtis (AR 655:296), abipus jos - po gelež. grandį. Vienos jų skersmuo 4,5 cm (AR 655:298), kitos - 4 cm (AR 655:297).

ILIUSTRACIJŲ ŠARAŠAS

- 1 pav. Kapinyno situacijos planas.
- 2 pav. Kapas Nr. 27.
- 3 pav. Radiniai iš kapo Nr. 1: 1 - segė, 2 - pjautuvas (1, 2 - gelež.).
- 4 pav. Radiniai iš kapo Nr. 29: 1 - grandinė, 2 - pjautuvas (1 - žalv., 2 - gelež.).
- 5 pav. Radiniai iš kapo Nr. 2: 1 - yla, 2 - karolis, 3 - grandelė, 4 - vijos, 5 - pjautuvas (1, 5 - gelež., 2 - stiklas, 3, 4 - žalv.).
- 6 pav. Geležiniai kirviai, atsitiktinai rasti kapinyno teritorijoje.
- 7 pav. Radiniai iš kapo Nr. 25: 1 - ietigalis, 2 - peilis (1, 2 - gelež.).
- 8 pav. Radiniai iš kapo Nr. 58: 1, 2 - antsmilkiniai, 3 - apvara, 4 - karolis, 5 - ylos fragmentas, 6, 7 - apyrankės (1, 2, 3, 6, 7 - žalv., 4 - stiklas, 5 - gelež.).

9 pav. Radiniai iš kapo Nr. 26: 1 - pjautuvus, 2 - žiedas, 3 - įvijos, 4 - cilindriukas, 5 - segė, 6 - yla, 7 - antkaklė (1, 6 - gelež., 2-5, 7 - žalv.)

10 pav. Radiniai iš kapo Nr. 52: 1 - yla, 2 - įvija, 3 - peilis, 4 - antkaklė (1, 3 - gelež., 2, 4 - žalv.)

11 pav. Radiniai iš kapo Nr. 41: 1 - segė, 2 - yla (1 - žalv., 2 - gelež.)

12 pav. Radiniai iš kapo Nr. 57: 1 - yla, 2, 4 - antkaklės, 3 - įvija, 5, 6 - apyrankės (1 - gelež., 2-6 žalv.)

13 pav. Žalvarinės apyrankės, atsitiktinai rastos kapinyno teritorijoje.

14 pav. Kapas Nr. 62.

15 pav. Kapas Nr. 79.

16 pav. Geležiniai kirviai: 1 - iš k. Nr. 36, 2 - iš k. Nr. 61, 3 - iš k. Nr. 71, 4 - iš k. Nr. 75, 5 - iš k. Nr. 82, 6 - iš k. Nr. 83, 7 - iš k. Nr. 10, 8 - iš k. Nr. 27, 9 - iš k. Nr. 87, 10 - iš k. Nr. 23, 11 - iš k. Nr. 38.

17 pav. Geležiniai ietigaliai: 1 - iš k. Nr. 71, 2 - iš k. Nr. 87, 3 - iš k. Nr. 82, 4 - iš k. Nr. 40, 5 - iš k. Nr. 7, 6 - iš k. Nr. 70, 7 - iš k. Nr. 36, 8 - iš k. Nr. 83, 9 - iš k. Nr. 27.

18 pav. Radiniai iš kapo Nr. 62: 1 - kalavijas, 2 - diržo sagtis, 3 - galastuvus, 4 - titnagas, 5 - skiltuvus, 6 - peilis, 7 - kirvis, 8 - ietigalis (1, 5-8 - gelež., 2 - žalv.)

19 pav. Akmeniniai galastuvai: 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 65, 3 - iš k. Nr. 71, 4 - iš k. Nr. 84, 5 - iš k. Nr. 86.

20 pav. Neaiškios paskirties dirbiniai (1), skiltuvai (2-7): 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 27, 3 - iš k. Nr. 36, 4 - iš k. Nr. 101, 5 - iš k. Nr. 61, 6 - iš k. Nr. 83, 7 - iš k. Nr. 87 (1-7 - gelež.)

21 pav. Geležiniai skustuvai: 1 - iš k. Nr. 16, 2 - iš k. Nr. 23, 3 - iš k. Nr. 36, 4 - iš k. Nr. 101.

22 pav. Akmeniniai verpstukai: 1 - iš k. Nr. 4, 2 - iš k. Nr. 77, 3 - iš k. Nr. 78, 4 - iš k. Nr. 80, 5 - iš k. Nr. 89.

23 pav. Įtveriamieji peiliai: 1 - iš k. Nr. 3, 2 - iš k. Nr. 69, 3 - iš k. Nr. 60, 4 - iš k. Nr. 80, 5 - iš k. Nr. 85, 6 - iš k. Nr. 98, 7 - iš k. Nr. 61, 8 - iš k. Nr. 10, 9 - iš k. Nr. 32, 10 - iš k. Nr. 13, 11 - iš k. Nr. 23, 12 - iš k. Nr. 34, 13 - iš k. Nr. 67, 14 - iš k. Nr. 36, 15 - iš k. Nr. 81, 16 - iš k. Nr. 101, 17 - iš k. Nr. 35, 18 - iš k. Nr. 92, 19 - iš k. Nr. 38, 20 - iš k. Nr. 86, 21 - iš k. Nr. 42, 22 - iš k. Nr. 91, 23 - iš k. Nr. 60, 24 - iš k. Nr. 87, 25 - iš k. Nr. 55, 26 - iš k. Nr. 94 (1-26 - gelež.)

24 pav. Kriauniniai peiliai: 1 - iš k. Nr. 6, 2 - iš k. Nr. 8, 3, 4 - iš k. Nr. 18, 5 - iš k. Nr. 45, 6 - iš k. Nr. 64, 7 - iš k. Nr. 49, 8 - iš k. Nr. 56 (1-8 - gelež.)

25 pav. Žalvariniai auskarai: 1 - iš k. Nr. 3, 2 - iš k. Nr. 24, 3 - iš k. Nr. 70, 4 - iš k. Nr. 80, 5 - iš k. Nr. 66, 6 - iš k. Nr. 85, 7 - iš k. Nr. 89, 8 - iš k. Nr. 98.

26 pav. Radiniai iš kapo Nr. 4: 1 - segė, 2 - žiedas, 3 - sagos, 4, 5 - žvangučiai, 6 - verpstukas (1-5 - žalv., 6 - akmuo).

27 pav. Radiniai iš kapo Nr. 96: 1 - peilis, 2 - raktas, 3 - verpstukas, 4 - žiedas, 5 - karoliai, 6 - žvangučiai, 7 - segė, 8 - adatinė (1 - gelež., 2, 4-8 - žalv., 3 - akmuo).

28 pav. Segės (1, 5, 6), saga (2), cilindriukas (3), peilio makščių apkalas (4): 1, 5 - iš k. Nr. 98, 2 - iš k. Nr. 55, 3 - iš k. Nr. 40, 4 - atsitiktinis radinys, 6 - iš k. Nr. 18 (1-6 - žalv.)

29 pav. Segės (1, 14-17), žiedai (2-4, 6, 7-9), auskarai (5, 11, 13), raktas (10) amuletas (12), saga (18), žvangučiai (19): 1, 3 - iš k. Nr. 3, 2, 9 - iš k. Nr. 46, 4, 11, 18 - iš k. Nr. 35, 5 - iš k. Nr. 76, 6, 12 - iš k. Nr. 80, 7, 13 - iš k. Nr. 34, 8 - iš k. Nr. 4, 10, 19 - iš k. Nr. 95, 14 - iš k. Nr. 24, 15 - iš k. Nr. 32, 16 - iš k. Nr. 13, 17 - iš k. Nr. 8 (1-17 - žalv.)

30 pav. Radiniai iš kapo Nr. 12: 1 - peilis, 2, 6 - segės, 3 - auskarai, 4 - saga, 5 - verpstukas, 7 - apyrankė (1 - gelež., 2-4, 6, 7 - žalv., 5 - akmuo).

31 pav. Radiniai iš kapo Nr. 28: 1 - peilis, 2 - apyrankė, 3 - amuletas, 4 - stiklo lęšis, 5 - verpstukas, 6-8 - žiedai, 9 - karolis, 10 - adatinė, 11, 12 - segės, 13 - cilindriukas (1 - gelež., 2, 3, 6-8, 10-13 - žalv., 4, 9 - stiklas, 5 - akmuo).

32 pav. Radiniai iš kapo Nr. 79: 1 - kabutis, 2, 3 - apyrankės, 4, 5, 9, 10 - segės, 6, 7 - žiedai, 11, 12 - žvangučiai (1-7, 11, 12 - žalv., 8 - gelež.)

33 pav. Žiedai: 1 - iš k. Nr. 3, 2 - iš k. Nr. 13, 3 - iš k. Nr. 35, 4 - iš k. Nr. 38, 5 - iš k. Nr. 66, 6, 7 - iš k. Nr. 70, 8 - iš k. Nr. 80, 9 - iš k. Nr. 97, 10 - iš k. Nr. 98 (1-10 - žalv.)

34 pav. Diržų sagtys (1-18), grandis (19), diržo liekanos (20): 1, 8 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 83, 3, 4, 10 - iš k. Nr. 60, 5, 14 - iš k. Nr. 101, 6 - iš k. Nr. 44, 7 - iš k. Nr. 56, 9 - iš k. Nr. 75, 11, 13 - iš k. Nr. 36, 12 - iš k. Nr. 38, 15 - iš k. Nr. 94, 16 - iš k. Nr. 23, 17-19 - iš k. Nr. 86, 20 - iš k. Nr. 27 (1, 3-8, 15-17 - gelež., 2, 9-14, 18-20 - žalv.)

35 pav. Piniginių liekanos: 1 - iš k. Nr. 14, 2 - iš k. Nr. 27 (1 - žalv., 2 - oda).

36 pav. Piniginės rekonstrukcija (pagal kapo Nr. 36 radinius).

37 pav. Piniginių liekanos (1), apkaliukai (2, 3): 1 - iš k. Nr. 61, 2 - iš k. Nr. 66, 3 - iš k. Nr. 70 (1 - žalv., oda, 2, 3 - žalv.)

38 pav. Piniginių liekanos (1, 3), karolis (2): 1, 2 - iš k. Nr. 83, 3 - iš k. Nr. 86 (1, 2 - žalv., 3 - žalv., oda).

TRUMPINIMAI

II - Istorijos institutas (dabar Lietuvos istorijos institutas)

MKPAV - Lietuvos TSR kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdyba (iki 1990 m. kovo 11 d.)

MMT - Lietuvos TSR kultūros ministerijos Mokslinė metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba (iki 1990 m. kovo 11 d.)

gelež. - geležinis

k. - kapas

pav. - paveikslas

žalv. - žalvarinis

THE DIKTARAI CEMETERY

SAULĖ URBANAVIČIENĖ

SUMMARY

A cemetery has been located in the Diktarai village (the Anykščiai district), on a hillock, 200 m NW of high road Ukmergė-Utena.

In 1972 the Utena Regional Museum received some artifacts dating from the second half of the Old Iron Age and others from the 14th-15th centuries.

During the summer of 1976 an archaeological group from the Institute of History conducted by V. Urbanavičius excavated a canal of 20 m² and found a child's grave dating from the 5th century.

In 1977 the Institute continued this research. In total an area of 1195 m² was explored. 101 human burials were found. The cemetery had graves of 2 periods. More early graves have been concentrated in the Southern part of the hillock and formed 2 groups. It might be burial-ground. 13 graves dating from the second half of the Old Age and the beginning of the Middle Iron Age, 5 of which were female burials (graves 2a, 26, 29, 41, 53), 1 - male burial (grave 25), as well as 5 children and adolescent (grave 1, 26, 52, 57, 58). Two graves were almost disturbed (graves 48, 59). Grave 2 is a double burial, in which there was a 25 year-old female together with an infant.

Women and children were frequently buried with their heads to east and north east (7 graves). Three graves faced to the west and north-west. The grave pits were rectangular and measured 200x60 cm, children's graves measured 100x50 cm.

The dead lay on their backs with out-stretched limbs. Hand positions varied. No traces of coffin have been discovered.

Artifacts: male graves had shafted spearheads with profile blades and tanged knives.

Women's and children's graves held work tools, e.g. knives (graves 52, 53), reaping-hooks (graves 1, 21, 26, 29), awls (graves 2, 26, 41, 52, 53, 57, 58).

Adornments have been discovered in women and children graves only.

In grave 58 two brass head-rings were found on both sides of a skull. Brass neckrings were found in graves 26, 52, 57. Grave 26 had a spoon-shape neckring. Grave 52 also had a neckring with hooked-end and the other had ends of key-shape loop. Grave 57 contained two neckring, the end of one had sharp points, others ends were flattened.

Brass spirals combined with prolonged heads formed necklaces (graves 2, 58). Shaft-bow fibulae with bent endings, iron fibulae from grave 1 and brass fibulae from graves 26 and 41 are worth distinguishing. Also recovered, were bracelets specially for children in burials. The dead from grave 57 had brass bracelet of semi-circled cross-section on both wrists, as did grave 58.

88 graves of a later period have been discovered on the top of the hillock north of the early graves. The deads were non-cremated and buried in rectangular graves measuring 200x80 cm. In fourteen graves the remains of coffins have come to light (graves 6, 7, 8, 13, 28, 32, 33, 43, 56, 68, 81, 83, 86, 98). In four graves (80, 85, 94, 95) evidence of fire was discovered.

The dead have been buried on their backs with out-stretched limbs. Head pints west. Hands positions varied.

The artifacts from the graves of the later period have been directly related with other graves from burial-grounds of Lithuania dated to the same period.

Some pagan burial traditions should be noted: there were clothes with small metal adornments and more supplementary finds in the graves.

Men and children graves had shaft-hole iron axes adze-shape (graves 10, 23, 27, 36, 38, 61, 62, 71, 75, 82, 83, 87), socketed spearheads (graves 7, 10, 27, 36, 38, 40, 62, 71, 82, 87). Some of those finds

are miniature. Only men graves had whetstones (graves 11, 14, 62, 65, 71, 83, 84, 86), steels (graves 10, 27, 36, 61, 62, 83, 86, 87), and razors (graves 16, 23, 36, 101). In grave 62 the dead had one-blade sword of 79 cm long with the cross-section and a knob near hilt.

Women's graves had work tools: stone spindles (graves 4, 12, 28, 34, 77, 78, 80, 89, 96) and brass needle-cases (graves 96, 98).

Metal adornments have been found in women's graves: ear-rings (graves 3, 12, 24, 34, 35, 66, 70, 76, 80, 85, 89, 98), round tin fibulae (graves 4, 12, 13, 28, 32, 34, 79, 80, 96, 98, 100), horse-shoe-shaped fibulae (graves 18, 79, 98), as well as tracery fibulae (graves 3, 9, 12, 24, 79) and rings too (graves 3, 4, 13, 28, 32, 34, 35, 38, 46, 66, 70, 79, 80, 96, 97, 98). Brass bracelets have been discovered in three graves (12, 28, 79). Some graves had symbolic images, such as: brass keys (graves 95, 96), brass-bound animal claws (graves 28, 80), also a glass lens of 3,5 cm in diameter has been found in grave 28.

Artifacts common to both sexes were knives (found in 53 graves), coins, purchases and bones of birds (they were discovered in 18 graves).

It is supposed that the earliest graves of the Diktarai cemetery dated from 5th-6th cent. A.D. The later group of graves of this cemetery has been dated to the end of the 14th cent. - 16th cent.

LIST OF ILLUSTRATIONS

- Fig. 1. Site-plan of the cemetery.
Fig. 2. Grave 27.
Fig. 3. Iron finds from grave 1: 1 - shaft-bow fibula, 2 - reaping-hook.
Fig. 4. Finds from grave 29: 1 - chain, 2 - reaping-hook (1 - brass, 2 - iron).
Fig. 5. Finds from grave 2: 1 - awl, 2 - bead, 3 - chain, 4 - spirals, 5 - reaping-hook (1, 5 - iron, 2 - glass, 3, 4 - brass).
Fig. 6. Iron axes accidentally found in the territory of the cemetery.
Fig. 7. Iron finds from grave 25: 1 - spearhead, 2 - knife.
Fig. 8. Finds from grave 58: 1, 2 - heads-rings, 3 - necklace, 4 - bead, 5 - fragment of awl, 6, 7 - bracelets (1, 2, 3, 6, 7 - brass, 4 - glass, 5 - iron).
Fig. 9. Finds from grave 26: 1 - reaping-hook, 2 - ring, 3 - spirals, 4 - small cylinder, 5 - fibula, 6 - awl, 7 - necklace (1, 6 - iron, 2-5, 7 - brass).
Fig. 10. Finds from grave 52: 1 - awl, 2 - spiral, 3 - knife, 4 - necklace (1, 3 - iron, 2, 4 - brass).
Fig. 11. Finds from grave 41: 1 - fibula, 2 - awl (1 - brass, 2 - iron).
Fig. 12. Finds from grave 57: 1 - awl, 2, 4 - necklace, 3 - spiral, 5, 6 - bracelets (1 - iron, 2-6 - brass).
Fig. 13. Bracelets accidentally found in the territory of the cemetery.
Fig. 14. Grave 62.
Fig. 15. Grave 79.
Fig. 16. Iron axes: 1 - grave 36, 2 - grave 61, 3 - grave 71, 4 - grave 75, 5 - grave 82, 6 - grave 83, 7 - grave 10, 8 - grave 27, 9 - grave 87, 10 - grave 23, 11 - grave 38.
Fig. 17. Iron spearheads: 1 - grave 71, 2 - grave 87, 3 - grave 82, 4 - grave 40, 5 - grave 7, 6 - grave 70, 7 - grave 36, 8 - grave 83, 9 - grave 27.
Fig. 18. Finds from grave 62: 1 - sword, 2 - belt buckle, 3 - whetstone, 4 - flint, 5 - steel, 6 - knife, 7 - axe, 8 - spearhead, (1, 5-8 - iron, 2 - brass).
Fig. 19. Whetstones: 1 - grave 14, 2 - grave 65, 3 - grave 71, 4 - grave 84, 5 - grave 86.

Fig. 20. Miscellaneous finds, purpose unknown (1), steels (2-7): 1 - grave 14, 2 - grave 27, 3 - grave 36, 4 - grave 101, 5 - grave 61, 6 - grave 83, 7 - grave 87 (1-7 - iron).

Fig. 21. Iron razors: 1 - grave 16, 2 - grave 23, 3 - grave 36, 4 - grave 101.

Fig. 22. Stone spindles: 1 - grave 4, 2 - grave 77, 3 - 78, 4 - grave 80, 5 - grave 89.

Fig. 23. Sheathed knife: 1 - grave 3, 2 - grave 69, 3 - grave 60, 4 - grave 80, 5 - grave 85, 6 - grave 98, 7 - grave 61, 8 - grave 10, 9 - grave 32, 10 - grave 13, 11 - grave 23, 12 - grave 34, 13 - grave 67, 14 - grave 36, 15 - grave 81, 16 - grave 101, 17 - grave 35, 18 - grave 92, 19 - grave 38, 20 - grave 86, 21 - grave 42, 22 - grave 91, 23 - grave 60, 24 - grave 87, 25 - grave 55, 26 - grave 94.

Fig. 24. Knife with handle: 1 - grave 6, 2 - grave 8, 3, 4 - grave 18, 5 - grave 45, 6 - grave 64, 7 - grave 49, 8 - grave 56.

Fig. 25. Brass ear-rings: 1 - grave 3, 2 - grave 24, 3 - grave 70, 4 - grave 80, 5 - grave 66, 6 - grave 64, 7 - grave 49, 8 - grave 56.

Fig. 26. Finds from grave 4: 1 - fibula, 2 - ring, 3 - buttons, 4, 5 - bells, 6 - spindle (1-5 - brass, 6 - stone).

Fig. 27. Finds from grave 96: 1 - knife, 2 - key, 3 - spindle, 4 - ring, 5 - beads, 6 - bell, 7 - fibula, 8 - needle-cases (1 - iron, 2, 4-8 - brass, 3 - stone).

Fig. 28. Fibulae (1, 5, 6), button (2), small cylinder (3), a decorative binding on seaboard knife (4): 1, 5 - grave 98, 2 - grave 55, 3 - grave 40, 4 - accidental, 6 - grave 18 (all brasses).

Fig. 29. Fibulae (1, 14-17), rings (2-4, 6-9), ear-rings (5, 11, 13), key (10), amulet (12), button (18), bells (19): 1, 3 - grave 3, 2, 9 - grave

46, 4, 11, 18 - grave 35, 5 - grave 76, 6, 12 - grave 80, 7, 13 - grave 34, 8 - grave 4, 10, 19 - grave 95, 14 - grave 24, 15 - grave 32, 16 - grave 13, 17 - grave 8 (all brasses).

Fig. 30. Finds from grave 12: 1 - knife, 2, 6 - fibulae, 3 - ear-rings, 4 - button, 5 - spindle, 7 - bracelet (1 - iron, 2-4, 6, 7 - brass, 5 - stone).

Fig. 31. Finds from grave 28: 1 - knife, 2 - bracelet, 3 - amulet, 4 - lens, 5 - spindle 6-8 - rings, 9 - bead, 10 - needle-cases, 11, 12 - fibulae, 13 - small cylinder (1 - iron, 2, 6-8, 10-13 - brass, 3 - brassbound animal clow, 4, 9 - glass, 5 - stone).

Fig. 32. Finds from grave 79: 1 - suspender, 2, 3 - bracelets, 4, 5, 9, 10 - fibulae, 6, 7 - rings, 8 - knife, 11, 12 - bells (1-7, 11, 12 - brass, 8 - iron).

Fig. 33. Brass rings: 1 - grave 3, 2 - grave 13, 3 - grave 35, 4 - grave 38, 5 - grave 66, 6, 7 - grave 70, 8 - grave 80, 9 - grave 97, 10 - grave 98.

Fig. 34. Belt buckles (1-18), chain (19), remains of belts (20): 1, 8 - grave 14, 2 - grave 83, 3, 4, 10 - grave 60, 5, 14 - grave 101, 6 - grave 44, 7 - grave 56, 9 - grave 75, 11, 13 - grave 36, 12 - grave 38, 15 - grave 94, 16 - grave 23, 17-19 - grave 86, 20 - grave 27 (1, 3-8, 15-17 - iron, 2, 9-14, 18-20 - brass).

Fig. 35. Remains of purse: 1 - grave 14, 2 - grave 27 (1 - brass, 2 - leather).

Fig. 36. A reconstruction of purse (according to the finds of grave 36).

Fig. 37. Remains of purse (1), bindings (2, 3): 1 - grave 61, 2 - grave 66, 3 - grave 70 (1 - brass, leather, 2, 3 - brass).

Fig. 38. Remains of purse (1, 33), bead (2): 1, 2 - grave 83, 3 - grave 86 (1, 2 - brass, 3 - brass, leather).

МОГИЛЬНИК ДИКТАРАЙ

САУЛЕ УРБАНАВИЧЕНЕ

РЕЗЮМЕ

Грунтовой моги́льник Диктарай находится в Аникцияйском р-не, у деревни Диктарай, 200 м к северо-западу от шоссе Укмярге-Утяна, на небольшой возвышенности. В 1972 году в Утянский краеведческий музей после дорожных работ с этого места поступило несколько находок, датированных второй половиной старого железного века и XIV-XV вв.

В 1976 г. экспедиция Института истории (рук. В.Урбанавичюс) на территории моги́льника проводила раскопки разведочного характера. На площади 20 м² обнаружено одно детское погребение с труположением V в.

В 1977 г. исследования были продолжены. Всего здесь вскрыта площадь 1195 м² и обнаружено 101 погребение с труположениями. Погребения можно разделить на две хронологические группы: погребения ранней группы относятся ко второй половине старого железного века - к началу среднего железного века и погребения конца XIV-XVI вв.

К первой хронологической группе относятся 13 погребений, которые найдены как бы двумя группами в южной части возвышенности. Может быть, умершие были погребены в курганах. В этой группе найдено 5 женских (погр. Но. 2А, 26, 29, 41, 53), 1 мужское (погр. Но. 25), 5 детских (погр. Но. 1, 16, 52, 57, 58) захоронений, 2 погребения разрушены (Но. 48, 59), погребение Но. 2 - двойное. В нем захоронена женщина с младенцем. Для женских и детских погребений характерна восточная и северо-восточная ориентация головы (7 погребений). В 3-х

погребениях умершие ориентированы на запад и северо-запад. Покойники захоронены в прямоугольных ямах в среднем величиной до 200х60 см для взрослых и 100х50 см для детских погребений.

Умершие лежали на спине в вытянутом положении. Положение рук разное.

В ранних мужских погребениях найдены втульчатые наконечники копий с профилированным пером и черешковые ножи. В женских и детских погребениях из орудий труда найдены ножи (погр. Но. 52, 53), серпы (погр. Но. 1, 21, 26, 29), шила (погр. Но. 2, 26, 41, 52, 53, 57, 58).

Бронзовые украшения встречаются только в женских и детских погребениях. В погребении Но. 58 по обеим сторонам головы найдено по два височных кольца. В погребениях Но. 26, 52, 57 обнаружены шейные гривны: в погр. Но. 26 - с ложковидными концами, в погр. Но. 52 - гривна с крючком и застежкой в виде дырочки от ключа. В погр. Но. 57 найдены две гривны, концы одной из которых расширяются, другой - утончаются. Ожерелья (погр. Но. 2, 58) сделаны из бронзовых спиралей и продолговатых бус.

Фибулы найдены в трех погребениях. Они арбалетовидные с подогнутой ножкой. В погр. Но. 1 найдена железная, в погр. Но. 26 и 41 - бронзовые.

Браслеты найдены только в детских погребениях. В погр. Но. 57 на обеих руках умершего найдены бронзовые ленточные браслеты полукруглого сечения. В погр. Но. 58 на обеих руках найдены бронзовые спиральные браслеты.

К северу от ранних захоронений, на холме, найдено 88

погребений с труположением позднего периода. Умершие захоронены в продолговатых ямах до 200х80 см размера.

В 14 погребениях найдены остатки гробов (Но. 6, 7, 9, 13, 28, 32, 33, 34, 43, 56, 68, 81, 83, 86, 98), в некоторых погребениях встречаются кусочки углей (погр. Но. 80, 85, 94, 95).

Погребенные лежали на спине, в вытянутом положении, руки были положены по-разному, ориентировка погребений западная.

По характеру погребального обряда и инвентарю многие погребения почти не различаются от погребений того же периода из других могильников Литвы.

В могильнике еще сохранились некоторые языческие погребальные обряды: украшения праздничной одежды изделиями из металла, дополнительный погребальный инвентарь.

Погребальный инвентарь найден в 67 погребениях. В мужских и детских погребениях найдены широколезвийные топоры (погр. Но. 10, 23, 27, 36, 38, 61, 62, 71, 75, 82, 83, 87), втульчатые наконечники копий (погр. Но. 7, 10, 27, 36, 38, 40, 62, 71, 82, 83, 87). Некоторые из этих находок – миниатюрные. Только в мужских погребениях обнаружены точильные камни (погр. Но. 11, 14, 62, 65, 71, 83, 84, 86) (рис. 19), огнива (погр. Но. 10, 27, 36, 61, 83, 86, 87) и бритвы (погр. Но. 16, 23, 36, 101). В погребении Но. 62 умерший захоронен с однолезвийным мечом 79 см длины.

В женских погребениях из орудий труда встречаются пряслицы (погр. Но. 4, 12, 28, 34, 77, 78, 80, 89, 96), бронзовые игольницы (погр. Но. 28, 96, 98).

В женских могилах доминируют бронзовые украшения: серьги (погр. Но. 3, 12, 24, 34, 35, 66, 70, 76, 80, 85, 89, 98), пластинчатые (погр. Но. 4, 12, 23, 28, 32, 34, 79, 80, 96, 98, 100), подковообразные (погр. Но. 18, 79, 98), ажурные (погр. Но. 3, 8, 12, 24, 79) фибулы, перстни (погр. Но. 3, 4, 13, 28, 32, 34, 35, 38, 46, 66, 70, 79, 80, 96, 97, 98). В погр. Но. 12, 28, 79 найдены браслеты. В некоторых погребениях найдены украшения символического назначения: подвески в виде окованных бронзой когтей крупных зверей (погр. Но. 28, 80) и в виде бронзовых ключей (погр. Но. 95, 96). В погр. Но. 28 найдена стеклянная диаметром 3,5 см бусина.

Как для женских, так и для мужских и детских погребений характерны ножи (их найдено в 53-х погребениях, монеты, кошельки и мясо птиц (кости птиц найдены в 18 погребениях).

Погребения ранней хронологической группы относятся к V-VI в.в., поздние захоронения относятся к концу XIV-XVI в.в.

СПИСОК ИЛЛЮСТРАЦИЙ

Рис. 1. Ситуационный план могильника.

Рис. 2. Погребение Но. 27.

Рис. 3. Находки из погр. Но. 1: 1 - фибула, 2 - серп (1, 2 - ж.).

Рис. 4. Находки из погр. Но. 29: 1 - цепочка, 2 - серп (1 - б., 2 - ж.).

Рис. 5. Находки из погр. Но. 2: 1 - шила, 2 - бусина, 3 - цепочка, 4 - спирали, 5 - серп (1, 5 - ж., 2 - ст., 3, 4 - б.).

Рис. 6. Железные топоры, случайно найденные на территории могильника.

Рис. 7. Находки из погр. Но. 25: 1 - наконечник копья, 2 - нож (1, 2 - ж.).

Рис. 8. Находки из погр. Но. 58: 1, 2 - височные кольца, 3 - ожерелье, 4 - бусина, 5 - фрагмент шила, 6, 7 - браслеты (1, 2, 3, 6, 7 - б., 4 - ст., 5 - ж.).

Рис. 9. Находки из погр. Но. 26: 1 - серп, 2 - перстень, 3 - спирали, 4 - цилиндр, 5 - фибула, 6 - шила, 7 - шейная

гривна (1, 6 - ж., 2-5, 7 - б.).

Рис. 10. Находки из погр. Но. 52: 1 - шила, 2 - спираль, 3 - нож, 4 - шейная гривна (1, 3 - ж., 2, 4 - б.).

Рис. 11. Находки из погр. Но. 41: 1 - фибула, 2 - шила (1 - б., 2 - ж.).

Рис. 12. Находки из погр. Но. 57: 1 - шила, 2, 4 - шейные гривны, 3 - спираль, 5, 6 - браслеты (1 - ж., 2-6 - б.).

Рис. 13. Бронзовые браслеты, случайно найденные на территории могильника.

Рис. 14. Погребение Но. 62.

Рис. 15. Погребение Но. 79.

Рис. 16. Железные топоры: 1 - погр. Но. 36, 2 - погр. Но. 61, 3 - погр. Но. 71, 4 - погр. Но. 75, 5 - погр. Но. 82, 6 - погр. Но. 83, 7 - погр. Но. 10, 8 - погр. Но. 27, 9 - погр. Но. 87, 10 - погр. Но. 23, 11 - погр. Но. 38.

Рис. 17. Железные наконечники копий: 1 - погр. Но. 71, 2 - погр. Но. 87, 3 - погр. Но. 82, 4 - погр. Но. 40, 5 - погр. Но. 7, 6 - погр. Но. 70, 7 - погр. Но. 36, 8 - погр. Но. 83, 9 - погр. Но. 27.

Рис. 18. Находки из погр. Но. 62: 1 - меч, 2 - пряжка, 3 - точильный камень, 4 - кремь, 5 - огниво, 6 - нож, 7 - топор, 8 - наконечник копья (1, 5-8 - ж., 2 - б.).

Рис. 19. Точильные камни: 1 - погр. Но. 14, 2 - погр. Но. 65, 3 - погр. Но. 71, 4 - погр. Но. 84, 5 - погр. Но. 86.

Рис. 20. Находки неизвестного назначения (1), огнива (2-7): 1 - погр. Но. 14, 2 - погр. Но. 27, 3 - погр. Но. 36, 4 - погр. Но. 101, 5 - погр. Но. 61, 6 - погр. Но. 83, 7 - погр. Но. 87 (1-7 - ж.).

Рис. 21. Железные бритвы: 1 - погр. Но. 16, 2 - погр. Но. 23, 3 - погр. Но. 36, 4 - погр. Но. 101.

Рис. 22. Пряслицы: 1 - погр. Но. 4, 2 - погр. Но. 77, 3 - погр. Но. 78, 4 - погр. Но. 80, 5 - погр. Но. 89 (км.).

Рис. 23. Железные черешковые ножи: 1 - погр. Но. 3, 2 - погр. Но. 69, 3 - погр. Но. 60, 4 - погр. Но. 80, 5 - погр. Но. 85, 6 - погр. Но. 98, 7 - погр. Но. 61, 8 - погр. Но. 10, 9 - погр. Но. 32, 10 - погр. Но. 13, 11 - погр. Но. 23, 12 - погр. Но. 34, 13 - погр. Но. 67, 14 - погр. Но. 36, 15 - погр. Но. 81, 16 - погр. Но. 101, 17 - погр. Но. 35, 18 - погр. Но. 92, 19 - погр. Но. 38, 20 - погр. Но. 86, 21 - погр. Но. 42, 22 - погр. Но. 91, 23 - погр. Но. 60, 24 - погр. Но. 87, 25 - погр. Но. 55, 26 - погр. Но. 94.

Рис. 24. Железные ножи с рукояткой: 1 - погр. Но. 6, 2 - погр. Но. 8, 3, 4 - погр. Но. 18, 5 - погр. Но. 45, 6 - погр. Но. 64, 7 - погр. Но. 49, 8 - погр. Но. 56.

Рис. 25. Бронзовые серьги: 1 - погр. Но. 3, 2 - погр. Но. 24, 3 - погр. Но. 70, 4 - погр. Но. 80, 5 - погр. Но. 66, 6 - погр. Но. 85, 7 - погр. Но. 89, 8 - погр. Но. 98.

Рис. 26. Находки из погр. Но. 4: 1 - фибула, 2 - перстень, 3 - пуговицы, 4, 5 - бубенчики, 6 - пряслица (1-5 - б., 6 - кмн.).

Рис. 27. Находки из погр. Но. 96: 1 - нож, 2 - ключ, 3 - пряслица, 4 - перстень, 5 - бусы, 6 - бубенчики, 7 - фибула, 8 - игольница (1 - ж., 2, 4, 8 - б., 3 - кмн.).

Рис. 28. Бронзовые фибулы (1, 5, 6), пуговица (2), цилиндр (3), окова ножен (4): 1, 5 - погр. Но. 98, 2 - погр. Но. 55, 3 - погр. Но. 40, 4 - случайная находка, 6 - погр. Но. 18.

Рис. 29. Бронзовые фибулы (1, 14-17), перстни (2-4, 6-9), серьги (5, 11, 13), ключ (10), амулет (12), пуговица (18), бубенчики (19): 1, 3 - погр. Но. 3, 2, 9 - погр. Но. 46, 4, 11, 18 - погр. Но. 35, 5 - погр. Но. 75, 6, 12 - погр. Но. 80, 7, 13 - погр. Но. 34, 8 - погр. Но. 4, 10, 19 - погр. Но. 95, 14 - погр. Но. 24, 15 - погр. Но. 32, 16 - погр. Но. 13, 17 - погр. Но. 8.

Рис. 30. Находки из погр. Но. 12: 1 - нож, 2, 6 - фибулы, 3 - серьги, 4 - пуговица, 5 - пряслица, 7 - браслет (1 - ж., 2-4, 6, 7 - б., 5 - кмн.).

Рис. 31. Находки из погр. No. 28: 1 - нож, 2 - браслет, 3 - амулет, 4 - стеклянная бусина, 5 - пряслица, 6, 7, 8 - перстни, 9 - бусина, 10 - игольница, 11, 12 - фибулы, 13 - цилиндр (1 - ж., 2, 3, 6-8, 10-13 - б., 5 - кмн., 9 - ст.).

Рис. 32. Находки из погр. No. 79: 1 - подвеска, 2, 3 - браслеты, 4, 5, 9, 10 - фибулы, 6, 7 - перстни, 8 - нож, 11, 12 - бубенчики (1-7, 11, 12 - б., 8 - ж.).

Рис. 33. Бронзовые перстни: 1 - погр. No. 3, 2 - погр. No. 13, 3 - погр. No. 35, 4 - погр. No. 38, 5 - погр. No. 66, 6, 7 - погр. No. 70, 8 - погр. No. 80, 9 - погр. No. 97, 10 - погр. No. 98.

Рис. 34. Пряжки (1-18), распределитель ремня (19), остатки ремня (20): 1 - погр. No. 14, 2 - погр. No. 83, 3, 4, 10 - погр. No. 60, 5, 14 - погр. No. 101, 6 - погр. No. 44, 7 - погр. No. 56, 8 - погр. No. 14, 9 - погр. No. 75, 11, 13 - погр. No. 36, 12 - погр. No. 38, 15 - погр. No. 94, 16 - погр. No. 23, 17-19 - погр. No. 86, 20 - погр. No. 27 (1, 3-8, 15-17 - ж., 2, 9-14, 18-20 - б.).

Рис. 35. Остатки кошелев: 1 - погр. No. 14, 2 - погр. No. 27 (1 - б., к.ж., 2 - б.).

Рис. 36. Реконструкция кошелька (по находкам погр. No. 36).

Рис. 37. Остатки кошелев (1), украшения (2, 3): 1 - погр. No. 61, 2 - погр. No. 66, 3 - погр. No. 70 (1 - б., к.ж., 2, 3 - б.).

Рис. 38. Остатки кошелев (1, 3), бусина (2): 1, 2 - погр. No. 83, 3 - погр. No. 86 (1, 2 - б., 3 - б., к.).

СОКРАЩЕНИЯ

б. - бронза
к. - кожа
кмн. - камень
погр. - погребение
рис. - рисунок
ж. - железо